

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

ПАМЯТНИКИ ДРЕВНЕЙ ПИСЬМЕННОСТИ И ИСКУССТВА

СХЛІХ

ЖИТІЯ СВЯТЫХЪ

ПО ДРЕВНЕ-РУССКИМЪ СПИСКАМЪ

1. Мученіе св. Климента Римскаго
2. Житіе св. Василія Великаго
3. Мученіе 40 мучениковъ въ Севастіа

ТРУДЪ

А. И. Соболевскаго

С.-ПЕТЕРБУРГЪ

1903

19872.

Мученіе св. Климента, папы римскаго.

Открытіе славянскимъ первоучителемъ Кирилломъ мощей св. Климента въ Херсонесѣ, доставленіе части ихъ сперва въ Моравію, а потомъ въ Римъ, посвященіе Кирилломъ св. Клименту трехъ литературныхъ трудовъ—факты общеизвѣстные. Они заставляютъ думать, что тѣ сочиненія изъ числа существовавшихъ въ греческой литературѣ, которыя такъ или иначе связаны съ именемъ св. Климента, были переведены въ самую первую пору существованія церковно-славянской письменности, можетъ быть, даже при участіи первоучителей.

Такихъ сочиненій извѣстно три: 1) Мученіе св. Климента, сохранившееся на греческомъ языкѣ въ большомъ числѣ списковъ; 2) Повѣсть объ открытіи мощей Климента Кирилломъ, греческій оригиналъ которой пока еще не найденъ; и 3) Посланіе Климента къ ап. Іакову, одна изъ многочисленныхъ редакцій такъ называемыхъ «Клементинъ».

Церковно-славянскій текстъ втораго изъ нихъ уже давно изданъ (въ «Кирилло-Меѳодіевскомъ Сборникѣ»), правда, по плохому списку XVI вѣка; къ сожалѣнію, ни одного сколько-нибудь древняго списка этого замѣчательнѣйшаго произведенія пока неизвѣстно.

Третье до сихъ поръ не обращало на себя вниманія ученыхъ, хотя вполне заслуживаетъ изслѣдованія и хотя списки его не рѣдки (исключительно впрочемъ поздніе).

Первое издается нами ниже по старшему изъ извѣстныхъ намъ русскихъ списковъ—Троицкой Лавры № 669, самаго начала XV вѣка (л. 350 слѣд.). Этотъ списокъ сохранилъ много архаизмовъ въ звукахъ, формахъ и синтаксисѣ: ишьль, ицѣлѣють, вниду (3 л. мн. ч. сильнаго аориста), отверстама очима, божкиамъ своитамъ, духомъ

истязатися διαλέγεσθαι 352 об.
исцѣленіе ίασις 352.
по немъ идоша ήκολούθησαν αὐτῷ
353.

Камень πέτρα 353.
галиище ναός 352 об.
коварство τρόπος 350.
копати σκάπτειν 353.
корабль ναός 353.
коренитьца γοήτης 351 об.
коренитьчьскъ γοητικός 351, 351 об.
котька анкура ἄγκυρα 353 об.
краснѣ εὐπρεπής 353 об.
кръстити βαπτίζειν 352.
кръщение βαπτισμα 350.
кумьсь κόμη; 352.
книги ἀναφορά 352 об.

Лихъ περιτός 352 об.
льгькѣ ἐλαφρός 353 об.
льсть πλάνη 352 об.
лѣтъ ἔξαστι 350 об.
любодѣнна πόρνη 352.
людие λαός 353.

Мальмъ συζών 353 об.
младенищѣ νήπιος 352.
милость ἔλεος 351.
молитва δέησις 351, εὐχή 350 об.,
προσευχή 351 об.
мотыка σκαπανίον 353.
мотычица σκαλίδιον 353 об.
моши λαύρανα 353 об.
мудрость φρόνησις 352 об.
мука πάθημα 353, βάσανος 353 об.,
μαρτύριον 353 об.
мученикъ μάρτυς 353 об.
мучение ἀθλήσις 354.
мнѣножество πληθός 352.
мнѣнѣти νομίζειν 352, мнѣнашеся
ἐδόκει 351 об.
мятежъ στάσις 352, ταραχος 352.

Накласти ἐπιβάλλειν 353; накла-
дѣнь бысть ἐφορτώθη 353.
наустити παρασεύειν 352.
невѣрствне ἄγνοια 352.

недужьнѣ ἀρρώστος 352.
неиздреченьнѣ ἀπόρητος 351.
неистовство идоломъ ειδωλομανία
352.
неприязиннѣ διαβολικός 352.
непѣщевати ὑπολαμβάνειν 352.
нечистѣ духъ ἀκάθαρτον πνεῦμα 352.
нѣбогда ποτέ 352.

О семь ἐν τούτῳ (χρόνῳ) 350 об.
облаяти καθολακτεῖν 352 об.
образъ ὑποτύπωσις 353.
оброкъ ὄψον 350.
обычай τελετή 350.
обѣтованіе ἐπαγγελία 351, 353.
оземль ὑπερορισθεῖς 353.
оземьствіе ὑπερορία 352 об.
оструяти ἀνατρέπειν 352.
отрокъ παῖς 350 об.
отвѣршиися ἀποτίθεσθαι 352 об.
отвѣрнѣ τὸ ἐμπάλιν 352.
отдание συγχώρησις 350.
отнудѣ τὸ παράπαν 351.
отпустити ἀπολύειν 353.
отпѣлю ὑπακουστικόν 353 об.
отпѣнне ἀπόλοσις 351.
отвѣгъ ἀπολογία 352 об.
оцѣститися καθαρίζεσθαι 352.

Пакость сътворити βλάπτεσθαι 352.
пасха πάσχα 352.
повелѣти προστασεῖν 351.
повѣргнути καταστρώνυσθαι 351.
повѣсть διήγημα 350 об.
повѣствьствовати διηγεῖσθαι 351 об.
подвижнѣ σπουδαῖος 350 об.
подвизатися ἀγωνίζεσθαι 353.
бес подобы ἀπροσφόρος 353.
пожрѣти θύειν 352 об.
помышляти λογίζεσθαι 351.
понеже ἐπειδή.
попѣрише μίλιον 353.
послушньникъ ἀκροατής 351 об.
постылати καταστρωνύναи 353 об.
посѣщеніе επίσκεψις 351 об.
посѣщенѣ бысть ἐπισκέφθη 352.
чаща поточены быша κατεχόπησαν
353 об.

да потрѣбленъ будетъ ἐξαιφθεῖη 352 об.
 потугъ людскъ δημοσία ἀπαίτησις 350.
 похвала ἔπαινος 354.
 почисти ἀριθμεῖν 352.
 праздникъ εὐροτή 354.
 противнъ ἐναντίος 352.
 присно αἰεί 352 об.
 приставникъ προστάτης 352,—
 бысть προέστη 350.
 притещи προτρέχειν 353 об.
 въ притычу εἰς ὑπόδειγμα 351 об.
 причастникъ συμμετοχός 353.
 прѣбывати διαμένειν 351.
 прѣклонити κολῆνῃ κλίνειν τὰ γόνατα 351.
 прѣмьщати ἐξαπατᾶν 352.
 прѣподобнъ ὅσιος 352.
 прѣстолю θρόνος 352.
 не прѣсяцающи вода ἀφθονός 353.
 прѣчьстьнъ εὐαγέστατος 352 об.
 пустити слъзы προχεῖν δάκρυα 351.
 пустыни ἔρημον 352 об.
 пучина κόλπος 353 об.
 пьсати γράφειν 352 об.

Рабъ δοῦλος 351.
 радость χαρά 352.
 разумѣти γινώσκειν 352.
 рака σораός 353 об.
 римскъ ῥωμαῖος 352.
 ругатися καταγελάειν 352.

Божия своята θεῖον ὀφείκιον 352.
 святитель ἱεράρχης 353.
 святыни καθιέρωσις, ἀγισμός 350.
 сквърна μολυσμός 352.
 скрижаль πέτρα 352.
 славити δοξάζειν 351 об.
 славнъ αἰδοῖμος 353, περιφανής 352.
 служити λατρεύειν 352 об.
 служба λατρεία 352.
 слухъ ἀκοή 351.
 слышание φήμη 353 об.
 слѣдъ νομή 353.
 слѣпота πηρωσις 351 об.

стрижнникъ κληρικός 351 об.
 стронти διοικεῖν 352.
 стрьмление ὀρμή 353 об.
 стълпъ στῦλος 351 об.
 судни δικαστής 353.
 съвѣдѣтельство ἀπόδειξις 352 об.
 съвѣдѣтельстввати προσμαρτυρεῖν 352 об.
 съвѣщати βουλευέσθαι 352 об.
 бе съмысла ἀλογίστως 352 об.
 съмыслнъ λογικός 352 об.
 съпасение σωτηρία 352 об.
 съповѣдѣти καταξιοῦν 351 об.
 сыгость πλησμονή 353.
 сѣдина πολιά 351 об.

Тайна, ж. р., τὰ μυστήρια 351.
 тайно, ср. р., μυστήριον 350 об.
 твърдѣ ἀσφαλές 352 об.
 трѣбы, мн. ч., λατρεία 350.
 трѣбования, мн. ч., τὰ ἀναγκαῖα 353.
 тьма σκότος 352.
 тьрпѣние παραμονή 353.

Убогъ μέτριος 350.
 убѣдити προτρέπεσθαι 353.
 ударение κρούσμα 353 об.
 ударити τύπτειν 353 об., πατάσσειν 353.
 указати ἀρέσκειν 350 об., εὐαρεσ-
 τεῖν 350.
 улаяти παγιδεύειν 350 об.
 умъ λογισμός 353.
 утѣшение παρηγορία 353.
 учение διδασχῆ 353 об., διδασκαλία 350 об.
 учитель διδάσκαλος 351.

Хвалити εὐχαριστεῖν 352.
 храмина οἶκημα 353 об.
 художество ἐπιστήμη 350.
 хулити βλασφημεῖν 352 об., δια-
 βάλλειν 352 об.

Църьы ἐκκλησία 350 об.
 цьсарь αὐτοκράτωρ 352 об., βασι-
 λεύς 352.

принметь въ чревѣ. и родить сѣа и нарекоуть имя емоу емануилъ. ѿ хрѣтіанъ ¹⁾ же сего ради паче възлюбленъ бѣ. понеже нища иже на всакъ легешъ ²⁾ по имени имѣаше наѿана си. иже стѣиномъ крѣщеніемъ просвѣщаше. не слабаше потоуга ³⁾ створити людска, ⁴⁾ пропокѣда еже всакомъ днѣ. ⁵⁾ оубогыя же и богатыя оучаше. и не слабати крѣннѣмъ нициимъ. ⁶⁾ ѿ нудѣи и елинъ людскы. вероки ⁷⁾ примати. и житиѣ ⁸⁾ чѣтаи достонна. стѣни крѣннѣю, дары елинскы не сквернити. сими и множаншимъ снхъ блгодѣіаннѣмъ ⁹⁾ цвѣты. бѣи же и всѣмъ члѣкомъ моудромъ оуказааше. ¹⁰⁾ несмысленимъ, || бо невъзможно оуказати ¹¹⁾ еже бѣи оугодно ¹²⁾ явлѣтѣса. сего ради оубо не оубогааша досажениа. несмысленимъ члѣкомъ ¹³⁾ уни имѣже вола ¹⁴⁾ бѣ оугодна боѿ не оугажаша многы оустрашатиса. егоже рѣ бѣ блжнѣмоу климантоу престолъ римскомоу епѣствоу, сѣа же дроуга неронова не боатиса. ¹⁵⁾ Понеже оубо оучениемъ емоу жена сиснока феѡдора, веращѣшиса къ боѿ подвижноу твораше слоужбоу ¹⁶⁾ свою, сѣи моужь възревновавъ, оулаати ¹⁷⁾ подкнзаашеса. къ цркви тѣащиса и възходѣши оубо сѣ., онъ инѣмъ въздомъ постнигъ ¹⁸⁾ начатъ вины искати ¹⁹⁾ и внегѣже ѿ стѣго климента мѣнтѣа бѣ. людѣ рекшемъ амѣ. сиснини ѡ семь ²⁰⁾ слѣпъ же и глауухъ бѣ. ни слышати же ни видѣти могын. тогѣ оубо гѣа рабомъ своимъ. поимѣтѣ ма изведеѣтѣ ма вонъ іако ѡчима слаѣпѣ *) выста. и оуши мои в толицѣ ѡглашете. іако ничтоже

350 об.

1) παρά δὲ χριστιανοῖς. 2) καθ' ἑκάστην ῥεγεῶνα. 3) ἀπαιτησιν. 4) δημοσίαν. 5) καθ' ἡμέραν. 6) τοὺς πεφωτισμένους (= крещеннымъ) πένητας. 7) ὄφα. 8) βίον (надо читать: чиста?) 9) ἀνδραγαθίας. 10) εὐρήσεται. 11) ἀρέσκειν. 12) εὐάρεστον. 13) ἀνθρώπων. 14) γνώμη. 15) ὅτου χάριν περὶ τὴν τῷ μακαριωτάτῳ Κλήμεντι τῷ τοῦ θρόνου Ῥωμαίων ἐπισκόπου τὸν φίλον τοῦ βασιλέως Νερούα μὴ φοβείσθαι. 16) σπουδαίαν ἐτέλει τὴν λειτουργίαν. 17) παγιδεῦσαι. 18) καταφθάσας. 19) πολυπραγμασίαις. 20) ἐν τούτῳ.

*) Надо читать: очи мои слѣпѣ.

Ѡнюдѣ слышати могоу, тѣмъ оубо ѡтроци емоу веб-
 хожаахоу с нимъ по всен цѣкви, посредѣ молщійса лю-
 дин, моужь же и женѣ дверни и мнже вниду¹⁾ вврѣсти
 не можааху, тѣмъ же вебходи *)²⁾ имъ заблуджьшемъ **),
 и пакы вебходити кѣ фѣодоре гжѣ своен, идеже бѣ мо-
 лаше сѣ вѣмъ³⁾ своимъ принти. яже видѣвши равы сѣ
 гнѣмъ своимъ вслѣпшемъ вебходащѣ⁴⁾. перкое оубо
 климентъ⁵⁾ Ѡ зрака нхъ мнѣти⁶⁾ оубо яко Ѡверстама
 учима видать⁷⁾ ю. и пославши кѣ единому⁸⁾ ѡтрокѣ
 своимъ. ходаши⁹⁾ *)¹⁰⁾ разоумѣти что оубо ходать⁹⁾
 вебходаще сѣ гмѣ своимъ. рекоша гѣ нашъ видѣти хотѣ
 еже не лѣтъ емоу вѣ. и слышати щижата тання вслепе
 и хлѣхъ ****) вѣ. намъ же повѣлѣ да его яко могоу-
 ще¹⁰⁾ Ѡсудоу изведемъ. и не слабитѣса¹¹⁾ намъ Ѡ-
 судоу его како извѣсти. внегѣ же сню повѣсть Ѡ
 ѡтрокѣ || дѣодора приа. поверже себе вѣ мѣтвоу сѣ сле-
 замн прошааше Ѡ бѣ. да моужь Ѡтоудоу възможеть
 изити. и вебращенса кѣ ѡтрокомъ своимъ соущинмъ
 с нею рѣ. гѣ своеро ведѣте в домъ скон. азъ бо мѣтвоу
 юже начахъ не имамъ вставити, но принесоу жертвоу
 свою бѣи. и кончинѣ вывши таниѣ постигнуоу васѣ. и
 егѣ идоша ѡтроци водаши его, изидоша ведоуще и в
 домъ, и възвращьшесѣ кѣ гжѣ своен слѣпа и повѣ-
 даша и глауха еше пребывающа. дѣодора же паче кѣ
 боу мѣтвы и слезы пролитъ яко да моужа егѣ мѣтъ
 его застоупитъ. и абне Ѡпѣннию вышю припаде кѣ
 блженому климентоу гѣши. моужа своеро искоушающа
 неизреченна тання, влѣѣ нѣ хѣу вѣ слепаенѣе вѣпаде
 вебѣма учима. вебѣма же оушима слоухъ тогѣ попогоу.

351

1) εἰσεβῆσαν. 2) ἐν τῷ περιέρχεσθαι. 3) σὺν τῷ δεσπότη. 4) περιάγοντας.
 5) ἐξέκλινε. 6) νομίζουσα. 7) θεάσεται. 8) πεμφάτην ἕνα. 9) θέλειεν. 10) ὀπο-
 σοῦν. 11) συγχεύρηται.

*) Надо читать: обходить. **) sic. ***) Надо читать: хоташа. ****) sic.

км, *) авіе же оубо блженый климентъ поущь слезы.
 вычатъ бѣднѣти ¹⁾ соушамъ с нимъ. да единодшбно ѿ г҃а
 испросатъ, такоже да моужи еѣ слоухъ же и зракъ
 дароуетъ. дерзавъ ²⁾ оубо блжныи климентъ, по молитвѣ
 иде с женою къ моужи еѣ, и убрѣтъ ³⁾ его ѿверста-
 ма учима. и ничѣтоже не видѣше. ни словеси ѿмоудъ.
 ни етера шума слышаша. идеже и с плачемъ и говоромъ
 вси шумлаахоу. егоже ѿнюдъ сисинни не слышаше.
 преклонь колѣнѣ всесѣмъ **) коренищемъ быти. тогда
 же стын климентъ възда мѣтвон и блгсловести женоу
 емоу и ѿиде. се заповѣдавъ еи не престати ѿ мѣтвы.
 дондеже свое посѣщеніе ⁴⁾ г҃ь ѿ моужи еѣ сповѣднѣ ⁵⁾
 явити. плачущиса оубо и молши ⁶⁾ девадора къ вече-
 роу. явися етеръ моужь сѣдинами говѣинъ. ⁷⁾ и рече
 тебе ради здравъ боудеть сисинъ. яко да скончається
 еже рече. стѣтиса моужь невѣренъ женою вѣрною. ***) и се
 рекъ ѿ видѣннѣ еи ѿиде. тѣмъ же без нещеваннѣ ⁸⁾ естъ
 и явѣ то яко блжноу петроу явитиса. и авіе тогда
 призвавъ сисинни девадору г҃ла еи. молю тѣ яко да
 оумолиши бѣ своего. да не прогнѣбается на ма. тебе
 бо ревною ⁹⁾ придохъ видохъ въз слѣдъ тебе въз
 цркви. хотя видѣти творима. и послоушнику быти ¹⁰⁾
 рекомымъ. слоухъ же възкоупѣ и видѣнне погоубихъ. ны-
 нѣ же оубо понеже соудити ми са симъ. ¹¹⁾ климентово
 сътвори ¹²⁾ пришествіе помолиса емоу, яко да придетъ
 къ мнѣ и створитъ ма истинноу познати мнѣ и втро-
 комъ ми въз истинноу. мнѣшеса яко климента възати
 съ своими стриженикы ¹³⁾. и сего ра ¹⁴⁾ привлачити. но
 си ¹⁵⁾ камене еже ¹⁶⁾ и стѣпы блжюще и привлачше

1) προτρέπειν. 2) θαρσύνω. 3) εὔρειν. 4) ἐπίσχεψιν. 5) καταξιώσῃ.
 6) εὐχομένη. 7) αἰδίαμος. 8) ἀναμφίβολον. 9) ζηλοτυπίας. 10) ἀπροαγὴν εἶ-
 ναι. 11) ἐπειδὴ τοῦ ταῦτά με ἀνακτίρασθαι. 12) ἀπειργάσατο. 13) κληρικῶς. 14) τοῦτον.
 15) οὗτοι. 16) τε.

*) sic. **) sic. ***) Къ Кориню. 1. VII, 14; свѣтитъ бо са мѣжъ невѣренъ
 о жещѣ вѣрнѣ (Амфилозій, II, 385).

ПАВЛААХΟΥСА. ТОГѦ РѢ БЛЖНЫИ КЛИМЕНТЪ. ГИ НѢ ХѢ ДАВЫИ
КЛЮЧА ЦРѢВНЮ НЕНОМОУ. АПЛОУ ТВОЕМОУ ОУЧИТЕЛЮ ЖЕ
МОЕМОУ ПЕТРОУ. И РЕКЪ ТАЖЕ ѠВЕРЗЕШИ ѠВЕРСТА БОУДОУТЬ.
И ТАЖЕ ЗАТВОРИШИ ЗАТВОРЕНА БОУДОУТЬ *). ТЫ ПОВЕЛИ ДА
ѠВЕРЗЕТСА ЧЛѢКУ СЕМОУ СЛОУХА ЖЕ И УЧИ. ТАКО ТЫ РѢ
ИХЖЕ АЩЕ ПРОСИТЕ ВЪРОУЮЩЕ ПРИМЕТЕ **). И СЕ ѠБѢТО-
ВАННѢ ПРЕБЫВАЕТЬ ВЪ КЪКЫ. И ВНЕГДА ЖЕ ВСИ ѠВѢЩАША
АМИНЬ. ѠВЕРЗОСТАСА УЧИ СИСННОУ И СЛОУХА. И ВИДѢВЪ
СТГО КЛИМЕНТА СТОЯЩА СЪ ЖЕНОУ СЕМОУ. ОУЖАСЕСА ПОМЫ-
ШЛАМ ЧТО ОУБО ЕСТЬ СЕ, И НЕПЩЮМ СЕ ИСТО ¹⁾). ТАКО КО-
РЕНИТЬЧЬСКИИМИ ВЪЗШЕИИ ²⁾ ПОРОУГАНЪ БЫВЪ ³⁾ НАЧАТЪ
ВПИТИ ОАБОМЪ СВОИМЪ. ИМѢТЕ ⁴⁾ КЛИМЕНТА ЕППА. ЗА || НЕ
ВНИДЕ КЪ ЖЕНѢ МОЕИ. КОРЕНИТЬЧЕСКИИМИ ВОЛШЕИИИМИ ⁵⁾
САѢПОТОУ МИ НАНЕСЕ. УНИ ЖЕ ИМЪЖЕ ПОВЕЛѢНИЕМЪ ⁶⁾. МНѢ-
ШАСА КЛИМЕНТА ВЪЗАТИ ЖЕ И ВЛЕЦИ. УНИ ЖЕ ЛЕЖАЩАМ
СТЪЛПЫ ⁷⁾ ВЪЖЮЩЕ ПРИВЛАЧААХΟΥ. ѠВООГДА ЖЕ ОУБО ВНОУТРЬ
ѠВЪЗНѢБОУДОУ. ѠВООГѦ ЖЕ ИЗЪОУТРИ ВЪЗНЪ. СЕ ЖЕ И САМОМОУ
СИСННОУ. МНѢШАСЕСА ТАКО СТГО КЛИМЕНТА СЪВЪЗАНА ВЛА-
ЧААХΟΥ ЖЕ И ДЕРЖААХΟΥ. К НЕМОУЖЕ СТГЫИ КЛИМЕНТЪ РѢ.
ЖЕСТОТА СРЦА ТВОЕГО ВЪ КАМЕНИѢ ѠВРАТИСА ⁸⁾. ПОНЕЖЕ
КАМЕНИѢ СЛАКИШИ БЫ ⁹⁾. КАМЕНИѢ ВЛЕЦИ ¹⁰⁾ ѠДАНЪ ЕСИ ¹¹⁾.
УНЪ ЖЕ ТАКО ВО ИСТИНОУ СВЪЗАНА МНѢ. ХВАЛАСА ГЛАШЕ.
АЗЪ ТА СТВОРИ ВЪ ПРИТЧЮ ¹²⁾ ЖЕ ОУБО ШЕДШИ ДЕВѢДОРА.
ПОВѢСТЫСТВА ЕЖЕ ВИДѢ. ТАЖЕ Ѡ СВОЕГО МОУЖА РЕЧЕНА ЕСИ
БЫША. СТГОМОУ ЖЕ КЛИМЕНТОУ ПРИШЕДШЮ КЪ СИСНИИЮ,
БЛИКО ОУБО СЪЗДАНИЮ ¹³⁾ ДШИ ЕГО СКАЗА СЕМОУ. ВЪРОКА ЖЕ
ГѢИ И ОУТВЕРДИСА. И НАЧАТЪ КОЛѢНОМА СВОИМА ПРЕ КЛИ.

351 об.

352

1) τοῦτο αὐτό. 2) γοητικαῖς τέχναις. 3) ἐμπλαῖστα. 4) κρατήσατε.
5) μαγικῆ τέχνης. 6) οἷς ἐπέλασε. 7) τοὺς κεκλιμένους στύλους. 8) ἐτρέπη. 9) δοξά-
ζεις εἶναι θεός. 10) σύρειν. 11) κελήρωσαι. 12) εἰς ὑπόδειγμα. 13) πρὸς οἰκοδομήν.

*) Мѡ. XVI, 19: еже аще съвѣжеша на земли, бждеть съвѣзано на небе-
сехъ, и еже аще раздрѣшиши на земли, бждеть раздрѣшено на небесехъ
(Маріинск. Ев., стр. 56). **) Мрк. XI, 24: всѣ елико молаштеса просите,
вѣрующе јако приемоте (Мар. Ев., стр. 161).

МЕНТОМЪ КЛАНАТИ¹ И ВЪПИТИ, ТМ ХВАЛИ¹) ИСТОВАГО БѢ
 ВСЕДЕРЖИТЕЛА. ТАКЪ СЕГО РѢ МА УСАЛѢПИ ДА ВИЖЮ. И СЕГО
 РѢ СЛОУХЪ УТМ ДА *) ВНОУШЮ²) ИСТИНОУ. И ЕЖЕ³) НѢКОГѢ
 ЗА НЕВѢРЬСТВЕНЕ⁴) РОУГААХОУСА⁵). И СЕ ОУЕО МНААХЪ ЛЖЮ
 БЫТИ. ЕЖЕ БѢ ИСТИНА. МНАХЪ УТВЕРНЬ⁶) ИСТИНУ ЕЖЕ ЛЖА
 БѢ. ТМОУ МНААХЪ СВѢТЪ. И СВѢТЪ НЕПЩЕВАХЪ ТМОУ. НО
 УЦѢСТИСА⁷) ОУМЪ МИ $\bar{\omega}$ СКВЕРНЫ НЕИСТОВЬСТВА ИДѢЛОМЪ⁸).
 ВО ИСТИНОУ ВО РАЗОУМѢХОМЪ⁹) ДѢМОНЫ ПРЕЛЪЩАЮЩАТА
 ЧЛѢКЫ. ТАКО НЕ ВѢРОУЮЩИМИ. ХѢ БЫТИ БѢ ВЕЛАДАНТЬ СКРИ-
 ЖАЛИ¹⁰). И КАМЕННЕ ГЛОУХО И НЕ ГЛА¹¹). ТАКО И МНОУ ВЕЛА-
 ДАША ДОСЕЛѢ. ЕИ И ВЛИЖНАТА¹²) СИСИНОУ ГАЮЩЮ. РАСТГЬ ВЕ-
 ЛИКА БѢ ВѢРОВА ВО СЪ ВСѢМЪ ДОМОМЪ СВОИМЪ. И ВЪДАВЪ¹³)
 СВОЕ ИМА ПРИБЛИЖАЮЩИСА ПАСЦѢ КРЩЕНЪ БѢ. ПОЧТИНИ ЖЕ
 БЫША¹⁴) КРЩЕНИ $\bar{\omega}$ ДОМОУ ЕГО ВКОУПѢ. ВСИ МОУЖИ И ЖЕ-
 НЫ И СЪ МАЛАДЕНИЩЮ. ВЪ. КЕ¹⁵). СЕГО РѢ СИСИНА МНОЗИ $\bar{\omega}$
 СЛАВНЫХЪ ДРОУГЪ. НЕРОНОУ¹⁶) ЦРЮ КЪ БОУ ВЕРАТИШАСА. К
 ТО ЖЕ ВРЕМА КЪМЪСЪ¹⁷) БОЖИГАМЪ СВОИТАМЪ¹⁸). КОУВАНИ ТОР-
 КОУАТИНАЪ¹⁹). ВИДѢВЪ ВЕЩИСЛЕНО МНОЖЬСТВО ХОУ ВѢРОВАВШЕ.
 ПРНЗВА ПРИСТАВНИКЫ РЕГЕУНОМЪ²⁰). И ДАВЪ ИМЪ ЗЛАТО.²¹)
 НАОУСТИ²²) ТА. ДА ВЪЗДВИГНОУТЬ МАТТЕЖЪ ХРТИГАНЬСКОУ ИМЕ-
 НИ. СТРОАЩЮ ОУЕО МАМЕРТИНОУ ЕПАРХЪ²³) ГРАДНЫИ ПРЕ-
 СТОЛЪ²⁴). МАТТЕЖЪ БѢ РИМЪСКОМОУ НАРОДОУ²⁵) У ИМЕНИ КЛИ-
 МЕНТОВѢ. И КЪ СЕБЕ РАЗМѢШЬШЕСА²⁶). УКИ ОУЕО ГЛААХОУ ЧТО
 ОУЕО ЗЛО СЪТВОРИ ЛИ ЧЬСО ДОБРА НЕ ИСПРАВИ ЛИ²⁷) ИЖЕ НЕ-
 ДОУЖНЫИ $\bar{\omega}$ НЕГО ПОСѢЩЕНЪ БѢ И ИСЦѢЛЕННЕ ПОЛОУЧИ. И
 ИЖЕ К НЕМОУ ПЕЧАЛЕНЪ ИДЕ. РАТАСА $\bar{\omega}$ ИДЕ. НИКОМОУ ЖЕ НИ-
 КОГѢЖЕ ПАКОСТИ СЪТВОРИ НО ВСѢМЪ ПОЛЗОУ. НИИ ЖЕ ДХОМЪ
 НЕПРНІАЗНИНЪМЪ²⁸) РАЖДЪЖЕНИ БЫКШЕ. КОПИГАХОУ КОРЕННТЬ.

1) εὐχαριστῶ. 2) ἐνωπίσσωμαι. 3) ἦς. 4) δι' ἀγνοίαν. 5) κατεγέλων. 6) τὸ ἐμπάλιν. 7) ἐκαθαρίσθη. 8) εἰδωλομανίας. 9) ἐργων. 10) πέτραι. 11) ἄλαλοι. 12) παραπλήσια. 13) ἐπιδαδωκώς. 14) ἠριθμῆθησαν. 15) τετρακόσιοι εἴκοσι τρεῖς. 16) Νερούα. 17) κόμης. 18) ὀφικίων. 19) Πούβλιος Ταρκουτιανός. 20) τοὺς προστάτας τῶν ῥεγέωνων. 21) χρήματα. 22) παρέσεισε. 23) τοῦ ἐπάρχου. 24) τοῦ πολιτικοῦ θρόνου. 25) δήμου. 26) πρὸς ἀλλήλους συγχυθέντες. 27) κτώρθωσεν. 28) διαβολικῶ.

*) sic.

ческыиными влзшвении, си творѣ бѣи нашимъ слоужбоу
 встроуѣтъ ¹⁾. дню глѣтъ боу не быти. иракиа же на-
 шего хранителя нечистъ быти. глѣтъ дхъ афродитъ.
 прѣпнѣи бѣи либодѣицу быкши сказаеъ. естни же ве-
 ликоу || бѣи огнемъ съжьженоу ²⁾ хоулиъ. тако же и
 пречтѣи бѣи атиноу. арфема же и ермию. вкоупѣ же
 а ³⁾ крона. арема же хоулиъ. всѣ же имена бѣи нашѣ. и ка-
 пищемъ досажаетъ ⁴⁾. ли да пожретъ бѣи нашимъ. ли да
 потребленъ боудетъ. тогѣ мамертинъ градныи епархъ. не
 терпѣ матѣки. повелѣ привести к себѣ влжнаго климен-
 та. егоже видѣв нача глѣти. не корене оубо блго уродоу ⁵⁾
 ишѣлъ еси. еже ѡ всѣхъ римское множество свѣдѣтель-
 ствоуетъ. но льсть приатъ ⁶⁾ и сего рѣ терпѣтъ. ⁷⁾ по-
 неже не видѣ ⁸⁾ кого хѣ чтеши. и противна капищемъ
 бѣи нашимъ приемлеш, тѣм же ѡверещи ти еѣ ⁹⁾ до-
 стоитъ все лихое боъчѣе ¹⁰⁾. и дивнымъ бѣи слоужити.
 влжнѣи же климентъ рече. моллахъса твои преспѣю-
 щии моудрости ¹¹⁾. внимати ми ѡвѣтъ. и не за говоръ ¹²⁾
 ненаказанымъ. но мои словеса пѣса. ти ¹³⁾ аще пси
 насъ мнози вѣлають. и шригають ¹⁴⁾. еда могутъ ѡтѣ-
 ти намъ еже есмъ мы смыслени члѣци ¹⁵⁾. ѡни же пси
 бесмысла вѣлающе. и бѣборьныи ¹⁶⁾ присно ѡ ненаказаны-
 ихъ исхода вѣлаются. да ничтоже ткердѣ иматъ ¹⁷⁾.
 но ¹⁸⁾ истинно. тѣм же безмолвствоу вѣзискана да боу-
 деть вещь ¹⁹⁾. е ѡниже ѡ своемъ спсении смыслени
 члѣккъ. и въ себе съвѣщати и истѣзатиа начнетъ. да
 истиннаго бѣ вѣрацетъ. емоу же свою кѣроу въ досто-
 иноу чистоу ²⁰⁾ предастъ. Тѣгѣ поублии теркоуатианъ.

352 об.

1) τὴν λατρείαν ἀνατρέπει. 2) κτηνωδῶσθαι. 3) καὶ. 4) καὶ ὑβρίζει. 5) ἐξ
 εὐγενοῦς μὲν ῥίζης. 6) πλάνην ὑπέστης. 7) οὐ φέρουσι. 8) εἶδα. 9) ἀποδέσθαι.
 10) πᾶσαν τὴν περιττὴν δεισιδαιμονίαν. 11) τὴν σῆς ὑπεροχῆς φρόνησιν. 12) διὰ
 στάσιν. 13) γράψασθαι με. 14) περιλάξωσι καὶ κατασχίσωσι. 15) τὸ εἶναι ἡμᾶς
 μὲν λογικοὺς ἀνθρώπους. 16) στάσις (?). 17) ὥστε μηδὲν ἀσφαλὲς ἔχειν. 18) μήτε
 μὴν. 19) σιγῆς ζητεῖσθαι πρόφασιν. 20) σεμνοπρεπῶς.

посла книги ¹⁾ троаноу црѣю. възвѣстн. и ѡ имени блажнаго климента гл҃а. сего климента говорнынми възпан ²⁾ ища народъ не престаеть. и вѣрно свѣдѣтельствоко вѣрѣстнса нань не можетъ. тогда троанъ црѣ възпанса дс-сточно емоу есть ли вѣщатнса бмѣз с нами соущинмъ ли на шнъ полъ моря и понтѣ ³⁾. въз поустьине ⁴⁾ прилежащюу херосоньстѣ градѣ вземли итн ⁵⁾. егда троане повелѣнне оутверднса, помомышлалаше ⁶⁾ мамертннъ. како да климентѣ волнаго вземьствннса не испроситъ. но паче бмѣз жертвы да створитъ. но блаженнн климентѣ подвнзашесл. и самого соуднн оумъ въз вѣроу вѣратитн. и себе гавитн волитн. паче вземьствнне нежелн боитнса. толикоу оубо влѣтъ гѣ климентоу подастъ тако плакатнса мамертн епархоу и гл҃ати. вѣ емоу же ты вѣемъ срѣ ⁷⁾ слоужнши. тѣ да ти поможе въ се написанне вземьствнн ⁸⁾. и нарѣ корабль и всл требоканин ⁹⁾ накладъ ѡ поусти. накладенъ бѣ корабль. не токмо нъ и ѡ людн ¹⁰⁾ влговѣрннн моужн мнози по немъ ндоша. внегода же доиде на мѣсто вземьствнн. въз дѣло терпѣннн. марморъмъ ¹¹⁾ паче двою тысащюу хрѣтианъ. вѣрѣте многы лѣты ¹²⁾ ѡсоуждены соуща. иже вндѣвше стго и славнаго климента епѣа. вси иносѣбно ¹³⁾ въздыханнемъ и плачемъ прнстоупнвше гл҃ахоу. помолн ѡ насъ прѣбннн ст҃лю. да достоинн гавнмса вѣѣтованнн хвѣ ¹⁴⁾. гаже разоумѣвъ ст҃ын климентѣ за нма бѣе. вземли соуща ¹⁵⁾ рѣ. не бес подобы ¹⁶⁾ ма гѣ съде оустроилъ есть. да причастннкъ быкъ моукамъ вашнмъ. еше оутѣшеннн вѣразы ¹⁷⁾ и терпѣннн подамъ. оувѣдѣвъ же ѡ ннхъ тако

1) ταφράν. 2) σκληρώσει κραυγῆς. 3) πέραν τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Πόντου. 4) ἐξορισθῆναι. 5) εὐκρινῶς. 6) ἐν ταύτῃ γραφῇ τῆς ὑπερορίας. 7) πάντα τὰ ἀναγκαιά. 8) οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ λαοῦ. 9) ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς τῶν μαρμάρων λατομίας. 10) μακροχρονίῳ γραφῇ. 11) ὁμοθυμαδόν. 12) τῆς παρὰ τοῦ Χριστοῦ ἐπαγγελίας. 13) ὑπερορισθέντας. 14) οὐκ ἀπροσφόρω. 15) ὑποτόπωναι.

*) Написано по подчященному. **) sic.

Ѡ шестн поприць водна свонхъ оу плицнѣ приношаахоу. тогѧ же абне стѣмъ каментъ оубѣди га глѧ. помолнмъ са гѣи нашемоу нѣ хоу. да исповѣдникѡ вѣрѣ его. слѣдъ кодѣ Ѡверзеть. и оударикынъ въ камень въ поустынѣ си- нанстѣи и потекоша воды до сытости ¹⁾. тѣз и намъ не пресацающю водоу дастъ. тако да поданиемъ его ²⁾ къзвеселимса. и абѣе мѣтвѣ скончавшиса. соудоу иноу- доу ѡзрѣвса. и видѣ агньць стоаць нже десноую ногоу въздвигъ. тако се мѣсто стѣмоу каментоу. показавъ тогда стѣмъ каментъ ³⁾. размѣвса гѧ соуца. егоже тѣз видѣвса. а инъ Ѡнюдъ ни едннъ и нде къ мѣстоу и рѣ. во нма ѡца и сѧа и стѣго дѧа. оударите въ мѣсто се и понеже вси ѡкрѣтъ мотыками копаша. но не в се мѣсто ндеже агньць стоа. примѣ же || малоу мотычицю стѣмъ. 353 об. льгкомъ оударениемъ въ мѣсто. еже по ногю агньцю оудари. из негоже источникъ пролигса. протаманием ⁴⁾ и красенъ габалгса. нже съ стремлениемъ пролигса рѣкоу створи. Тогда же стѣмъ радующемса Ѡпѣло рѣ. рѣчнаа оустремления веселатъ градъ бѣн. ⁵⁾ и за слышание сего чюда притече вса епархѣа. и пришедши вси къ оучению стѣго каментѧ. ѡбращаахоусѧ къ гоу тако на всакъ дѣнь. ⁶⁾ и боле крѣпцесѧ Ѡхожаахоу. не кончавшю же са едннмоу лѣтоу. быша тоу еже Ѡ вѣр- нынхъ. ⁷⁾ црѣвъ. и вси идоли скроушени быша. ѧ вса капица и властн ⁸⁾ разорены быша. вса члща на. тѣ. поприць ѡкрѣтъ Ѡнюдъ поточены быша и постѣланы бы- ша. тогѧ же ревнителемъ повѣсти ⁹⁾ притекоша къ црѣ троаноу. тако тоу множество бещислено хртѣианьстни

1) εις πληρονην. 2) τη αυτου χορηγια. 3) ταϊς φλεψι. 4) πανταχοισι. 5) εβδομηκοντα. 6) παντες οι νοοι της περιχωρου. 7) επιφθονον διγγημ.

⁸⁾ Было написано: ѡ; потомъ первая часть этой буквы переуправлена на з. ⁹⁾ Пс. XLV, 5: Рѣчца оустрыленъ веселатъ града божѣ (Синайск. Пс., стр. 98—99).

взрѣстоша людѣ. и посланъ бы афианъ *) 1) игемонъ. иже многы ѿ хрѣтианъ различными моуками вневъ. видѣ же вса на моукоу съ радостнѣю градоуща. ослави народоу. единого же стѣго климента на жертвоу 2) нѣдѣ. и видѣ и тако оутвержена ѿ гнѣ. и ѿнюдѣ преложитиса не имоуща. и гла своимъ слоугамъ. да везенъ боудоть **) посредѣ мора. и навѣжете на выю емоу котъкоу ***) анкоуроу 3) и вверзѣте и. яко да не възмогуть хрѣтиани въ бѣ мѣсто чисти его. семоу же бывшю весь народъ хрѣстианскъ на брезѣ стоа плакаашеса. и про сиухъ рѣста корнилъ. и фѣвъ 4) оученика емоу. вси инодѣшно помолимъса. да явнѣтъ намъ гѣ мѣка своего мощи. молщем же са людемъ. ѿстоупи море въ свою поучиноу на три поприца маломъ 5). и възшедше по соухоу людѣ вверѣтоша въ вбразъ цркви мрамораны. храминоу ѿ бѣ оуготованоу. и тоу въ рацѣ положено бы тѣло стѣго климента. оученика петрова апла. и анкоуроу і неуже везенъ бы. възскри его лежащю. яви же са оубо оученикома его не възати его. иже и се пррчено бы яко на всако лѣто въ днѣ мѣнниа его ѿстоупитъ море на. 3. днѣи. градоущимъ соухо шестене дам. яже въ хк лоу имени его. влгѣн гѣ быти до днѣшнаго днѣ. семоу же выкшю вси хрѣтиани и мзыци вѣрвоаша хоу. ижеже ни елики ни единъ ѿ евреи. ни ѿиудѣ вверѣтаетьсѣ еретникъ. и выкають тоу многа благодѣяниа. матѣями его сѣпни просекѣантсѣ въ празникъ его. дѣмони изгоними выкають. вси волащии ицѣлаѣнѣтъ. и пребываеть емоу похвала прѣ гѣмъ нашимъ. иѣ хмѣ. ижеже с нимъ бѣи и ѿцю слаба. съ прѣтымъ и животворащимъ дѣомъ. ииѣ и прѣи и к вѣѣ.

364

1) Αφειανός. 2) ἐπὶ τὸ θύειν. 3) ἀκούραν. 4) Φαῖβος. 5) σκεδόν.

*) Сначала было написано: афианъ. **) sic. ***) Это слово едва ли принадлежить переводчику.

II.

Житіе св. Василя Великаго.

Житіе св. Василя Великаго, Амфилохія Иконійскаго, находится въ пергаменномъ сборникѣ второй половины XIV вѣка Императорской Публичной Библіотеки Ф. п. I. № 39 (Голст. I, № 8) и занимаетъ въ немъ листы 68 об.— 88. Его переводъ относится къ первому періоду существованія славянской письменности и сдѣланъ, по нашему мнѣнію, въ восточной Болгаріи. По своему словарному матеріалу (слово *молитвенникъ* въ значеніи: священникъ) онъ находится въ особенно тѣсной связи съ такими рѣдкими текстами, какъ переводъ толкованій на Апостолъ (въ извѣстномъ Синодальномъ списокѣ 1220 года).

Издаваемый списокъ, русскаго происхожденія, конечно, имѣетъ не мало подновленій, но тѣмъ не менѣе сохранилъ нѣкоторое число древнихъ формъ нечленныхъ именъ прилагательныхъ въ родѣ: мудромъ сыномъ, славномъ мужемъ (дат. п. мн. ч.), и древнихъ синтаксическихъ оборотовъ въ родѣ: книгахъ прилежа, причаститися хлѣбъ, ся емъ держить.

Вотъ наиболѣе цѣнныя слова въ текстѣ Житія:

Алчба 84 об. <i>νηστεία</i> .	молитвенникомъ старѣйшина 88 об. <i>ἀρχιερεύς</i> .
великъ день 84 об. <i>ἑορτή</i> .	мѣсяць 74 об. <i>σελήνη</i> .
вселеная 75 <i>οἰκουμένη</i> .	нарокъ 80 об. <i>προσηγορία</i> .
вѣтійскъ 77 об. <i>ῥητορικός</i> .	олтарь 84 об. <i>βῆμα</i> , 85 <i>θυσιαστήριον</i> .
грань 77 об. <i>στίχος</i> .	письма 70 об. <i>γραφή</i> .
добрость 69 об., 71 об. <i>ἀρετή</i> .	побѣдѣти на молитву 88 <i>προτρέπειν εἰς εὐχήν</i> .
дьяческъ чинъ 80 <i>ἡ διακόνου τάξις</i> .	проститися 77 об. <i>ἐλευθεροῦσθαι</i> .
дѣльма 70 об. и др. <i>χάριν</i> .	прямовѣрье 69 <i>ὀρθοδοξία</i> .
злочь 71 об. <i>καχία</i> .	слуга 80 об. <i>διάκονος</i> .
книгы 80 об. <i>αἱ γραφαί</i> .	служба 84 и др., <i>leitourgia</i> .
комканье 79 об. <i>κοινωνία</i> .	столь 70 и др. <i>θρόνος</i> .
крестьянъ 70 <i>χριστιανός</i> .	существо 76 <i>οὐσία</i> .
миръ 69, 71 и др. <i>κόσμος</i> .	
молитвенникъ 88 об. и др. <i>ιερεύς</i> .	

сушия 76 οδοία.	хлѣвина церковныхъ съсудъ 83
сѣно 82 об. χέρτος.	εξοσφολάχιον.
сѣньца церковная 85 χιζώριον.	хитрець σορός.
точень 78 ίσοζ.	языкъ 73 и др. ἔθνος.
треба 81 θροία.	чернецъ 88 об. ἀσκητής.
требище 81 и др. θροιαστή-	чисмя 74 об. ἀριθμός.
ριον.	чянь 80 κλήρος.
упостась 76 ὑπόστασις.	чисть 85 ἱερός.

И ѿ а. генварѣ въ а. дѣ. стго и прѣдѣнаго стла
васиальѣ.

Възлюбленни не вѣ не лѣпо мѹдромъ сѣмъ ѡчѣмъ
драхломъ вѣити оумертвнемъ ¹⁾ и слезѣ емѹ даати часто.
еже доселѣ вси желѣище творихомъ. но егда желя тмѹ
и меглоѹ свергохомъ. по писаномѹ ти съ блгодарноѹ ти
молитвоѹ. къ всѣхъ влѣцѣ хѹ истиньномѹ бѣ нашемѹ.
подвигохомъ славноѹ. емѹ житиѹ. и истиньнаѣ великаѣ
чюдеса. нашего пастѹха и оучителя васиальѣ. въ книги
исписати ²⁾ да не замедленьемъ в забвѣть. влѣзѹть.

Тремъ во стѣмъ и славномъ. мѹжемъ рѣкѹ же гри-
горью иже въ бѣсловенни ³⁾ прослѹ. и григорью блжнѹмѹ
ноѹвска града. но и ефрѣмоѹ прѣдѣномѹ. и како ти ина-
ко. погребенными словесѣ ⁴⁾ мѹжа по || хвалившемъ възлю-
бисѣ и мнѣ. акѣ изметнишю аплѣкѣ реѣи. в рѹцѣ възем-
шю кѣинѹждо ѿ всѣхъ дивьнѣхъ мѹжѣ вѣсѣдованѣхъ
повѣстни. ѡ немъ недостатокъ закончати. акѣ мѹдромѹ
ѡцѹ. долгъ ѡдати с горѣ ⁵⁾. яко въ слѣдѣ хожьшю и
истиненъ разоумъ въземшю. вѣстѣ во вѣстѣ и вѣлакъ
крѣити слѣце. и долго замедленне добрѣхъ повѣстни. и
оудобѣ створити забвѣть. понеже великѣи нашѣ пастѹхъ ⁶⁾
и славнѣи великѣи в мирѣ. еже съ невѣзими слами кѹп-

69

*) Греческiй текстъ, не вполне впрочемъ соответствующiй славянскому, мы беремъ изъ изданiя *Combesis*: Ss. patrum Amphiloohii Iconiensis, Methodii Patagensis et Andreae Cretensis opera omnia, Parisiis, 1644.

1) τῆ τοῦ πατρὸς ἀποβίωσει. 2) γραφῆ παραδοῦναι. 3) ἐν θεολογίᾳ. 4) καὶ Ἐφραίμ τοῦ πανολβίου ἄλλων τε ἄλλοις ἐπιταφίοις λόγοις. 5) ἄνωθεν. 6) πατὴρ ἡμῶν ἀπῆν.

*

но ¹⁾ великѣи црѣбнѣи оучѣль еже іестѣство соущихъ. ²⁾ иже мерзѣкаго трѣци мѣткою порази ноульана престѣпника. еже оулаента загради оуста. еже арианомъ разори злоуѣрованне. еже прѣмовѣрнѣимъ. мудро оутверди прѣмовѣрье. пастѣхъ избранѣи црѣке людемъ. ³⁾ црѣке сщїне. оукрашенѣихъ хѣъ ѡвещъ ѡвенъ. иже бїи вѣрѣ оучѣль
69 об. славенъ. еже великѣими просвѣтѣса чудесѣи. еже мѣткою вѣивъшею имъ. такоже рекохомъ оульаноу вѣмерзѣмому пагубѣ створи. вѣзавнѣгъшему на вѣисотѣ рогъ. і глѣбшемоу на бѣ неправдѣи.

Оулаалъ того стрѣи. вѣземъ недосѣоннѣ ⁴⁾ црѣ баграницю. и арианъ старѣи сѣи злѣи вѣрѣ. приде до нашего славнаго црѣкаго града ⁵⁾ ѡборонити и хотѣа. і како ли по что ли. то не нѣинѣшнаго времени сказа
70 не. нѣ кѣ предълежащему предондемъ. таже ѡ родѣства емоу і до конца добротѣи сказанше. Василїи едина на земли равнѣ показа и жизнь. і словеса лѣпотна. и словеса бїа мудротѣи. житѣе ѡскѣщанѣа. все хѣ давъ и дшїю и тѣло. и рѣцѣ тѣемъ елиннѣскоу лѣстѣ акѣи паоучинноу прѣторже. снї. семи лѣтѣ вѣивъ. данъ вѣи родившїи и. родитѣли книгамъ оучитѣса. ⁶⁾ оупразннѣвъ же сѣ ѡ всего. но точѣи книгамъ прилежѣа. пѣтѣ лѣтѣ створи. и не || трѣднѣса оученнѣемъ. вѣзѣ ѡ философъ многу хѣитротѣе. кротостѣю естѣства. ⁷⁾ тѣ лѣне ѡставнѣвъ свои градъ. каподокѣаннѣи бо вѣ родомъ. иде кѣ мѣри свои словесемъ вѣ афинѣи. чѣотѣю же многу и вѣздержаннѣемъ. и цѣломудрѣствнѣемъ оукрашенъ. приближи бо сѣ кѣ наставникѣ елиннѣствнѣи хѣитротѣи. еула ⁸⁾ іемѣ вѣ имѣа. и снѣ вѣдѣса оученнѣю. тако чюднѣтѣса емѣ оучитѣлемъ и дрѣжинѣ. Пыкшаго ⁹⁾ тѣгда с нимѣ оучѣа сѣ

* 1) ὁ τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων συνόμιλος. 2) ὁ τὴν φύσιν τῶν ὄντων τρανώσας. 3) ὁ ποιμὴν περιουσίῳ τῆς ἐκκλησίας λαοῦ. 4) ἀναξίως. 5) τῶν Καισαρέων μητρόπολις. 6) εἰς γράμματα. 7) καρποῦται πλείστην ἐμφιλόσοφον ἐπιστήμην τῷ μελιχίῳ τῆς φύσεως. 8) Εὐβουλος. 9) γεγόνασι.

ГРИГОРИИ ВЕЛИКЪИИ НАЗНАНЬСКЪИИ ВЪЗІВЪ ЕПѢ АПЛѢА СТОЛА
КОРАБЛА. БІ. ЛѢТЪ ОУПРАВИ. ¹⁾

ОУЛЪМЪНЪ ЖЕ МАЛОМЪ ПРЕЖЕ ТОГО КРѢМЪНЪ ВѢ. И ЛИ-
ВАННИ. СИЦЕ ЖЕ ВСѢМЪ ЧЮДНМЪ СЪІ М҄ЖЬ. ПОЛОЖИ НА
СРЦІИ СИ НЕ ПРИЧАСТИТИСА ХЛѢБѢ НИ ВИНѢ. ДОНДЕЖЕ Ѡ
ГОРНАГО СТРОГА РАЗОУМѢТЬ. КЖИИ М҄ДРОСТИ НЕВИДИМЪІА. ²⁾
ХОДИВЪ ЖЕ Т҄ ВЪ ОУЧЕНИИ. ПАТЬНАДЕСАТЬ ЛѢТЪ. И ВЪЮ
ЕЛИНЬСК҄Ю ХИТРОСТЬ ИЗВЪІКЪ. НАИПАЧЕ ЖЕ ЗВѢЗДАН҄Ю ^{*)} ХИ-
ТРОСТЬ. І ВСЕ ЕЖЕ ДОБРѢ ИЗБРАВЪ. І НИКАКОЖЕ ШЕРѢСТИ
МОГЪИ В НИХЪ. ВСѢМЪ ТВОРЦА. І ЕДИНОИ НОЩИ. ВДАЩЮ
ЕМО҄. БІЕ НѢКОЕ ШКѢЩЕННЕ ВЪІСТЪ ЕМО҄. ПРОИТИ КОЕГОЖДО
ПЛЕМЕНИ ^{**)} ПИСМА. И ВЪСТАВЪ ИДЕ ВЪ ЕЮПЕТЪ. И ПРИШЕДЪ КЪ
ЕДИНОМУ СТАРѢИШИНѢ ЖРЕЧЬСКО҄. ³⁾ ПЕРФ҄РЬЮ ИМЕНЕМЪ. ІЖЕ
И ДАСТЪ ЕМО҄ ⁴⁾ КНИГЪІ СЪІІА НА ОУЧЕННЕ БІЮ ЗАКОН҄. И
ТОГО ДОШЕДЪ ПРЕВЪІ Т҄ КОРМАСА. ПООУЧЕНИИ БЖТѢВЪІХЪ
СЛОВЕСЪ Ш ВОДѢ И Ш ЗЕЛНИ ЖИВЪІИ. ЕДИНО ЖЕ ЛѢТО ПРЕ-
ВЪІКЪ ТО҄. И ИСТИННОЕ СЛОВО РАЗОУМѢВЪ ВѢРОМЪ. ПРЕВЪІ
ПЪІТАІА ИСТИНЪІ СЛОВО. ІСПРОСИСА П҄СТИТИ И ВЪ НЕРАМЪ
МОЛНТЪІ ДѢЛАМА. И Ч҄ДЕСА ТА ІАЖЕ Т҄ ВИДѢТИ. И ШНЪ
МАТѢВ҄ СТВОРИВЪ НА НЕМЪ П҄СТИ И. І ѠТО҄Д҄ ШБРАТИСА.
ІДѢЖЕ ВѢ ЕЛИНЬСТѢИ ХИТРОСТИ ИЗВЪІКАВЪ. НАЧА ПРЕПІРАТИ
МНОГЪІ ХИТРОЦА. І МНОЖЕСТВО ЕЛИНЪ ПРИВОДИТИ КЪ Х҄.
КАЖА ІМЪ || П҄ТЬ СПІІА. ВЪІСКАВЪ ЖЕ І СВОЕГО ОУЧІТѢА ЕО҄ЛА.
ТО ВО ВѢ СТАРѢЕ ВСѢХЪ Ш СЛОВЕСИ. ⁵⁾ СИИ ХОТѢА ЕМО҄
ВЪЗДАТИ ЗА ТР҄ДЪ. ПРИВЕСТИ И ХОТѢА НА ЧТ҄Ю ВѢРО҄.
ХОЖАХО҄ ВО ВЪ СЛѢДЪ ЕГО ВСИ ІАКО ПО ОУЧІТѢИ ВСИ ФІЛО-
СОФИ. І ПОІСКАВЪ ЕГО ВСЮДО҄. ШЕРѢТЕ И ВЪ ХЛѢВНИЦАХЪ.
СТАВЪІАЩАСА СЪ ИНѢИ ФІЛОСОФЪІ Ш ХИТРОСТИ. НЕ ВО ИМЪ
БШЕ ИНО НИЧТОЖЕ ТОЩНО РЕЦИ ⁶⁾ ЧТО ИЛИ СЪІШАТИ

70 об.

71

1) διακυβερνήσας. 2) τῆς θείας σοφίας τὰ ἀπόρρητα. 3) ἐνὶ τῶν ἀρχιμανδριτῶν.
4) ἤτησε δοῦναι αὐτῷ. 5) ἡγούμενος τοῦ λόγου. 6) σπουδαζόμενον ἢ τὸ λέγειν.
*) ш приписано сверху. **) е въ концѣ послѣ переправлено на і.

суть бо в насъ ни шрази ни исканне. но сама та истина
 на праваци насъ. възстати бо їмамъ вси на жизнь
 вѣчную. і стати на судѣ хвѣ. какоже нзи оучать вели-
 когѣни пррци. исанга їремина. незекна. данна. великзи
 дѣдъ црѣ. и павелъ великзи аплѣ. по тѣхъ же самъ то
 писанни датель. ¹⁾ і егоже възданию гѣ. еже визна шца
 погзѣшата. і ѿстѣпѣшаго сна шча пазоухъ со многимъ
 бѣтѣствомъ. и того стзидъцѣ нзринуша. ²⁾ потомъ
 възпатъ пришедша. і гладомъ замерша драго цѣлока.
 ризою цѣлою ³⁾ оукрашвз и. перстнемъ. брашиномъ же
 всачьскзимъ принуди и. и ничтоже сзгрѣшившию снѣ ⁴⁾ ||
 не жалитси. ⁵⁾ но акъи брата помилвати. сице бо зави-
 сти. ⁶⁾ блѣка хѣ с великою добротью своею. равнѣ мьзду
 въ единзи на десѣтъ часъ пришедшимъ даетъ. і нама
 покашмаса. и пришема ⁷⁾ водное і дѣховное пороженне
 дати їматъ. нхъже шко не видѣ. ни оухо слзѣша. ни
 на срѣчѣ члѣку не взиде таже оуготова бѣ любашимъ его.
 се все на оумѣ си положивъ рече. потщиса оубо какоже
 тзи велиши василе. но си оубо покашное ^{**)} да нмѣтъ
 слову ⁷⁾ скажи ми егоже нзинѣ възпрашахъ бнѣхъ танихъ.
 еже глѣтъ етери въ иерлѣмѣстѣмъ габлешеса градѣ и
 коего же обрѣтѣла блѣа примѣникъ. ⁸⁾ аще по тому на-
 пишеш ми желаюшю ми оувѣдѣти блѣа догматзи. не
 прежди повѣданиа. ш василе. шнъ же рече слзѣшахъ ш
 иерлѣмѣ. не хужше же нѣсе непцевахъ его. ни възкраїнаго
 емѣ града именовъ вифлаемъ. іже ѿверже оубо || мракъ
 некѣдѣниа. шчѣнкъ же шчн кз лѣчшешемѣ преложиса
 житью. їстовѣи жизни. а какоже чтѣнше елѣнъ. і вѣсѣхъ
 гззѣкъ единого блѣ чтѣще суть. ѿ сѣхъ словесъ оучими

72 об.

73

1) ὁ τῆς μετανοίας δοτήρ. 2) ἀσώτως δαπανήσαντα. 3) λαμπρῶ. 4) πέθει...
 παῖδω. 5) ἀφθόνως. 6) δεχομένοις. 7) ὁ τῆς μετανοίας ἐχέτω λόγος. 8) εὐρέθη;
 ἀγίου μέτοχος.

*) Страницы 72 об. и 73 вмѣютъ подиравленныя въ XVI—XVII вв.
 буквы и слова. **) та приписано сверху.

ЕСМЪ ИСТИНѢ. Ѿ ПЕРВОЗДАНАГО ЧАБКА ЕМУЖЕ ИМА АДАМЪ.
 ДО НОА ПРИ НЕМЪЖЕ ПОТОПЪ БЪІ. БЪІ РОДОВЪ. І. А ЛѢТЪ
 ДВѢ ТЫСАЩИН. И ДВѢСТѢ. МБ. ТАКОЖЕ Ѿ ПОТОПА ДО
 АБРАМА. РОДОВЪ. І. А ЛѢТЪ. ТЫСАЩА. І ДВѢСТѢ І СЕМЬ
 ДЕСАТЪ. АБРАМЪ ЖЕ БЫШЕ ЛѢТЪ СЕМНДЕСАТЪ. И ПАТН.
 ЕГДА ПРЕСЕЛЕСА НА ХАНААНЮ ЗЕМАН. Ѿ МЕСОПОТАМИА. И ТУ
 ЖИВЕ ЛѢТЪ ДВАДЕСАТЪ І ПАТЬ. РОДИ ІСАКА. ШЕСТИДЕСАТЪ
 ЛѢТЪ. ІСАКЪ РОДИ СНА ДВА. ІСАБА И ІАКОВА. БЪІВЪ ЖЕ ЛѢТЪ
 СТО. И ПАТЬДЕСАТЪ. ИАКОВЪ СНИДЕ ВЪ ЕГОУПЕТЪ К҃УПНО.
 СЪ ДВѢМНАДЕСАТЪ СНѢМН СВОИМИ. ЧИСЛОМЪ СЕМЬДЕСАТЪ
 И ПАТЬ. ПРИШЕСТВОКА ЖЕ ІАКОВЪ. И ПЛЕМА ЕГО В ЗЕМАН
 ЕГОУПЕТЬСТѢ. ЛѢТЪ ЧЕТЫРИСТА. ПРЕБЪІТЬ || ЕГОЖЕ ОУМНО-
 ЖИСА РОДЪ НА ДВѢНАДЕСАТЪ. КОЛѢНѢ РАСПЛОДИСА. А МНО-
 ЖЕСТВОМЪ РАЩТЕСА. НА ШЕСТЬСОТЪ. И ТЫСАЩЮ. ¹⁾ ЛЕВГИ.
 НА ЖЕ БН҃КА. МОИСИ АРОНЪ. АРОНЪ ЖЕ СЦНЬСТВОВАТИ
 СПОДОВИСА. А МОИСИ ВЛАСТНИКЪ ПОСТАВЛЕНЪ БЪІВЪ. ИЖЕ
 ВЪ СЕМЬДЕСАТНОЕ ЛѢТО ЖИВОТЪ СВОЕГО. НАСТ҃ПИ НА ЧЕРМЬ-
 НОВ МОРЕ. ІЗВЕДЕ Л҃ДИ ИЗЪ ЕГОУПТА. СИН МОИСИ ОУНЪ
 НАШЕ КЪ ВРЕМЕНА УНА. ²⁾ ХААДѢНСКАГО ЦР҃А. ТАКО СТАРѢИ-
 ШЕ СЛИНЪ ИИДѢИ. И ЗАКОНИ. ЕЖЕ БО ЕДННОГО КѢ ЧИСТИ И
 ЗНАТИ Ѿ УЦЬ ПРЕМАИ СОУТЬ. ЗАКОНЪ ЖЕ ПО ТРЕХЪ. ДНѢХЪ
 ЕГУПЕТЬСКАГО ИЗИТѢА ДАНЪ БЪІ. ГЛ҃С҃У БН҃Ю КАЖ҃УЩЮСА ЧЕ-
 ЛОВѢКОМЪ. ЖИША ЖЕ В П҃СТЪИНИ ЛѢТЪ. ЧЕТЫРИДЕСАТЪ
 ІСОМЪ НАК҃ИНОМЪ СНѢМЪ СЛАДАЕМИ. ЛѢТЪ ДВАДЕСАТЪ И
 ПАТЬ. А ПОДЪ С҃УДАМИ. ЛѢТЪ ЧЕТЫРИСТА И ПАТЬДЕСАТЪ.
 И ЧЕТЫРЕ. ДО ЦР҃ЕТВА САОУЛА. ПЕРВОМУ Ѿ НИХЪ ПОСТАВ-
 ЛЕНУ ЦР҃Ю. ПРИ НЕМЪЖЕ || ВЪ ПЕРВОЕ ЛѢТО ЦР҃ТВА ЕГО РО-
 ДИСА ВЕЛКЪИИ ДѢДЪ. ТАКОЖЕ И Ѿ АБРАМА ДО ДѢДА РО-
 ДОКЪ. ДІ. А ЛѢТЪ ТЫСАЩА И ЧЕТЫРЕДЕСАТЪ И ТРИ. А Ѿ
 ДѢДА ДО ПРЕСАВНИИА ВАКНАОНЬСКАГО. ДО ДАРЬА. ЛѢТЪ ДВА-
 ДЕСАТЪ И ПАТЬ. А Ѿ ЦР҃ТВА ДАРЬЕКА ДО ІСА СЕДЕКОКА.
 ЛѢТЪ ЧЕТЫРЕДЕСАТЪ. А Ѿ ІСА СЕДЕКОКА. ДО ІСА НАРИЦАЕ-
 МАГО ХА. ЛѢТЪ ПАТЬСОТЪ. ДВАДЕСАТЪ. И ДЕКАТЪ. К҃УПНО

73 об.

74

1) Εἰς ἑξακοσίας χιλιάδας. 2) Ἰνάγου.

по лѣтнѣимъ. послѣдованиемъ сочетъше вѣрѣтохомъ. Ѡ
адама до х̄а. лѣтѣ пѣть тѣсащъ. ꙗ пѣтѣсотъ. ражаетъ
же са гѣ нашъ исъ х̄ъ. Ѡ колѣна нрѣдова. Ѡ сѣмене двѣдова.
еже по плоти на послѣдокъ дѣни преполоващиса. шести-
тѣсащному лѣтѣ. въ мѣ. лѣто. двгуста црѣм. мѣа де-
кавра въ двадесать пѣтѣин. индикта шестѣин дѣнь. Ѡ
х̄ва же рѣтка до константина великаго. и блѣгочѣваго
црѣм. лѣтѣ двѣстѣ. пѣтѣдесѣтъ и двѣтъ. толнѣми
оубо лѣтѣ преже взѣтѣну сѣцию нрѣдѣнскому пле- 74 об.
мени. како не постѣидитѣса платонъ. ѡ потопѣ пер-
вѣемъ и вторѣемъ исповѣданъ. вѣше же дрѣвагъ нашнѣ-
ство все въ численн 1). сѣвокупленн бо вѣхомъ ꙗ мзи въ
словеснѣхъ вѣецъ. сторицею. 2) но ꙗже Ѡблѣудн.
нѣнаго житѣа единно вѣча наше кѣстѣство. зминною пре-
лѣстѣю. не и еще то же числа въ стадѣ безвѣлазньнѣ
поминѣетѣса въ двѣтѣдесѣти *) ꙗ двѣти. ꙗменуѣтъ-
са. приде оубо х̄ъ снѣ бѣ живаго искатѣ и спѣтъ погѣвѣ-
шаго. ꙗ на ramo вземъ. оустроитѣ сѣ сѣцими. сѣтою
не сѣцихъ гѣзѣающею. да пакѣи полно бѣдетѣ гнѣ число.

Тѣмъже юѣангѣлѣин списатель ꙗванъ вѣсловъ.
вѣставнѣхъ вѣчское рѣварѣство. ꙗ все сѣажаннѣ. прѣсече
же аѣра. и неоудержаннѣа снѣца ꙗ мѣа. но прѣвѣдѣ
вѣшнѣа нѣсе. прѣвѣдѣ лѣтѣа вѣки. вѣставѣе же моѣснѣво
начало. не бо рѣ некони стѣори. не ткѣри бо вѣвѣде но
тѣорца повѣдѣашѣ. ꙗдѣже || бо тѣварѣ стѣори. не оубо 75
рѣтѣво вѣше Ѡ соѣцаго. сѣин бо сѣцаго родн. что оубо
еоѣангѣлѣъ. ꙗспѣрѣа вѣше слово. егда 3) же ꙗного ничѣто-
же не вѣше. нѣ точью самъ сѣи прѣсносѣцаго ѡца. прѣ-
сносѣцаго ꙗмъин дѣа сѣго. ꙗспѣрѣа вѣше то 4) ми почн.
тѣаши ꙗ вѣки. то 5) вѣ ꙗскони всего по 6) томъ ꙗже и

1) ἢν δὲ ποτὲ τὸ καθ' ἡμᾶς τῷ παντὶ ἐναριθμῶν. 2) εἰς ἑκατοντάδα. 3) ὅτι.
4) τί. 5) αὐτός. 6) πάντα μετ' αὐτόν.

*) Написано по подчѣщенному рукою писца.

ВСЕ ТѢМЪ. ИСПЕРВА БАШЕ СЛОВО БАШЕ И НЕ ІЗНОШАШЕСА. СЛОВО БАШЕ И НЕ ИСКЛАДАШЕСА. СЪКЛАДЪ 1) БАШЕ СЛОВО, І НЕ ИЗВІКА БАШЕ ІСТОКА. ЕДИНЪ СНЪ ЕДИНРОДНЪИ. І ИСТН. НОМ БЕЗЪ ВРЕДА. ІЗЪ ВЦА РОЖЕНЪ. ИАКОЖЕ И НАШЕ СЛОВО НЕ. ИАКАЕНОЕ ДША СЕѢТОВАНИЕ НА СЕѢТЪ ИЗНОСИТЬ. ТАКО І СНЪ БНИ ОУТАЕНОУМЪ ВЪ ВЦИ ПРЕЖЕ ВѢКЪ ЧАННУ ВСЕЛЕНѢИ МАИ. ИАКОЖЕ СЛОВО ІСХОДА ИИЧИМЪЖЕ ГАЦІАГО НАЖИТЬ 2) І СЛЪИ. ШАЦІАГО ПОЛНИТЬ. ПРИДЕТЬ БО ВЪ СЛЪИШАЦІАГО НЕ ВСТУПИВЪ ГЛЪИЦАГО. ТАКО И БНЕ СЛОВО СЪИИ ВЪ ВЦИ ПРИДЕ К НАМЪ ВЪ ПЛОТИ. НИ ВЦА ВЪЛОУЧЕСА ЕСТЬСТВОМЪ. || И НАСЪ ПРИЕДИНИВЪ ЗА БАГДТЬ 3). БЪ СЪИ ЕСТЬСТВОМЪ СЛОВО ЖЕ НАРЕЧЕНИЕМЪ. ИАКОЖЕ БО ІВАНЪ ЧЛѢКЪ СЪИ ЕСТЬСТВОМЪ. ГЛА ВЪПИИ ПРОЗВАНЪ БЪИ ПРОПОВѢДИ РАДИ. ТАКО І СНЪ БНИ. БЪ СЪИ ВЪ БѢ СЛОВО НАРЕЧЕСА. ЗА БЕЗВРѢДЬСТВО РОДЬСТВЕ. НОЕ 4) ИСКОНИ БАШЕ СЛОВО. НО СЛОВО ОУПОСТАСНО 5). ІНА БО СЛОВЕСА ЗАПОВѢДИИ И ПРАВДАНИИ СУТЬ БИИ. А ЕДИНРОД. НЪИИ СНЪ. СЛОВО ЕСТЬ НЕ СКАДЪИ НИ ГЛЪИ ИЗГЛАШАЕМО. НО СЛОВО СЛОВЕСЪ ДВАМА ИСТОЧНИКЪИ. ИАКОЖЕ РЕЧЕ ИЖЕ СЛУ. ШАЕТЪ МОИХЪ СЛОВЕСЪ. ИМАТЬ ЖИЗНЬ ВѢЧНЮ. ІВАНУ ОУБО ГЛЪИЦИ 6) ТЪИ ЕСИ ХЪ СНЪ БѢ ЖИВАГО. И ДБДУ ТЪИ ЖЕ ИСТЪ ЕСИ И ЛѢТА ТВОИ НЕ СКОИЧАЮТЬСА. І САМОМУ ГЪ ГЛЪИ. АЗЪ ЕСМЪ СЕѢТЪ І ЖИЗНЬ. И ДВЕРЬ ЦРѢВА НБНАГО. АЩЕ ОУБО ТВАРЬ ХЪ. ТО АЖЕТЪ ІВАНЪ ГЛА ВСЕ БЪИ. АЩЕ ТВАРЬ КАКО ЕСТЬ ЛѢТОМЪ И ВѢКОМЪ ТВОРЕЦЪ. ВСА ТѢМЪ ВЪИША ВЪ ШЕСТЪИИ БО ДНЬ СТВОРИ ЧЛѢКА || ВЪИЖЕ І ЧЕТВЕРНОГА. ГАДЪИ. А ВЪ ПАТЪИИ ПТИЦА НБНАИ І РЪИВЪИ МОРЕСКЪИ. А ВЪ ЧЕТВЕРТЪИИ СЛНЦЕ І ЛОУНУ. ВЪ ТРЕТИИ ВОДНОЕ РАСЪ. ЖЕНИЕ. 6) СЪИИИИ 7) ИАВЛЕНИЕ. ВЪ КТОРЪИИ НАДЪГЛАВНЮ СИИ ТВЕРДЪ. ВЪ ПЕРВЪИИ ЖЕ НБСА И ЗЕМЛЮ ІЗРЕДЕ. СЕѢТЪ СТВОРИ ДНЬ ПОСТАВИ. НАЧАЛО ЛѢИ ВСТАВИ. АЩЕ ЛИ ТВАРЬ

75 об.

76

1) οὐ συνήετο διὰ συλλαβῶν. 2) ἄρτοι. 3) διὰ τὴν χάριν. 4) τῆς γεννήσεως. 5) ἀνοπόστατος. 6) διάκρισις. 7) τῆς ἐκράσεως.

*. Здѣсь пропускъ въ нѣсколько словъ.

ЕСТЬ ДАЖЕ ¹⁾ ЕМУ ЛѢТО. ТИ ТОГДА СОЧТАЕМЪ ²⁾ ТВАРЬ
 БЕЗЛѢТНОЕ ЕГО НЕ ЗДАНО. А БЕЗ НАЧАЛА ЕСТЬ ПРИСНОСУЩЕНЪ
 ПРИСНОСУГҀБЕНЪ. ЕДИНЪ ЖЕ ЕДИНЪ БЪ ВЪ ТРЕХЪ ОУПОСТАСЬХЪ. НЕ-
 РАЗЛУЧНУ БЖТѢВУ СУЩЮ. ТРОЕ ОУБО СТО ТРОЕ СВАТЪНО.
 ТРОЕ ПРИСНОСУЩНО. ТРОЕ СЪСУЩНО. ТРОЕ ЕДИННОСУЩНО. ТРОЕ
 ВЗОУПОСТАСНО. ДРУГЪ ВЪ ДРУЗѢ ВКУПѢ СУЩЕ. ТРЦА СЕ СТА
 ЗОВЕТЬСА. ЕДИННО СЪГЛАСЬЕ. ЕДИННО БЖТѢВО. ТОГО ЖЕ СУЩИНА.
 ТОМА ЖЕ СИЛЪИ. ТОМА ЖЕ ОУПОСТАСИ ПОДОВѢНО. НЕ ПОДОВНА
 СЛВЕНЬСТВА. БОДАТИ ДѢЛАЮЩИ. ШЦА І СНА І СТОГО ДХА
 СУЩЕСТВО ЕДИННО. БЖТѢВО ЕДИННО. ЕДИННО ХОТѢННІЕ. ЕДИННО
 ЦРѢВО ЕДИНЪ СВОРЪ. ³⁾ ЕДИНУ ВѢРОУ. ЕДИННО КРЦІННІЕ СЕ ⁴⁾
 ВСѢХЪ БЪ. СЕ ХВЪ ШЦА СЕ ІСЪ ХЪ ЕДИНЪ Ш СТЪИНА ТРЦА. СЪШЕДЪИ. ⁵⁾
 И ВШЕДЪИ. І СЪ ШЦМЪ СЪІ. СѢДАН. ⁶⁾ І НАСЪ НЕ РАЗЛУЧАМАСА. ИЖЕ
 ДА СХРАНИТЬ ДША НАША. НЕПОДВИЖИМОУ НАШЮ І НЕПРЕРВАТНУ
 НАДЕЖЮ СЪБЛЮДАИ. ВЪЗЪДВИЖА НЪІ Ш МЕРТВЪИХЪ ГРѢХЪ.
 НА НЕИЮ ЕГО СЛАКОУ. СПОДОВИТИ ⁷⁾ ЖЕ НЪІ. ВЪСХЪЩЕНОМЪ
 ВЪИТИ НА ШБЛАЦѢХЪ. ВЪ СРѢЧЕНІЕ ЕГО НА ДЕРѢ. И ДА НА
 ПИШЕТЬ ИМЕНА НАША ВЪ КНИГАХЪ ЖИЗНИ. ПОДАВЪ ОУБО
 НАМЪ ВѢРОВАТИ ЗА ⁸⁾ ВЪСТАВШАГО ИЗ МЕРТВЪИХЪ. ЧЛВТИ
 ЖЕ ЕГО СЪ НѢСЕ СУЩАГО ГОРѢ СЪ ШЦМЪ. ВИДАЩАГО КОГО-
 ЖДО ДѢЯННІА. И ТВЕРДОСТЬ ДѢЯННІА ВѢРНЮ. ⁹⁾ ЕДА ВО
 ТАКО ПЛОТНЮ Ш НЕГО МЕНШИ ДХЪМЪ ВО СРЕДѢ ПРЕ-
 ДОСТАНЕТЬ. СЛЪИША ГЛА Ш НЕМЪ. ¹⁰⁾ И ВИДА В
 ТЕБѢ РАЗУМѢВАЕМА. ИСПЪИТАИ СРЦА И УТРОБЪІ. ИЖЕ І
 НЪИНѢ ГОТОВЪ ЕСТЬ. || И НЪІ ВСА ЧЛВКИ ЗАБЛУЖЬША И КАЮ-
 ЦАСА СТМЪ КРЦІННЕМЪ ПРИВЕСТИ ¹¹⁾ И РЕЦИ. СЕ АЗЪ И ДѢТИ
 ТАЖЕ МИ ДАСТЬ БЪ. СЕ ЖЕ ПОДАЮ ТИ ВѢРОУ ИЗЛОЖЕНУ
 СТЪИМИ ШЦИ. СЪШЕДЪШИМНСА В НИКѢІ. ЕЖЕ СОГЛНО ИСПО-
 ВѢДАША. ДА ТОЮ БУДЕШИ ОУЧНІ КЪ ХВЪ. СЛЪИШАВЪ ЖЕ ЕВУЛЪ
 РЕ. Ш ВАСИЛІЕ НЕИЪІ ИСПОВѢДНИЧЕ. ТРЦА СКАЗАТЕЛЮ ТО

76 об.

77

1) δός. 2) σύνταξιν. 3) ἐκκλησίαν. 4) οὗτος. 5) ἀναβάς. 6) τῷ πατρὶ
 συγκαθήμενος. 7) κατεξιῶσαι. 8) εἰς. 9) τὸ στερρόν τῆς πίστεως. 10) τὰ περὶ
 αὐτοῦ λεγόμενα. 11) προσενέχαι τῷ πατρὶ.

БОУ ВЪРЮЮ ВЪ ЕДИННОГО БѢ ШЦА ВСЕМУ ДЕРЖИТЕЛЮ. ТВОРЦА
 НБҮ І ЗЕМЛИ. ВИДИМЪМЪ ЖЕ ВСЕМЪ И НЕВИДѢМЪМЪ. *) И
 ВСЬ ПЛМЪ ИЗРЕЧЕ ДО КОНЦА. ДѢЛОМЪ ЖЕ СКОЮ ВЪРЮ КАЗЮ
 ТИ. И ВСЕ ИМЕННЕ. В РУЦѢ ТВОИ ДАВЪ. ПРОКЪ ЖИЗНИ МОЕИ
 И ЛѢТА С ТОВОЮ БҮДИ ¹⁾ АЩЕ БҮ ЛИБО ЕСТЬ ПРИМЪ Ш
 СТГО ДХА И ВОДЪИ ПОРОЖЕННЕ. ВАСИЛИ РѢ. БАГНЪ ГЪ БЪ Ш.
 НЪИМЪ І В ВѢКИ ВѢКОМЪ Е҄АЕ. ИЖЕ ПРОСВѢТИ СВѢТЪ
 ІСТИНЪИЗИ ВЪ УМѢ ТВОЕМЪ И ПРЕСТАВИ Ш МНОГОВОЖИЗНА
 ПРЕСТИ. И НА ПОЗНАНИЕ СВОЕГО МИЛОСЕРДЬСТВА. НО ЕЛМА
 77 об. УЖЕ || ХОЩЕШИ СО МНОЮ ВЪИТИ ТАКОЖЕ РѢ. ПОКАЖИ ТИ
 КИМЪ ВЕБРАЗОМЪ СЪПАСЕННЕ СОВѢ ОУСТРОИКА Ш ОУЗЪ СЕИ
 ЖИЗНИ ПРОСТАШАСА. РАСПРОДАИВѢ ВСЕ ИМѢННЕ СИ І РАЗ-
 ДАИВѢ НИЩИМЪ. ТИ ТАКО ВЪ СТЪИИ ГРАДЪ ИДЕВѢ. ВИДѢТЪ
 ВСѢХЪ ТѢХЪ БЪИВШИХЪ ЧЮДЕСЪ. И КЪ БҮ СТВОРИВѢ ПРО-
 СТРАНСТВО ²⁾. СИЦЕ ШБА ДОБРѢ ИМѢННЕ СВОЕ ОУСТРОИША.
 НА СТОЕ КРИШНЕ. РИЗЪИ ТОЧЬЮ Ш ТОГО СЕВѢСИ ВСТАВИВЪ-
 ША. ВЪ НЕРЛМЪ ИДОСТА. ВЕБРАЦАЮЩА КЪ ББИ. ЕЛИНЪ МНО-
 ЖЕСТВО. ДОШЕДЪША ЖЕ АНТИУХОВА ГРАДА ВИТАСТА К ГО-
 СТИНЬНИЦѢ НѢКОЮИ. СІЪ ЖЕ ГОСТИНЬНИЦА. ³⁾ ИМЕНЕМЪ
 ФИЛАНКСЕНЪ СѢДАШЕ ПРЕДЪ КРАТЪИ ПЕЧАЛЕНЪ СЪИ ЗѢЛО.
 ТО ⁴⁾ ЖЕ ВѢ ОУЧНІКЪ ЛИВАНИИ СОФИСТА. ВЗЕМЪ Ш НЕГО
 ГРАНЪИ ⁵⁾ УМИРОВЪИ. ПРЕЛОЖИТИ ІА НА КѢТНІСКО. И БАШЕ
 В ПЕЧАЛИ И К Т҄УЗѢ ВЕЛИЦѢ. ЕГОЖЕ ВИДѢВЪ ВАСИЛИ РЕЧЕ
 К НЕМ҄. ЧТО ДѢЛАМА ДРАХЛЪ СЕИ Ш ОУНОШЕ. И ШНЪ ШВѢ-
 78 ША. ДА КЪИИ МИ ОУСПѢХЪ АЩЕ ПОВѢДѢ. ПРИЛЕЖАЦИЮ ЖЕ
 КЕМ҄ І ГЛЮЦИЮ. ТАКО ОУСПѢЮ ТИ. І ПОВѢДА ЕМУ И СОФИСТА
 І ГРАНЪИ. ТАКО ТОГО ДѢЛАМА Т҄УЖЮ. І СИИ ВЗЕМЪ ГРАНЪИ И
 НАЧАТЪ ГЛѢТИ ТѢХЪ ПРЕЛОЖЕННЕ. ВЪЦИДНЕВЪ ЖЕ СѢ ОУНО-
 ША. РАДЪ ВЪИВЪ МОЛИ ІА ИСПИСАТИ Ѧ ВЪ КНИГЪИ. И СИИ
 ИСПИСА НХЪ ВСЕ СКАЗАНИЕ. И ШТРОКЪ ПРИѦ РАДОУТАСА. И
 ЗАОУТРА ИДЕ К ЛИВАНИЮ. І ДАСТЪ ЕМУ ГРАНЪИ ПРЕЛОЖЕННЕ

1) εσομαι. 2) κτησίμεθα παρρησίαν. 3) τοῦ πανδοχέως. 4) οὗτος. 5) στίχους.
 *) Изъ символа вѣры.

ВЗЕМЪ ЖЕ ЛИБАНИИ ПОЧЕТЪ ВЪЩЮДИВЪСА І РЕ. ТА МИ БІІА
МЪІСА. ¹⁾ НИКТОЖЕ НЪІНЪШНИХЪ ХЪІТРЕЦЪ ЧТО СИЦЕВЪІХЪ
ПРОТОЛКОВАТИ МОЖЕТЪ. ШКОУДУ СИИ СИХЪ ПОНОВИТЕЛЬ. ²⁾
РЕЧЕ ШРОКЪ. ЧЮЖЪ НЪКТО ПРИШЕДЪ ВЪ ГОСТИНЬНИЦЮ МИ.
ОУДОВЪ СКОРО ПРОТОЛКОВА МИ. СИ И СИХЪ СКАЗАНИЕ. НЕ ЛЪ.
НИВЪ ЖЕ СА ЛИБАНИИ ТЕКЪ ВЪ ГОСТИНЬНИЦЮ. І ВИДЪ ВАСИ.
ЛИА. СЪ ЕОУЛОМЪ. І ПОЗНАВЪ ВЪЗДИВИ. И НЕ НАЧАГСА СИ.
ЦЮ ПРИШЕСТВІА. И МОЛШЕ ІА ВИТАТИ ИМЪ ВЪ ДОМУ ЕГО.
І МОЛИ ІА ВЕСЕЛЪ БРАШЪНЪ ПРИЧАСТИГСА. ОНА ЖЕ ХЪБВА
И ВОДЪІ ВКУСНВА. ПО ДЕРЖИМОМУ І ІМА ПРАВОУ. ВЪСА.
ВИСТА БЛАГЪІМЪ ДАТЕЛА БЪ. И АБНЕ ЛИБАНИИ НАЧА СА СТА.
ЗАТИ С НИМА. И ПРОСТИРАТИ ВЪТНИСКЪІА ВЛАДИ. СИА ЖЕ
НАЧАСТА БЕСЪДОВАТИ О ВЪРЪ СЛОВО. И ЛИБАНИИ ПОЧЮДИВЪ.
СА О ГЪЕМЪЕМЪ И РЕЧЕ. НЕ ОУЖЕ ІЩЕ ВРЕМА О ТАКОВОМЪ
ДЪЛАЪ. ВЕЛЦЮ БІЮ СТРОЮ. НЪ КТО ТОГО СТАВА О ВЕ.
ЛИКОМЪ МИ ОУСПЪВЪ ³⁾ О ВАСИЛИЕ. БЕСЪДОВАТИ. ЕЖЕ ОУ
МЕНЕ ОУНИИ. ⁴⁾ НЕ ПРЕЗРИ ИХЪ. ОНЪ ЖЕ ТОУ АБНЕ СОБРАВЪ
ОУНОША ОУЧАШЕ А. ДШЮ ЧТОУ НЕ ШЕКВЕРНИТИ. ВЪ ТЕЛЕСЕ.
ХОЖЕНИЮ КРОТКОУ. БЕСЪДАЪ ВЪ МЪРОУ. СЛОВОУ ТИХОУ. ІАДИ
И ПИТЬЮ БЕС ПИЩА ВЪІТИ. ПРИ СТАРЪІХЪ МОЛЧАТИ. ПРИ
МЪДРЪІШИИХЪ ПОСЛОУШАТИ. І СТАРЪІШИИМЪ ПОКАРАТИСА. И
С ТОЧЪІМИ И МЕНШИМИ. ЛЮБОВЪ ІМЪТИ БЕЗ ЛОУКЪІ. МАЛО
БЕСЪДОВАТИ. А МНОГО РАЗОУМЪВАТИ. И НЕ ШЕРЪПОВАТИ СЛО.
ВЕСЕМЪ. НИ ЛИХНОУТИ БЕСЪДОЮ. НЕ ШБИЛО СМЪІАТИСА. СРА.
МАЛЪТИСА КЪ І ЖЕНАМЪ І НЕЛЪПОТНЪ НЕ БЕСЪДОКАТИ. ДОЛОУ
ОЧИ ИМЪТИ. А ГОРЪ ДШЮ. ПЕРЪ ВЪІАТИ. НЕ ТРЪСКАТИ
ОУЧИТЕЛЬСКЪІ ВЛАСТИ. ⁵⁾ НИ ВЪ КЮ ЖЕ ІМЪТИ. ЕЖЕ Ш
ВЪСЪХЪ ЧЪІ. АЩЕ ЛИ КТО ВАСЪ МОЖЕТЪ. И ИНЪМЪ ОУСПЪТИ. ⁶⁾
Ш БЪ МЪЗДЪІ ДА ЧАЕТЪ. І ВЪЧНЪІХЪ БЛЪ ВЪЗДАНИА. О
ХЪ ІСЪ ГДЪ НАШЕМЪ. СЕ БЕСЪДОВА СО ОУЧЪКОМЪ ЛИБАНИЕМЪ
ВАСИЛИИ. І ЧЮДНО ПРОСЛУ ⁷⁾ Ш ВЪСЪХЪ. ІДЕ ПУТЕМЪ СИ СЪ

78 об.

79

1) μὴ τὴν θεῖαν πρόνοιαν. 2) νεουργός. 3) τὰ μέγιστα ὠφελήσας με. 4) τοῖς παρ' ἐμοὶ νέοις. 5) ἀξίωμα. 6) ὠφελεῖν. 7) θαυμασθεῖς.

79 об.

80

ЕБОУЛОМЬ. ПРИШЕДЪША ВЪ ГРАДЪ НЕРΛМЪ. И ВСЕГО МѢСТА
 ВЪЗНИСКАВША. ꙗ НА ТѢХЪ ВСѢХЪ БОУ ПОКЛОНИВШАСА. И ОУВѢ-
 ДѢНА ВЪСТА ЕПЪМЪ ГРАДА. ЕМУЖЕ ꙗМА МАКСИМЪАНЪ. И
 ТОМУ ПРИПАДОША. 1) МОЛѢСТАСА ВЪЗАТИ СТОЕ КРЪННЕ ВЪ
 НЕРДАНѢ РѢЦѢ. ꙗЖЕ ВИДѢВЪ БЛЖНЪИН ТЪ МУЖЬ ПОЛНА СОУ-
 ЦА ВѢРЪ. СВЕРШИ ПРОШЕННЕ ИМА. И С ВѢРЪИ МОУЖИ ПРИДЕ
 НА НЕРДАНЪ. ВАСИЛИИ ЖЕ БЛИЗЪ БРЕГА ВЪИВЪ ПАДЕ НА ЗЕМЛИ.
 И СЪ СЛЕЗАМИ ПЛАЧА ВЕЛМИ. ПРАШАШЕ ЗНАМЕНИИ ТАВИТИСА
 ЕМОУ ВѢРЪ. И || ВЪСТАВЪ СЪ ТРЕПЕТОМЪ. СВЪЛЕЧЕ РЪЗЪИ СВОИ
 ꙗ С НИМИ ПО ꙗСТИНѢ ВЕТХАГО ЧЛѢКА. СИЦЕ СШЕДЪ ВЪ ВОДОУ
 МОЛѢШЕСА. ꙗ ПРИСТУПИВЪ ЕПЪЗ КРЪНИ. И АВНЕ МОЛНИИ ОГННА
 БЪ НАДЪ НЕЮ. ꙗ ГОЛОУБЪ Ѡ НЕА ИШЕДЪ. СИЦЕ ВЪ НЕРДАНЪ
 РѢКОУ. И СМОУТИВЪ ВОДОУ. ВЪЗЛЕЧѢ НА НБО. СТОПАНИИ ЖЕ
 ТОУ СЪ ТРЕПЕТОМЪ. ВЪИВШЕ ВЪСЛАВИША БѢ. КРЪНВЪ ЖЕ СА
 ВАСИЛИИ. ИЗДЕ ИЗ ВОДЪ. ВЪЦЮДИВЪ ЖЕ СА МАКСИ-
 МЪАНЪ. ВАСИЛЕВѢ КЪ БОУ ЛЮБИ. И МЛТВОУ СТВОРИВЪ
 НА НЕМЪ ШЛЕЧЕ И ВЪ ХѢА ВЪСКРЪННА РЪЗОУ. КРЪНВЪ ЖЕ Н
 ЕБОУЛА. И ПОКАЗАВЪ И СТМЪ МИРОМЪ. ДАСТЬ ИМА ЖИВО-
 ТВОРНОЕ КОМКАНИЕ. МОЛИВЪ ЖЕ ВАСИЛИИ БЖИИ МЛТВЕНИКА.
 МЛТВОУ. ПОВЕЛѢТИ ЕМУ ВКУСИТИ БРАШНА. ꙗКОЖЕ И СТВОРИ.
 ВАСИЛИИ ЖЕ РЕЧЕ. БѢ НАШЪ. СИЦЕ ВѢРЮЮ ЕОУАНГЪЛЬСКОМОУ
 ТВОЕМОУ ГЛАСУ. ꙗ НАДѢЮСА ТВОЕИ БАГТИ. ГДЪИН. И || ПИИ
 ШДОЛѢТИ СУПРОТИВѢЩЕМУСА НАМЪ ДЪВБОУ. ПОМОЩЬЮ СТГО
 ДХА. ВЪЗДАНВЪ ЖЕ СА БИИ МЛТВЕНИКЪ. ШЕРАТИСА С НИМА
 ВЪ СТЪИН ГРАДЪ. ЛѢТО ЖЕ ВСЕ ТУ ХОДИВЪ СЪ ЕОУЛОМЪ
 КУПНО ШБА ПРИДОСТА ВЪ АНТИШУНИ. И ВАСИЛИИ МЕЛЕТНЕМЪ
 ТОУ СУЩИМЪ ЕПЪМЪ. ВЪ ДЪАЧЕСКЪ ПОСТАВЪЛЕНЪ ЧИНЪ. ꙗ ПАР-
 МИНСКО 2) ПРОТОЛКОВАВЪ СЛОВО. ПРОСЛУ НЕ ЗАМЕДЛИВЪ ЖЕ
 ИДЕ СЪ ОУЛОМЪ В КАПОДОЧЬСКОЕ МѢСТО. И ХОТѢЩЕМА ИМА
 ВЛѢСТИ В КЕСАРИИ ГРАДЪ. 3) ВЪ СНѢ АВИСА НОШЬЮ ИЖЕ
 ВѢ ТОГДА ЕПЪЗ ТОГО ГРАДА ЕВѢВНИ 4) ИМЕНЕМЪ. СЕГО ПРИ-
 ШЕСТВИИ ꙗКО ЕСТЬ ВЪИТИ ВАСИЛЬЮ. ТОГО НАМѢСТНИКУ. И ТЪ

1) προσπεσόντες. 2) τῶν παροικιῶν. 3) ἐν τῇ Καισαρείῳν πόλει. 4) Λεόντιος.

взвѣнѣвъ. призва старѣишиноу црѣквиюу службу. ¹⁾ и дру-
 гѣиѣ также вѣдѣши добрыи в чиноу. и пѣсти ѿ кѣ възходниѣмъ
 братомъ ²⁾ града. сповѣда имъ такоже видѣѣ и шедъше
 къ братомъ срѣтѣшасѣ с ними възвѣдѣ. ³⁾ ѿни || же ви. 80 об.
 дѣша и и познаша и и снѣ молиста ихъ. възвести га
 къ епѣоу. пришедъшема же има видѣвъ га стѣзи епѣ. и
 почюдивъсѣ въразоу телесе. ⁴⁾ бѣ прослави. възпраша же
 ѿкоудоу еста ѿли камо ѿдѣта. и что еи нарѣкъ. ⁵⁾ слы-
 шавъ рече слугамъ ⁶⁾ еже на покои има все оустранити.
 и ти възведъше га служниша има. въз тѣ же чѣ пѣстивъ
 стѣзи епѣ старѣишинѣ црѣквиюу ⁷⁾ и гражданъ испо-
 вѣда имъ еже емоу ѿ бѣ гависѣ. и ѿни единѣмъ гламъ
 рѣши. по истинѣ и се лѣпо жизни твои. еже бѣмъ повелѣ-
 ниемъ ⁸⁾ гавитисѣ намъ емоу же по тебѣ естѣ старѣи-
 шинѣства столъ ⁹⁾ красити. да оуже никакоже не медла
 твори еже ти естѣ лѣпо. и снѣ призвавъ васильѣ съ-
 еоуломъ. нача просити и ѿ книгахъ. ¹⁰⁾ почюдивъ же сѣ
 множеству лежащи в нею хитрости. имѣаше га деснага
 дверника. ¹¹⁾ потомъ скоро жизни сеѣ ѿстѣпи епѣ. съ-
 шедъшю || же сѣ скороу ¹²⁾ епѣ стѣго дѣа поспѣшениемъ.
 нарекоша васильѣ на епѣль столъ и поставленъ явля-
 ше црѣвь бѣю блгдѣтѣю и строемъ и потомъ малоу вре-
 мени. минѣвшю. ¹³⁾ да дастѣ емоу даръ мудрости и ра-
 зоумоу. да своимъ словесѣи приноситѣ. бескверноу жер-
 твоу бѣи. и да придетѣ нанъ стѣго дѣа помощь. и по шти
 дѣни акѣ бѣвидецъ възвѣ. и поспѣшениемъ стѣго дѣа
 сице. ѿ. дѣ въземъ нача служити ¹⁴⁾ гѣи по всѣ дѣи по-
 томъ скоро вѣроу и млѣвою великою. нача своєю рѣкою
 писати службу стѣзиѣ тѣннага. и единою ноши пришедъ
 к немоу гѣ съ апѣзи. предложени стѣоу хлѣвоу и чаши

1) τῆς ἱερατικῆς λειτουργίας. 2) εἰς ἀνατολικὴν πόλιν. 3) ἐν τῇ πόλει. 4) τῷ ὁμοιωτάτῃ τῆς ὀπτασίας. 5) αἱ προσηγορίαι. 6) τοῖς διακόνοις. 7) τοὺς λογάδας τοῦ κλήρου. 8) θεῖα ψήφω. 9) τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον. 10) συνδιασκοπεῖν αὐτοῖς τὰς γραφαίς. 11) παραστάτας. 12) συνέδου. 13) ἡτίσαστο. 14) λειτουργεῖν.

сѢВОРИТИ ХОТѢ ВЪ СѢМЬ ТРЕБИЦѢ ВЪСТАВИ ВАСИЛЬЯ РЕКЪ
 КЪ НЕМОУ ПО ТВОЕМОУ ПРОШЕНИЮ ДА ІСПОЛНАТЬСЯ ОУСТА
 ТВОЮ ХВАЛЪИ. ДА СВОИМИ СЛОВЕСЪИ. ПРИНОСИШИ БЕСКВЕРННОУ
 ТРЕБОУ. И СНИ НЕ МОГЪИИ СТЕРПѢТИ ШЧИМА ВИДѢВЪ СТА
 ТРЕПЕЧЕНЪ И ПРИШЕДЪ КЪ ТРЕБИЦЮ НАЧА ГЛѢТИ. ПИША ПО
 ХАРАТЪИ СЕЦЕ. *) ИСПОЛНИ ОУСТА МОЯ ПОХВАЛЪИ. ДА ПОЮ СЛАВУ
 ТВОЮ. ГИ. БѢ НАШЪ СѢВОРИВЪИИ НЪИ І ПРИВЕДЪИИ НЪИ НА
 ЖИЗНЬ СЮ. И ПРОЧАЯ МЛѢТВЪИ СѢЪИИ СЛОУЖБЪИ. 1) И ПО
 КОНЦИ МЛѢТВЪИ ВЪЗВЪИШИ ХЛѢБЪ ВЪСОКО МОЛАСА И ГЛѢ.
 ВЪЗНИМИ МИ ГИ ІСѢ ХѢ БѢ НАШЪ Ѡ СѢГО ЖИЛИЩА ТВОЕГО. І
 ПРИДИ СПѢТЪ. ІЖЕ ГОРѢ КОУПНО СЪ ШЦМЪ СѢДИШИ. А СДѢ С
 НАМИ НЕВИДИМЪ СЪИ. СПОДОБИ НЪИ СИЛНОЮ РЪКОЮ СВОЕЮ ПО-
 ДАТИ НАМЪ. И НАМИ ВСѢМЪ ЛЮДЕМЪ СѢА СѢЪИМЪ. І ЛЮДИ
 ЕДИНЪ СѢЪ ЕДИНЪ ГЪ ІСЪ ХЪ ВЪ СЛАВОУ БОУ ШЦЮ АМИНЬ. І
 ПРЕЛОМИ ХЛѢБЪ НА ТРИ ЧАСТИ. ЕДННОУ ВЪА СЪ СТРАХОМЪ
 ВЕЛИКОМЪ. А ДРУГЮ ВЛОЖИ ВЪ СЪДАЪ ЗЛАТЪ И ПОВѢСИ НАДЪ
 ТРАПЕЗОУ. 2) БОУЛЪ ЖЕ СЪ КЛИРОСОМЪ СТАРѢШИНОУ 3)
 СТОМАЦА. ПРЕДЪ ДВЕРЬМИ ЦРѢВЪИИМИ. ВИДѢСТА ВЪ ЦРѢВИ
 СВѢТЪ ВЕЛИКЪ. И МОУЖА СЛАВЪИ ВЪБѢЛАХЪ РИЗАХЪ СТОМАЦА.
 И ГЛАСЪ ЧАДИ МНОГЪИ СЛАВАЩЕ 4) ГЛѢ. И ВАСИЛЬЯ СТОМАЦА
 ВЪ ТРЕБИЦИ || ОУЖАСЪШАСА Ш ВИДѢ ПАДОСТА НА ЛИЦИ СИ СЪ
 СЛЕЗАМИ МОЛЪШАСА КЪ БОУ. ИЗЛѢЗЪШИЮ ЖЕ ВАСИЛЬЮ ПАДО-
 СТА НА НОГОУ ЕГО. ВЪПРАША ЖЕ ВИНЪИ ПОКЛОНЕННІА ЕЮ И
 ПРИШЕСТВИА. І ШНА СПОВѢСТА ЧЮДЪИИ ВИДЪ ЕЖЕ ВИДѢСТА ВЪ
 ЦРѢВИ. ТОГДА ВАСИЛИИ БЛГОДАРИВЪ БѢИ СПОВѢДА 5) ТА ВСА
 И ПРИЗВА ЗЛАТЪА. 6) СѢВОРИ ГОЛОУБЪ ЗЛАТОМЪ ЧѢОМЪ. И
 ВОНЪ ВЛОЖИ ЧАСТЪ ЕДИНОУ. ПОВѢСИ НАДЪ СѢОУ ТРАПЕЗОУ.
 ПО ШБРАЗОУ СѢГО ШНОГО ГОЛОУБИ ШВНЪШАГОСА НА ІЕРДАНѢ
 ГВѢИ КРѢШЪШИАСА. СЕМОУ ЖЕ ВЪВЪШИИ И ВЕСѢДОУЩЮ ЮМОУ
 СЛОВО ОУТѢШЕННА КЪ НАРОДУ. СОВРАСА МНОЖЕСТВО ВЕЛИКО

82

1) τῆς ἁγίας λειτουργίας. 2) ἐπίγω τοῦ ἁγίου Ἰουσιαστηρίου. 3) ἡμα τῷ
 τοῦ κλήρου ἄρχοντι. 4) λαοῦ δοξολογοῦντος. 5) διηγήσατο. 6) χρυσοῦρον.

*) Описка.

вѣ црѣкви. в нихъ же вѣ и великѣи троудникъ ¹⁾ ефрѣмъ.
в немъ же послаѣ же повѣдѣ ²⁾ како ѿ стго явленна само-
видецъ бѣи славному ѡцю нашему василью.

О оульманѣ преступницѣ.

Бѣ время же то оульманъ врагъ и црѣ идѣи на
перези приде вѣ странзи кесаринска града. и василии съ
сконимъ клиросомъ срѣте и. и вилдѣвѣз его црѣ рече. премзи. 82 об.
слихъ ³⁾ тѣ василіе. и сии ѿвѣща юмоу. аще еси си. *) из-
мудрихъ. ⁴⁾ и стѣзи. принесе юму. три хлѣбзи. ѿ негоже
имаше обилья. ⁵⁾ и сии яко поругание твора малъ даръ.
повелѣ мужемъ си хлѣбзи взати. а в того мѣсто дати
емоу сѣно. ⁶⁾ и сии вземъ рѣ юмоу. мзи ѡ црю ѡ него-
же ѣмзи принесохомъ ти. тѣи ѿ негоже ѣси ⁷⁾ възда
намъ колю ругаѣса. неболю же намъ пастиѣса твора
на семь сѣносѣчици. ⁸⁾ оульманъ же то слѣшавъ. и раз-
гнѣбавъса акзи црѣ. подарениа своего не хотѣ ⁹⁾ възввра-
тити. глѣ к нему. пажитѣ сего сѣносѣчициа ѿ моего
црѣтѣна дано ти естѣ. но егда перези примучивъ ¹⁰⁾ ѡбра-
щѣса. разорю градъ твои до корене. небо рци ^{**)} не вѣдѣ
бѣести тобою прельцаемаго народа. да мною кланѣмю.
са власть ¹¹⁾ не хотѣще завистью пригати ѿвергостѣса
юга. и си рекъ иде в перьскюю землю. пришедъ же вѣ
градъ василии призвавъ все множество. повѣда црѣ ⁸³
веса. свѣтникъ же имъ добръ бѣи глѣ. имѣни братѣмъ
ни во что же вѣнѣнѣше. спнии строн себѣ си сткорите.
да аще възвратитѣса црѣ дарѣми оутолимъ. и ѡни
шедше в домзи своа. еже имѣ кождо ихъ в домѣхъ.
на рѣкоу принесоша злато ѿ сребро. ѿ камене чѣоно ^{***)} зѣло

1) ἀσκητής. 2) διηγήσομαι. 3) κατεφιλοσόφησα. 4) εἰ ἐφιλοσόφησας. 5) θα-
ψιλείας. 6) χέρτων. 7) τρέφεις τὴν ἀλογίαν. 8) τοῦ χορτοκοπέου. 9) μὴ δυνάμε-
νος. 10) ὑποτάξας. 11) θεῶν.

*) Последнія четыре буквы подвѣдѣшею рукою. **) Греческій текстъ
здѣсь отличенъ отъ славянскаго. ***) Чит.: чьстѣно.

много. ꙗко снѣ видѣвъ потщанне и послоушавъ ихъ. положи
 все то въ црѣвнѣхъ съсудъ хлѣбниці. ¹⁾ написавъ коего
 ждо има рече к нимъ. тако всему предълежащемоу. ꙗко мо-
 жеть шного оуморити. и вамъ дати свое бѣтѣство. и
 авне клиросоу повелѣ. и всемоу народоу града. с женами
 и съ дѣтми. взити на гороу близинѣхъ. ²⁾ идеже чта-
 хоу и кланяхуся вѣда преславному храму. и три дѣи аачь
 бою и млѣвомъ страдаше молахоу бѣ. разгнати безаконь
 наго црѣ оумъ. и молщимъса имъ и бдѣщимъ ³⁾ скру-
 шеномъ срѣмъ. видѣ базилици во снѣ множество вон
 нѣнѣхъ || во снѣ и во снѣ страну в горѣ. и посреде ихъ
 на столѣ славиѣ сѣдѣшию нѣкого женскомъ образомъ.
 и си рекущи къ близоу столщимъ великимъ моужемъ.
 възовѣте ми меркуръ. да ѿдетъ и оуморитъ ноульмана.
 еже во моемъ снѣ гѣ ꙗко хѣ безаконьнова. ꙗко стѣи въ
 вроужьнѣ своемъ пришеде. и повелѣнъ емъ скоро иде.
 възвавши же базилици подасть емъ книгъ. ⁴⁾ имѣюща
 сказанне всенъ твари. ⁵⁾ потомъ члѣка бѣ створена. и
 рече кемоу в началокъ ⁶⁾ книгъ рци. а на конецъ еже
 створимъ бѣ члѣкъ мироу. ⁷⁾ и авне възноуеъ съ стра-
 хомъ и радостью водержимъ. точно же тому снѣ видѣ
 тѣи ноши и ливанни философа. съ оульномъ сѣи в пер-
 снѣ. крестеровъ санъ ⁸⁾ держа. оужасноуеъ же са во ви-
 доу ⁹⁾ базилици. евоула единого възвуднѣ снѣде с нимъ
 въ градъ. и придоста въ црѣковь стѣго мчѣка меркуръ. идѣ-
 || же и врѣжне него лежаше и его искавъ не вѣрѣте. при-
 звавъ же сѣража въпрашаше его кдѣ есть и шнъ съ кла-
 твомъ глше. тако вечеръ тѣ бѣ. идѣже присно стѣгомо.
 вѣровавъ же всѣмъ срѣмъ базилици. тако по истинѣ есть
 снѣ видѣлъ. ¹⁰⁾ въславивъ же бѣ не презрѣщаго оупованъ.

88 об.

84

1) ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ. 2) ἐν τῷ ὄρει τοῦ Διδύμου. 3) διατριπνούτων.
 4) βιβλίον. 5) πᾶσαν τὴν κτίαν. 6) ἐν ἀρχῇ. 7) φείσαι. 8) ἀέλαν. 9) τῇ ὀπτασίᾳ.
 10) ἀληθὴς ἐστὶν ἡ ὀπτασία.

цихъ нань. и скоро съ радостию тече к горѹ. единаче ¹⁾
 встѣмъ спашимъ. і възбоудивъ я и на мѣтвѣ поставивъ.
 гламъ великомъ сповѣда имъ ѿ бѣ възвшею павление. ²⁾
 тако ноши сен оуморенъ естъ мчѣль. и кѹпно съ встѣми
 благодаривъ бѣ вератиса въ градъ. и повелѣ встѣмъ оберѣ-
 стиса въ велицѣи цркви. и причастникомъ взити стѣни
 службѣ. ³⁾ семоу же сице възвшю. і стѣе ⁴⁾ въздвижающю
 емоу. знаменна не бѣи такоже възваше позыватиса ⁵⁾ го-
 луби. и мыслащю ему что се бѣи. видѣ единаго махаю-
 щихъ дьмаконъ. кзикающа ⁶⁾ женѣ причинаши възвше
 ||горзи. ⁷⁾ и испустивъ ѿ олтаря. въ цркви блжсти повелѣ. 84 об.
 і сице видѣвъ стѣго дха пришествие. і повелѣ всемоу на-
 роду семь дѣни взити въ цркви. и дьмакоу ачьевоу ⁸⁾ и
 бдѣние запрѣти. і своѣ извѣтки. повелѣ дати. и сице
 бѣ оумолити. ти тако смѣти ему прикоснѹтиса стѣхъ. ⁹⁾
 завѣси же тѹ аине повелѣ повѣсити горѣ. запрѣтивъ
 женамъ. да аще кага веращетьса и завѣси изираущи
 стѣзиа службѣ ¹⁰⁾ творимъ. да изгнана боудеть изъ цркве.
 и комканиа да не возметъ. ¹¹⁾ и людемъ великъ дѣнь ¹²⁾
 творащимъ. на конецъ семи дѣни. встѣмъ въ црквь со-
 бравшемъса. и се либани оульмановъ. кѹестеръ прибѣжавъ
 влѣзе въ градъ. и видѣвъ народа зборъ. въ цркви. тамо
 приде повѣдаа врагоу смртѣ ¹³⁾ ноульмана мчѣла. и при-
 паде на нозѣ касилью молаше. да взі ему далъ хѣо зна-
 менне. ¹⁴⁾ і сего дошедъ кѹпно бѣи съ касильемъ и съ екоу-
 ломъ. паче на оутрнѣа пове||лѣ взати комуждо свое имѣ-
 ние. и ни же єдинѣмъ гламъ рѣшиа к немоу. елма оуми-
 рающю ¹⁵⁾ црю се дати хотѣхомъ. да вы не разорилъ гра-
 да нашего. но паче велии лѣпо естъ бесмртѣному црю при-
 нести. иже ѿ великзи смртѣи избави насъ. да се в роукоу

85

1) ἔτι. 2) ἀποχάλυψιν. 3) μετασχεῖν τῆς θείας λειτουργίας. 4) τὶ ἀγία
 5) σείσθαι. 6) καταβύοντα 7) ἐκ τῶν ἄνω. 8) νηστείας. 9) τῆς
 ἱερουργίας. 10) τῆς θείας λειτουργίας. 11) ἀχοινώνητον μένειν. 12) εὐορτήν.
 13) τὸν ἐχθιστὸν θάνατον. 14) τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα. 15) θνητῶ.

ТВОЕЮ ВСЕ. ДА ТАКОЖЕ ГЪ ВЕЛИТЬ ЧИ ТАКОЖЕ СЪТВОРИ. СНИ
ЖЕ ПОЧЮДНВЪСА ВЪРНУ НАРОДОУ ВЕЛИКОДШЬСТВЕНЮ ТРЕТЬЮЮ
ЧАСТЬ ДАСТЬ ИМЪ. А ПРОЧИМЪ ОУТВОРИ ВСЮ ЦРКВЬ. ¹⁾ И
СЪВНЦЮ ЦРКВЬНОЮЮ. А ШТАРЬ ЗЛАТОМЪ ЧТЪИМЪ И КАМЕ-
НИЕМЪ ЧТЪИМЪ ОУКРАСИВЪ. И ПРИЗВА МНОЖЕСТВО БАТНИХЪ. ²⁾
І СТИВЪ ЧТЪЮ ТРАПЕЗОУ ³⁾ ТРИ ДНИ ПОВЕЛѢ ПРАЗДНО-
БАТИ.

О ЖЕНѢ ГРѢШНѢ.

ЖЕНА НѢКАКА БАТЬСТВОМЪ И ДОБРОТОЮ КРАСЮЩИСА И
ПРОЧИМЪ СУЕТНИЗА СЕА ЖИЗНИ ИМѢНИЕМЪ. ВСѢХЪ ПРЕШЕШИ
ИНОЧЕСТВО ⁴⁾ ЖЕ ВЪЗЛЮБИВЪШИ. БЕЗ ЛѢПОТЪИ НАЧА ЖИТИ ПО
85 00. СВОЕЙ ВОЛИ. ПИТЬЮ ИДЕНИЮ И ИНОИ СТЫДЦѢИ ЖИЗНИ САМА
СА ПОРАБОЦЬШИ. НИЧТОЖЕ НА ОУГОЖЕ||НИЕ БОУ ТВОРАЩИ. НО
СВИНСКИ В КАЛѢ БЛУДА ВАЛЮЩИСА. ПО ОУСТРОЕНИЮ ЖЕ БИЮ
ПОЗДѢ НѢКОЛИ СЕБѢ ВЪ ОУМЪ ПРИШЕДЪШИ ВЕЩИСЛЬНИМЪ
ГРѢХОМЪ. ШСВѢТНВШИ СИ ОУМЪ. ЕДИНА СѢДЪШИ ПОМЪИСЛИ Ш
МНОЖЕСТВѢ ГРѢХОВЪ СВОИХЪ. И ГОРЦѢ ПЛАЧЮЩИ ГЛШЕ ШХЪ
МНѢ ГРѢШНИЦѢ И БЛУДНИЦѢ. КАКО ШВѢЩАЮ Ш ВЕЩИСЛЬ-
НѢМЪ СВОЕМЪ ЗЛѢ. ХРАМЪ ДХОВЪИИ ПРОКУДНХЪ. ⁵⁾ ДШЮ
ТАЖЕ В ТЕЛЕСИ МОЕМЪ ЖИВЕТЬ ШКВЕРНИХЪ. Ш ГОРЕ МНѢ Ш-
ВЕРЖЕНА ВЪИХЪ. РЕКУ ЛИ ТАКО БЛОУДНИЦА. ЛИ ТАКО МЪЗДО-
ИМЕЦЪ СЪГРѢШИХЪ. НО ПАЧЕ КАКО ПО КРЦЕНИИ СЪГРѢШИХЪ.
КАКО ЛИ ИЗВѢСТО МИ БОУДЕТЬ. ТАКО ПОКАВШЮСА ПРИМЕТЬ
МА БЪ. СИЦЕ ЕИ МЪИСЛАЩИ В СЕБѢ Ш ВСЕМЪ. ХОТЪИ ⁶⁾
СПТНСА НА ПОЗНАНИЕ ИСТИНЪИ ПРИТИ. В ПАМАТЬ Ю ПРИВЕДЕ.
ИЗЪ ОУНА ТВОРЕНИМЪ ГРѢХОМЪ. И СѢДЪШИ ЕЖЕ Ш ОУНОСТИ
И ДО СТАРОСТИ СЪТВОРИЛА. НАПИСА НА ХАРАТЪЮ. ПОСЛАѢЖЕ ЖЕ
86 ВСѢХЪ НАПИСА ЕЖЕ СЪТВОРИ || ВЕЛИКЪ ГРѢХЪ. И ЗАПЕЧАТА ТИ
ШЛОКОМЪ. ⁷⁾ ШВРѢТШИ ЖЕ ВРЕМЪ ДОБРО. ЕГДА СЪЪИ ВАСИЛИИ

1) ἠμφίθετον ἅπιν τὸ ἱερατεῖον. 2) τῶν οἰκητόρων. 3) τὴν ἱερὰν τράπεζαν.
4) χηρείαν. 5) διεφθεῖρα. 6) ὁ πάντας ἠέλων. 7) ἐβούλλωσεν αὐτό.

НА ВЪЗІЧНЪІА ИДАШЕ МЛѢВЪІ ВЪ СѢЮ БІЮ ЦРКВѢ. ТЕКЪШИ
ТА И ПОВЕРЖЕ ХАРАТЬЮ ПРЕДЪ НОГАМА ЕМОУ. И ПАДЪШИ НА
ЛИЦИ СВОЕМЪ ВЪПНІАШЕ ГЛѢИ. ПОМНЛУИ МА СѢИИ БІИ
ПАЧА КСѢХЪ ГРѢШНѢИШЮ. СТАВЪ ЖЕ БЛЖНЪІИ ТРОУДНИКЪ. ¹⁾
ПРАШАШЕ ЧТО РАДИ ПЛАЧЕТЪ. И ШНА РЕ. СЕ ГИ ВСА ГРѢХЪІ
И БЕЗАКОНІА СИ НАПИСАХЪ НА СІЮ ХАРАТЬЮ. И ПЕЧАТАЛѢХЪ
Ю. ТЪІ ЖЕ СѢИИ БІИ ПЕЧАТИ НЕ ШРѢШИ. НО ТОЧЬЮ ЕДИННО СИ
МЛѢТВОЮ ЗАГЛАДИ ПА. ДАВЪИ БО МИ ТОЛИКЪ ОУМЪ. ТО
ОУСЛЪІШАТИ ИМАТЬ ЗА МА МОЛАЩАГОСА. И БЕЛНЪІИ ВАСИ.
ЛИИ ВЪЕМЪ ХАРАТЬЮ І ВЪЗРѢВЪ НА НБО РЕЧЕ. ТЕБЕ ЕДИННОГО
СЕ КЕСТЬ ДѢЛО ГИ. ШЕМЛА БО МИРУ ВСЕМУ ГРѢХЪІ. И ЕДИ-
НОГА СЕІА ДША МОЖЕШИ ЗАГЛАДИТИ ГРѢХЪІ. КСѢХЪ БО НАСЪ
СЪГРѢШЕНИА ИЩТЕНА СУТЬ ОУ ТЕБЕ. А ТВОІА МЛѢТЬ БЕЩИ-
СЛЪНА ЕСТЬ. И НЕИСЛѢДИМА. И СИЦЕ СВѢЩАВЪ ВЛѢЗЕ ВЪ
ЦРКВѢ ДЕРЖА ХАРАТЬЮ. И ПАДЪ ПРЕДЪ СѢМЪ ТРЕБИЩЕМЪ. 86 об.
ПРЕБЪІ ВСЮ НОЦЬ МОЛАСА. И НАОУТРИА ВСЮ ЛИТУРГИЮ
МОЛА БА. І ПО СКОНЧАНИИ СѢІХЪ ТАИИЪ. ПРИЗВАВЪ ЖЕНУ. И
ВДА ЕИ ХАРАТЬЮ И РЕ К НЕИ СЛЪІШАЛА ЛИ ЕСИ ЖЕНО ТАКО НИ-
КТОЖЕ МОЖЕТЪ ВСТАВАТИ ГРѢХЪІ. ТОКМО ЕДИНЪ БЪ. И СИ
ЖЕ *) РЕ СЛЪІШАХЪ ЧѢИИИ ШЕ. И СЕГО РАДИ ДВИГОХЪ ТА НА
МЛѢТВУ МЛѢИВАГО БА. И СИЦЕ РЕКШИ ШТРЕШИ ХАРАТЬЮ. И БЪІ
ВСА ПОГЛАЖЕНА. ШЕРѢТЕ ЖЕ СА БЕЛНКОГО ГРѢХА БЕЗАКОННЕ
НЕ ЗАГЛАЖЕНО. ВИДѢВШИ ЖЕ ЖЕНА ШБОУМРЕ. И БИЮЩИСА ПО
ПЕРСЕМЪ РОУКАМА ПАДЕ НА НОГОУ ЕМОУ ГЛѢИ. ПОМНЛОУИ
МА РАВЕ БА ВЪІШНАГО. ТАКЖЕ БО ЗА ВСА БЕЗАКОНІА МОІА
ТРОУДИСА. И ОУСЛЪІШАИЪ ВЪІСТЬ. СИЦЕ И ЗА СИИ МОЛИ И
ЗАГЛАЖЕНЪ БОУДЕТЬ. И АРХИЕПЪІ ПРОСЛЕЗНИСА МЛѢЮ ²⁾ РЕ-
КЪІИ. ВЪСТАНИ ЖЕНО ТАКО БО И АЗЪ ЧЛѢКЪ ГРѢШЕНЪ ЕСМЪ.
ТРЕБОУІА И САМЪ ПРОСТЪІНА. ³⁾ ЗАГЛАДИВЪІ ІІ И ЗАГЛАДИ ГРѢХЪІ
ТВОІА ТАЖЕ ХОТѢ. МОЩЕНЪ ЖЕ КЕСТЬ И СИИ ШІАТИ Ш ТЕБЕ.
ВЪЕМЛАИ ГРѢХЪІ МИРУ. И АЩЕ СХРАНИШИ ШСЕЛѢ НЕ СЪГРѢ-
ШАТИ. НО В ПУТЬ ЕМОУ ХОДИТИ. НЕ ТОЧЬЮ ЖЕ ПРОЩЕНА БОУ-

1) δερῶπων. 2) ὑπὲρ τῆς συμπαισίας. 3) συγχωρήσεως.

*) же написано сверху.

ЗЕМЛИ ШПУЩАТИ ГРѢХЪИ. И ДАВШАГО ДАРЪ РАБОМЪ СВОИМЪ.
ПО ОУМЕРТВЕНИ ИЦѢЛАНТИ ВСАКОУ ТАЗЮ И ВСАКЪ НЕДОУГЪ. НО
І ГРѢХЪИ ПРАЩАТИ. ВѢРОЮ ПРИТѢКАЮЩИХЪ К НЕМОУ. БУ
НАШЕМОУ СЛАВА Б.

САЗИШАВЪ ЖЕ ГРИГОРИИ НАЗИАНЬСКЪИА ЦРКВЕ ЕПЪ. ПРЕ-
СТАВЛЕННЕ ВАСИЛЬЕВО. СКОРО И ТЪ ПРИДЕ И ВИДѢ ЧТНОЕ КЕМОУ
ТѢЛО. И ПАДЕ НА НЕМЪ И ПЛАКА МНОГО ВСЕЖАЛОСТНѢ СЪ
БЕСѢДАМИ. И НА МАТѢВУ ПОВѢДИВЪ ¹⁾ НАРОДЪИ ХВАЛАМИ И
ПѢНЬИ ДУХОВЪИМИ. ДОСТОИНОЮ ЧТѢ СЛАВЪИА ПАМАТИ.
ВЕАНКОМОУ І ХВОУ СТАРѢИШНИѢ МАТѢВЕННИКОМЪ. СТВОРИ КУП-
НО. ПРИШЕДЪШИМЪ С НИМЪ ДВАМѢНАДЕСАТИ ^{*)} ЕПЪМЪ. СЪ
ВСѢМЪ || НАРОДОМЪ ГРАДА. І ПОЛОЖИША И ВЪ ЦРКВИ СТГО
МЧНКА БОУПСУХИА. И ДѢЖЕ ВЕСѢВНИ ТОЕ ЖЕ ЦРКВИ ВЪИВЪ 88 об.
ПРЕЖЕ КЕПЪ. СЪ НИѢМИ МАТѢВЕННИКЪИ ОУМРЕ. ВЪИША ЖЕ СЕ-
МОУ БРАТѢА. ГРИГОРИИ НОУСЬКЪИИ ЕПЪ. ПЕТРЪ СЕВАСТИНСКЪИИ
ЕПЪ. НАОУКРАТЪ ЧЕРНЕЦЪ ²⁾ ВЪИВЪ. И ЕДИНА СЕСТРА. ПОЧИ ЖЕ
АНГЛКОЮ ЖИЗНИЮ НА ЗЕМЛИ ЖИВЪ. СЛАВЪИИИ ШЦѢ НАШЪ ВА-
СИЛИИ. МЦА ГЕНВАРА ВЪ ПЕРВЪИИ ДНѢ. ПАЧАГО ЛѢТА. ЦРТВИИА
ОУАЛЕНТОВА ОУАЛЕНТИИИАНОВОУ ³⁾ ПАМАТЬ ЧТЪИА СВОЕИ ЖИЗ-
НИ ИСТАВНВЪ ЦРКВАМЪ. ТАЖЕ ПОСПѢШЕННЕМЪ СТГО ДХА. СПИСА
САМЪ КНИГЪИ НА ПОХВАЛОУ И СЛАВУ ГОУ НАШЕМОУ ІСУ ХУ.
ЕМОУЖЕ СЛАВА СЪ ШЦѢМЪ. И СЪ ПРТЪИМЪ БЛГМЪ ЖИ.

1) προτρέψας. 2) ἀσκητής. 3) Οὐάλεντος καὶ Οὐάλεντιανου.

*) sic.

ДИВНО ПО И СЛОВО ДИВНОЕ ПО ОНО Е ПУТИМЪ И УПРАВЛЕНЮ
 МОУКА ОУА И СЛОВОА ЕА СЕЧЕ; Э УПРЪТЪ ПЛА СЛОВО ПРЪКЪНЪ
 ТОМУ ДИВЪ ¹ ГРАТЪА ДА МОУКА ЕА ЗИ ТА И ЖЕА ПИ-
 САНОВАИИ Е ПУТИМЪ ПУТЪЕ И ДАГО ПЕДИМЪ ПУТЪЕА
 ПРЪДЕ НА АНЪТО ПАРЧЕНОЕ ЕА БЛАКА ПУТЪЕАИИКА И
 ОУДАРАНИ ЕА ДЕСИ ПЕЛАДЪЕ ГАНЪА ВОЛОВАТИ МА
 ОУТАН БЪИИИ И СЪИТИА ПАЗУАИЪА ДЪАМЪ УТО МАА ПРЪДЕ
 РЪЕ ИИ ПЪДА ПЪ АНЪЕ ЖЕА ПЕА ЧАКЪА ГРЪИИИКА СКАА
 ТРАСОТИ САНЪА ВОЛОВАТИ И СИ ПОВЕРЪЕ ГРАТЪА ГАНЪА АРЪИИИЪА
 БАСКАИИ ПУТИИ МА Е ТЕРЪ ДА АНЪИИИ ЕА ЗИГААТИИ ДИИ
 БЕЗКАОИИЕ ИЖЕ НА ГРАТЪА ПАНЪИКАА ПУТИИ СО АНЪА ГРЪИИ
 ОУТАН ЕА СКАИИ ПОВЕРЪЕАКА СЪИТИИ. ² И ТЪА ПЪ ЕДИНОА ПЕ
 АИИКА АНЪАТИ ЕА Е ТЕРЪ СО СКАА ПУТИИКА ³ ПРЪИИИ РЪЕ
 ИИ ЧАДЪА ПО ИЖЕ ЗА АНЪИИКА АНЪЕ СЪАОВАТИ ЕА ТЪА И
 ЗА ЕДИНЪА МОЖЕТЪ СЪАОВАТИ ЕСАЕ ПЛА ПЪЖЕ ПЕ СТОА ЗА
 ПЛАИИ ⁴ ПРЪЕ ПЪИСТЪАА ТЕМЪЕ И ЖЕА ПОВАРЪЕАИИ И
 УПРЪТИКА Е ПЕКАИИ. ЕДАА ЖЕ КАЧЪЕ БЪ ГААДЪА ПРЪТЕ ТЪАА
 ПЕКАА ОУТА БАСКААА И БИДЪИИИ БЪЗИИ СКАИИ СОСОА П
 ЗЕААА. ⁵ ПЪАЛАИИИИ СЪАУ ⁶ ГАНЪА ПЪЖЕ АНЪЕ ПЕСОЗЪА П ГОРЕ
 АНЪЕ СЪИИИ БЪИИ. СЕГО АИ ДЪАА МА ПУТИИ Е ПУТИИИИ.
 ДА БЕЗЪ ТРЪАА ПЪИДЕИИ. И СЕ АЗЪ БЕЗЪ ОУПРЪТА ПЕРА
 УИГЪАА ЧЪАИКА ТРЪАА ПУТИИ БЪЗЕАИИИ. БЪЗЪ БЪ И СЪАА
 МОЖИ АИИИИ И ТЪААА. ИЖО МОУКИИ СЪАОВАТИ ЕА КЪ ПЕАМОУ
 МА ПЕААА. СИНЪЕ БЪИИИИИИ ПОВЕРЪЕ ГРАТЪА НА ПДРЪ ПЕ
 МААЗУ ПОВЪДАИИИИ О ДЪААИИ БЕСМОУ ПАРДОУ. ЕДИНЪА ЖЕ П
 КАИРОА ХЪЧА БИДЪИИ. ЧТО СИ БУДЕТЪ ГРЪИИ. БЪЗЕА ГА-
 РАТЪА. УПРЪИИИИИИ И ПЕРЪТЕ БЕА ПИКАМЕНЕ БСА. ⁷ И БЪЗКА ГАААА
 ПЕАИКОАА ЖЕНОУ ГААА. БЕА ПИКАМЕНЕ ЕСТЪ ГРАТЪАА. П ЖЕА
 ДА ЧТО СА ТРЪУЖАИИИ ПЕ БЪДОУИИ БЪИЕАГО П ТЕРЪ ПЕ
 КИДИИАГО ЧАКЪОАИЕАСТЪАА. ИНОЖЕСТВО ЖЕ ПАРДОА БИДЪИ
 ИИ ПРЪСААИИОЕ ЧИДО. ПРЪСААИИША ЕА ИМОУЩАГО БЛАКТЪ НА

7 4

7 4

1) 17/11/11 2) 17 17 17 17 17 17
 3) 2 ПЕРЪААА ПЕ ПОВЕРЪЕАИИИИ (ИЗЪ А 1)

ЗЕМЛИ ѿПУЩАТИ ГРѢХЪИ. И ДАВШАГО ДАРЪ РАБОМЪ СВОИМЪ.
ПО ОУМЕРТВЕНИ ИЦѢЛАНТИ ВСАКОУ ТАЗЮ И ВСАКЪ НЕДОУГЪ. НО
І ГРѢХЪИ ПРАЩАТИ. ВѢРОЮ ПРИТѢКАЮЩИХЪ К НЕМОУ. БУ
НАШЕМОУ СЛАВА В.

САЗИШАВЪ ЖЕ ГРИГОРИИ НАЗНАНЬСКЪИМЪ ЦРКВЕ ЕПЪ. ПРЕ-
СТАВЛЕННЕ ВАСИЛЬЕВО. СКОРО И ТЪ ПРИДЕ И ВИДѢ ЧТѢНОЕ КЕМОУ
ТѢЛО. И ПАДЕ НА НЕМЪ И ПЛАКА МНОГО ВСЕЖАЛОСТНѢ СЪ
БЕСѢДАМИ. И НА МЛТВУ ПОБѢДИВЪ ¹⁾ НАРОДЪИ ХВАЛАМИ И
ПѢНЬИ ДХОВЬНИЗИМИ. ДОСТОННОЮ ЧТѢ СЛАВНЪИМЪ ПАМАТИ.
ВЕЛИКОМОУ І ХВОУ СТАРѢИШИНѢ МЛТВЕНИКОМЪ. СТВОРИ КУП-
НО. ПРИШЕДЪШИМЪ С НИМЪ ДВАМѢНАДЕСАТИ ^{*)} ЕПЪМЪ. СЪ
ВСѢМЪ || НАРОДОМЪ ГРАДА. І ПОЛОЖИША И ВЪ ЦРКВИ СТГО
МЧНИКА БОУПСУХИА. НАДѢЖЕ ВЕСѢВНИ ТОЕ ЖЕ ЦРКВИ БЪИВЪ
ПРЕЖЕ КЕПЪ. СЪ ИМѢМИ МЛТВЕНИКЪИ ОУМРЕ. БЪИША ЖЕ СЕ-
МОУ ВРАТЬА. ГРИГОРИИ НОУСЬКЪИИ ЕПЪ. ПЕТРЪ СЕВАСТІИНСКЪИИ
ЕПЪ. НАОУКРАТЪ ЧЕРНЕЦЪ ²⁾ БЪИВЪ. И ЕДИНА СЕСТРА. ПОЧИ ЖЕ
АНГЛКОЮ ЖИЗНИЮ НА ЗЕМЛИ ЖИВЪ. СЛАВНЪИИ ѠЦЬ НАШЪ ВА-
СИЛИИ. МЦА ГЕНВАРА ВЪ ПЕРВЪИИ ДНЬ. ПАТАГО ЛѢТА. ЦРТВНИА
ОУЛЕНТОВА ОУАЛЕНТИНИАНОУ ³⁾ ПАМАТЬ ЧТЪІА СВОЕІА ЖИЗ-
НИ ѠСТАВИВЪ ЦРКВАМЪ. ТАЖЕ ПОСПѢШЕННЕМЪ СТГО ДХА. СПИСА
САМЪ КНИГЪИ НА ПОХВАЛОУ И СЛАВУ ГОУ НАШЕМОУ ІСУ ХУ.
ЕМОУЖЕ СЛАВА СЪ ѠЦМЪ. И СЪ ПРЪИМЪ БЛГМЪ ЖИ.

88 об.

1) προτρέψας. 2) άσκητής. 3) Ουάλεντος και Ουαλεντινιανου.
*) sic.

П Р И Л О Ж Е Н І Е.

Греческій оригиналь принадлежащаго Амфилохію житія Василія Великаго имѣеть нѣсколько такихъ эпизодовъ изъ жизни этого святаго, которыя отсутствуютъ въ славянскомъ текстѣ; это—1) разсказъ о встрѣчѣ Василія съ преподобнымъ Ефремомъ Сириномъ, 2) *чудо о прельщенномъ отрокѣ* и 3) *чудо объ Анастасіи пресвитерѣ*. Они извѣстны въ древнемъ церковно-славянскомъ переводѣ и обычны (особенно чудо о прельщенномъ отрокѣ) въ древне-русскихъ сборникахъ. Мы ихъ издаемъ по древнѣйшему списку—по пергаменному сборнику XII вѣка Императорской Публичной Библіотеки Г. п. I. № 46, гдѣ они находятся на листахъ 85 об.—90.

Вмѣстѣ съ ними мы печатаемъ также то чудо святаго Василія о женѣ прощенной отъ грѣха, которое уже издано выше, стр. 36,—въ переводѣ отличномъ отъ изданнаго, по тому же сборнику Публичной Библіотеки.

Издаваемый ниже текст богатъ описками, по преимуществу въ видѣ пропуска буквъ и слоговъ. Сверхъ того, во многихъ мѣстахъ древнія буквы и слова подправлены въ немъ почеркомъ XVI вѣка.

Словарный матеріалъ чудесъ св. Василия представляетъ особенную близость къ словарному матеріалу Супрасльской рукописи и наиболѣе близкихъ къ ней памятниковъ. Это даетъ основаніе предполагать, что чудеса входили въ составъ январской Четьи-Миней.

Бещствие κακούργια.
бѣда ἀνάγκη.
воля εὐνοια.
врѣдья, врѣженикъ λωβός.
дань τέλεσμα.
дивьянъ θεοπέσιος.
добрыни, дѣтель ἀρετή.
житие ζωή, βίος.
испърва ἐξ ἀρχῆς.
клосьникъ λωβός.
кльть κελλίον.
комъкати μεταλαμβάνειν.
литургисати λειτουργεῖν.
лукавьствие πονηρία.
людьскъ δημόσιος.
небогъ τάλας.
обавьникъ ἐπαιδός, φαρμακός.
окрочити κοκλοῦν.
олтарь θυιαστήριον, βῆμα (88).
пастырь ποιμήν.

попъ πρεσβύτερος.
поспѣшникъ συνεργός.
похвалити εὐχαριστεῖν.
причьть κλήρος.
престоль θρόνος.
разрѣяти διασχίζειν.
рачитель ἐραστής.
свѣтилище ἱερατεῖον.
святѣць ἱερός.
священіе χειροτονία.
священъ ἱερός.
служение, служба λειτουργία.
супруга воловъ ζεύγος βοῶν.
тълкарь, тьлкъ ἐρμηνεύς.
на тьяхъ εἰς τὸ ἔδαφον.
учредити θεραπεύειν.
чадь ἄνθρωποι.
чистъ εὐαγής (88).
чьрноризць ἀββᾶς (88).
язва πληγή.

ИѢ́А ГЕНВАРА ВЪ. А. ДНЬ СѢ́ГО ШѢ́А ВАСИЛИИ.
ЧЮДО Ш ПРѢ́ЩЕНѢ́МЪ ШТРОЦѢ́. И ДВѢ́И. ГН.

БѢ́ КЕТЕРЪ СОУНЬКАНТИКЪ ВѢ́РНЫЪ. ИМЕНЕМЪ ПРОТЕ-
РИИ. ¹⁾ ПРИШДЪ СЪ ДЩЕРИЮ СВОЮЮ КОУПНО СЪ ШЛЕКТОМЪ
ХОУЛЬНИКЪМЪ. ²⁾ ШЫСТВИИ ВЪ СѢ́АИ И ЧЫСТЪНАИ ТВОРА
МѢ́СТА. ДА ТАМО ДЩЕРЬ ПОСТРИЖЕТЬ. ВЪ КЕДИНОМЪ Ш
ЧЫСТЪНЪИХЪ МАНАСТЪРЬ. ЖЪРТВОУ ЖИВОУ ХОТЪ ВѢ́И ПРИ-
НЕСТИ. ИСПРВА ИЖЕ ЧЛѢ́КОУБНИЦЪ ДИАВЪЛЪ. ПОЗАВИДѢ́ВЪ
ВЪШЕСТВНѢ́И ЕГО МЪСАИ. И ДВИЖЕ КЕДИНОГО Ш РАВНИЦЪ ³⁾
ЕГО. И РАЖДЪЖЕ И НЕПОСТОИННО НА АМБЕЛНИИ ШТРОКОВЕЦА.
СЪ ЖЕ НЕДОСТОИНЪ ЗАЧАТИИ СЪИ. И НЕ СЪМѢ́И ПРИКОСНОУ-
ТИСА КИ. ПРИВѢ́ЩАСА КЕДИНОМЪ Ш МЪРЪЗКЪИХЪ ШБАВЪ-
НИКЪ. ШВѢ́ЩАВЪ КЕМОУ ДАТИ ЗЛАТО МНОГО. ШБАВЪНИКЪ ЖЕ
РЕЧЕ КЕМОУ Ш ЧЛѢ́ЧЕ АЗЪ НЕ МОГОУ СЕГО СЪТВОРИТИ. АЩЕ ХО-
ЩЕШИ ДА ТЪ ПОСЛАЮ КЪ МОЕМУ ПРИМАТЕЛЮ ДИАВОЛУ. И
ШНЪ СЪТВОРИТЬ КОЛЮ. АЩЕ ТЪИ СЪТВОРИШИ ПЪРВѢ́ИЕ ОУГО-
ДИЕ КЕМОУ. ШНЪ ЖЕ КЪ НЕМОУ РЕЧЕ КИ СЪТВОРИЮ КЕЛНКО
ЖЕ АЩЕ РЕЧЕТЬ МИ. И РЕЧЕ КЕМОУ ШВЪРЖИСА ХЪ СВОЕГО
ПИСАНИЕМЪ. ⁴⁾ ГЛА КЕМОУ КИ. И ПАКЪИ ГЛА КЕМОУ БЕЗАКО-
НИИ ДѢ́ЛАТЕЛЬ АЩЕ НА СЕ ГОТОВЪ КИИ ТО ПОСПѢ́ШНИКЪ
ТИ БОУДОУ. ШНЪ ЖЕ ГЛА КЪ НЕМОУ ГОТОВЪ КЕСМЪ. ТЪЧНИЮ
ДА ОУЛОУЧИЮ ЖЕЛАНИЕ МОЕ. И СЪТВОРИ БЕШЪСТИКЪ ДѢ́ЛА-
ТЕЛЬ. ⁵⁾ КЕПИСТОЛИЮ КЪ ДИАВОЛУ ПОСЛА ИМОУЩА ⁶⁾ ШБРАЗЪ
СЪ. ПОНЕЖЕ ИАКО МОЕМУ ВЛДЦѢ́ И СТРОИТЕЛЮ ПОДОБНО
КЕСТЬ МЪНѢ́ ТЪЩАТИСА. Ш КРЪСТЪМАНЪСКЪИИ ШТЪРЪЗАТИ
КѢ́РЪИ. И КЪ ТВОИИ ПРИКОДИТИ КОЛИ. ИАКО ДА БЪИ ОУМНО-
ЖАЛА ЧАСТЬ ⁷⁾ ТВОИИ. ПОСЛАХЪ КЪ ТЕБЕ ИЪИНѢ́ШЪНИЕ СЕ МОЕ

Мы пользуемся вышеуказаннымъ изданіемъ Combesis'a.

Въ началѣ разсказа греческій текстъ указываетъ на Елладіа, какъ на очевидца чуда. То же въ славянскомъ текстѣ по списку Румянц. Музея Унд. № 231, XVI в.; здѣсь мы читаемъ: Елладій, иже въ преподобней памяти само-
видецъ и служитель бывъ соговореннѣ́ чюдесемъ симъ и приимникъ престола
бывъ по умертвіи сущаго въ чти апостольстей Василіа, мужъ дивенъ и всякою
добротою украшенъ, повѣствова ми, яко етеръ бѣ сунклитъ именовъ Протеріи,
пришедъ со дщерию своею купно...

1) Протѣ́ріос. 2) Трехъ этихъ словъ въ греческомъ текстѣ нѣтъ. 3) τῶν
οὐρανῶν. 4) ἐγγράφως. 5) ποιήσας ὁ τῆς κακοῦργίας ὑπουργός. 6) ἐχούσων. 7) ἡ μερίς.

приносящаго *) написаніе. похотню оуязвена ¹⁾ на дѣ-
вицю и молиса ш немь. да взі не погрѣшиназ мзи||сли
своєю. да и ш семь похваласа. и съ большьмь спѣхъмь съби-
рати начьноу рачитела своа. и да юмоу юписистолю рече. иди
въ сию годиноу ноци. и стани на гробѣ юлиньстѣ. и въздви-
ни харьчтню горѣ. ²⁾ и прѣдвстаноутъ ти хощаще ³⁾ до-
вести къ диваолоу. ѡнъ же съ спѣхъмь сътворь ⁴⁾ испоу-
сти шканьзи тѣ гла. призываю диваольскою помощю.
и абию сташа прѣдъ нимь князи тьмьни ⁵⁾ доуши
лоукави. и помзше **) прельщенаго съ радостню великою
ведоша и идеже баше диваолъ. и показаша и юмоу сѣ-
дѣща на престолѣ въсоцѣ и шкрьстѣ юго лоукавьстени
доухъ стоаща. и примз вълѣхвоко написаніе. рече къ
страстьникоу вѣроуеши ли въ мѣ. ѡнъ же рече юи вѣ-
роу. рече диваолъ къ немоу ѡмѣтаеши ли са хѣ
своего. ѡнъ же рече ѡмещю. гла юмоу диваолъ несъ-
мзислини есте тогда **) трѣбоуєте мене. и градеѣте къ
мзиѣ югда же оулоучите желаніе свою. ѡмещетеса
мене и пристоупаѣте къ хѣ башемоу. а есте благъ и
члѣколюбѣць. ***) ⁶⁾ приѣмлетъ взі нз сътвори ми пис-
меньмь ⁷⁾ хѣ своего и крѣщеніа ѡреченіе волею. ⁸⁾ и въ мѣ
въ вѣкзи самовольно шѣщаніе. ⁹⁾ тако съ мзною боудеши
въ днѣ соудьзи приѣмла съ мзною оуготованзи вѣчь-
нзи моукзи. и гзъ твою желаніе съвършю. ѡнъ же на-
писа своєю роукою написаніе такоже повелѣ юмоу. абию
же дшѣтльнвзи зми. посла любодѣичивзи вѣсзи. и
раждьгоша двѣю на възхотѣннѣ моужа. и повьртъшиса
на земли нача възпити къ шѣю своему. помлаоуи мѣ
страстьноюю лютѣ тако моучимоу за сего штрока югоже

1) τὸν τὸ παρὲν μου ἐπιφερόμενον γράμμα ἔρωτι τρωθέντα. 2) εἰς τὸν ἀέρα.
3) οἱ ὀφελόντες. 4) ποιήσας. 5) οἱ ἀρχόντες τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους. 6) φιλάν-
θρωπος. 7) ἔγγραφον. 8) ἐκούσιον. 9) αὐθαίρετον σύνταξιν.

*) Опска. **) Первые двѣ буквы неясны. ***) Последнія двѣ буквы
неясны.

ИЗВОЛИХЪ. ПОСТРАЖИ СЪ ОУТРОБОЮ СВОЮЮ. ПОКАЖИ НА МЪНІѢ
 ѠЦЬСКОЮ ЛЮБЕЗВЪ. ЕДИННОЧАДНІѢ СВОЕМ. И ПРИЧИТАН МЪНІѢ
 ѠТРОКА ЕГОЖЕ ИЗВОЛИХЪ. АЩЕ ЛИ СЕГО НЕ СЪТВОРИШИ ТО
 ОУЗЪРИШИ МА ВЪСКОРѢ ОУМЪРЪШЮ. ГОРЬКОЮ СЪМЪРТИЮ. И
 СЛОВО ВЪЗДАСИ Ѡ МЪНІѢ ВЪ ДНЬ СОУДА. ѠЦЬ ЖЕ КІА СЪ
 СЛЪЗАМИ ГЛШЕ. Ѡ ЛЮТѢ МЪНІѢ ГРѢШЬНОМОУ. ЧЬТО БЪІ МИ-
 ЛОМОУ МОЕМОУ ЧАДОУ. КЪТО МОЕ СЪКРОВИЩЕ ОУКРАДЕ. КЪТО
 МОЕ ВЪЗБОИДѢ ЧАДО. КЪТО МОИ СЛАДЪКЪИИ СВѢТЪ ѠЧНЮ
 МОЮ ОУГАСИ. АЗЪ НѢСЬНОМОУ ЦРЬ ѠБРОУЧИХЪ. ТЪ ЖЕНИХОУ
 ХОУ. И АНГЛОМЪ СОУЖИТЪНОУ ТЪ ОУСТРОИТИ. ВЪ ПСАЛМѢХЪ
 И ПѢНИИХЪ И ПѢСНЬХЪ ДХОВЬНИХЪ ПѢВАТИ БѢИ. ТЪЦАХЪ.
 СЪ ¹⁾ И АЗЪ ТЕБЕ РАДИ СПСЕНЪ БЪІТИ НАДѢІАХЪСЪ. А ТЪІ
 НА РЕТЬ ЧЛѢЧЬСТВА ²⁾ || ВЪЗБѢГОВАСЪ. НЕ ДѢИ МЕНЕ ³⁾ СЪЧЕТА-
 ТИ ТЕБЕ ІАКОЖЕ ХОЦЮ. А НЕ СЪВѢСТИ СТАРОСТИ МОЕІА ПЕ-
 ЧАЛИЮ БЪ АДЪ. НИ БЛГОРОДІА ТВОЮЮ РОДИТЕЛЮ СГОУДЪ
 ПОКРЪКЪТЪ. ѠНА ЖЕ НИ ВЪ ЧЬТОЖЕ ВЪМѢНАЮЩИ ГЛѢМЪИХЪ
 ѠЦЬМЪ КІА. ПРЕВЪІВАШЕ ВЪПНЮЩИ. ѠЧЕ МОИ. НИ СЪТВОРИ
 ВЪСХОТѢННІЕ МОЕ. НИ ПО МАЛѢ МЪРТВОУ МА ОУЗЪРИШИ.
 ѠЦЬ ЖЕ КІА ВЪ ВЕЛИЦѢ ОУНЪИНИ СЪІ БЕЗМѢРНІЕМЪ ПЕЧАЛИЮ ⁴⁾
 ПОГЛЪЩЕНЪ. И ДРОУЖЬНИМЪ СЪВѢТЪОМЪ ВѢРОУ ИМЪ ГЛЮЩЕМЪ
 КЕМОУ. ОУНЕ КЕСТЪ БОЛИ КІА БЪІТИ НЕЖЕЛИ САМОИ СЪ ІЕН ѠМОРИТИ.
 ОУВѢЩАВЪШЮ ЖЕ СЪ ѠЦЮ КІА. ПОВЕЛѢ ХОТѢННІЮ КІА БЪІТИ ПАЧЕ.
 НЕЖЕЛИ ГОУБИТЕЛНІѢ ПРЕДАТИ Ю СЪМЪРТИ. И ПРІВЕДЕ ВЪЗНИ-
 СКОМАГО ѠТРОКА. И СВОЕ ЧАДО. ДАСТЪ ИМѢННІА РЕКЪ СЪДРА-
 ВА ЧАДО ВЪ ИСТИНОУ СТРАДАЛЬНАІА. ⁵⁾ МЪНОГО ИМАШИ ПЛАКА-
 ТИСЪ КАЮЩИСЪ ПОСЛѢДЪ. КІА ДА ЖЕ НЕ ИМАШИ НИЧЬСОЖЕ
 ОУСПѢТІА. БЕЗАКОНЬНОМОУ ЖЕ СОУЖИТЕЛЮ ⁶⁾ БЪІВЪШЮ. И ДІА-
 БОЛЬСКОМОУ ДѢІАНИЮ СЪВЪІВЪШИСЪ. И МАЛО МІМОШЪДЪШЮ
 ЛѢТЪОУ ЗНАМЕНАНЪ БЪІ ІЕТЕРЪИМИ ѠТРОКЪ. НЕ ХОДЪ ВЪ
 ЦРКВЪ НИ ПРИКАСАІА СЪТЪИХЪ И БЕСЪМЪРТЪНИХЪ И ЖИ-
 ВОТВОРАЩНХЪ ТАННЪ. И ГЛЪША ѠКАНЪНІИ ЖЕНѢ ЕГО.

86 об.

1) ἐσπουδακώς. 2) εἰς οἴστρον ἀκολασίας. 3) ἕασόν με. 4) τῆ τε ἀμε-
 τρίας τῆς λύπης. 5) σώζου, τέχνον, ὄντως ἀθλία. 6) συναιχισίου.

БОУДИ ВѢДОУЩИ ИАКО МОУЖЬ ТВОИ ЮГОЖЕ ЮСИ ИЗВО-
 АЛА НѢСТЬ КРЪСТЬЯНЪ. НЪ СТРАНЬНЪ И ТРОУЖЬ ВѢРЪИ ХЪЪИ.
 ТЪМЪИ ОУБО И ЛЮТЪИ МЪВЕИ ИСПЪАНЪШИСА. ПОВЪРЖЕСА НА
 ТЪЛАХЪ. И НАЧА ДЪРАТИ СА НОГЪТЪИ И БИТИ ПЪРСИ НЕ-
 УСАБЪНО И ВЪПИТИ. НИКЪТОЖЕ УСЛОУШАВЪ РОДИТЕЛЬ СЪСЕТЬ-
 СА. КЪГДА ЖЕ ЧЪСО ЧАМАХЪ УКАНЪНАМА. КТО ВЪЗВЕѢСТИТЬ УЦЮ
 МОЮМОУ СРАМОТОУ МОЮ. ЛЮТѢ МЪНѢ НЕБОЗЪЕН. ВЪ КОЛИ-
 КОУ ГЛОУБНОУ ПОГЪВѢАН ВЪПАДОУХЪ. ПОЧТО РОДИХЪСА И
 РОЖЪШИСА АБИЕ ¹⁾ ВЪХЪИЩЕНА ВЪИХЪ. ТАКОБА ЖЕ ВЪПИЮЩИ
 ЮСИ СЪ ПЛАЧЪЧЪМЪ. *) ОУВѢДѢВЪ ПРѢЛЪЩЕНЪИИ МОУЖЬ ЮМА. ПРИДЕ
 КЪ НЕИ ОУКРѢПЛАМАСА. НЕ ИМѢТИ ЮМОУ ТАКЪИ ²⁾ ИСТИНЪИ
 СИИ ЖЕ КЪ ОТЪДЪХУНОВЕННЮ ³⁾ ПРИШЪДЪШИ. АБЪСТЪНЪИИ
 ЮГО ГЪЪИ РЕЧЕ КЪ НЕМОУ. АЩЕ ХОЩЕШИ ИЗВЕѢСТИТИ МИ СА. И
 УКАНОУЮ ДЪЮ МОЮ ОУТЪШИТИ. ТО ОУТРѢ И АЗЪ И ТЪ **)
 ВЪКОУПЪ ИДѢВѢ ВЪ ЦРКЪВЪ. И ПРИ МЪНѢ ПРЪИМИ ПРЕЧЪТЪИИ
 ТАИИЪИ. И ТЪГДА ВѢРОУ ТИ ИМОУ. ТЪГДА ОУБО ИЪЖЕИ И
 НЕ ХОТА РЕЧЕ ПОДЪЛОЖЕНИЕ ГЛАВЪСТВА. ⁴⁾ УНА ЖЕ УЛОЖЪ-
 ШИ АБИЕ ЖЕНЪКОУЮ НЕМОЩЪ И СЪВѢ ***)
 ДОБРЪИИ СЪВѢ-
 ЦАВЪШИ. ⁵⁾ ТЧЕЧЕ КЪ НАШЕМОУ УЦЮ И ОУЧЕНИКОУ ХЪОУ ВА-
 СИЛИЮ. И СЪТВОРИ И ПОМОЩЪНИКА НА НЕЧЪСТЪЕ. ВЪПИЮЩИ
 ПОМИЛОУ МА СЪЧЕ БЪЖИИ УКАНЪНОУЮ. ПОМИЛОУИ МА ОУЧЕ-
 НИЧЕ ХЪЪ. СЪМѢСИВЪШЮЮСА СЪ ВѢ||СЪИ. ПОМИЛОУИ МА УСЛОУ-
 ШАВЪШЮЮСА УЦА. И ВѢСЪ ПОСЛОУШАВЪШЮ. И ПОВѢДА ЮМОУ
 ПО СЛОВЕСИ ВЪСА ВѢЦАНАМА. СЪЪИИ ЖЕ БЪЖИИ ПРИЗВА УТРОКА
 И ВЪПРАШАШЕ И. АЩЕ СИ ТАКОВЪИИ УБРАЗЪ ИМОУТЬ. ⁶⁾ УНЪ
 ЖЕ КЪ НЕМОУ СЪ СЪЪАМИ РЕЧЕ ЮСИ СЪЧЕ БЪЖИИ. АЩЕ И АЗЪ
 ОУМЪЛЧЮ ТО ДѢЛА МОМА ВЪЗЪПИЮТЬ. И ПОВѢДА ЮМОУ ВЪСА
 У НАЧАЛА И ДО КОНЪЦА. ПОСАДЪДЪСТВОАКЪШЕ ТИ БОЛЕ ****)
 ЗЪЛОДѢИСТВО. ТЪГДА ГЪА СЪЪИИ ХОЩЕШИ ЛИ ВЪЗЪРАТИТИ-

87

1) μή εὐθέως. 2) οὕτως. 3) ἀνάψυσιν 4) τὴν ὑπόθεσιν τοῦ κεφαλαίου.
 5) βουλευσαμένη. 6) εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει.
 *) sic. **) Чит.: тн. ***) Чит.: съвѣтъ (βουλῆν). ****) Чит.: дьяволе
 (διαβόλου).

СА КЪ ГОУ БОУ НАШЕМОУ. ХОЩЮ РЕЧЕ НЪ НЕ МОГОУ. ГЛА
КЕМОУ СТЪЗИ ПО ЧТО. ѠВѢЩА ѠТРОКЪ ПИСМЕНЬМЪ ѠЧЕТАХЪ.
СА ХА. И ПРИЧЕТАХЪ ДИАВОЛѢ. И ГЛА КЕМОУ СТЪЗИ НЕ БОУДИ
ТИ ПЕЧАЛИ БЛГЪ КЕСТЬ БЪ. И ПРИЕМЛЕТЬ КАЮЩАМЪ. КАПАТЬ
БО СА ¹⁾ Ѡ ЗЛОБАХЪ НАШИХЪ. И ПОВЪРГЪШИСА ѠТРОКОВИЦА
НА НОГОУ КЕГО. ЕУАНГЪЛЪСКЪИ МОЛАШЕСА ГЛЩИ. ОУЧЕНИЧЕ ХЪЪ
КЕАНКО МОЖЕШИ ПОМОЗИ НАМА. ГЛА КЪ ѠТРОКОУ СТЬЦЬ. ВѢ-
РОУЕШИ ЛИ СПСЕНЪ БЪИТИ. ѠНЪ ЖЕ РЕЧЕ ВѢРОУЮ ГИ ПОМА-
ГАИ МОЕМОУ НЕВѢРЮ. И АБИЕ ИМЪИ И ЗА РОУКОУ И СЪТВОРИ
ХЪО ЗНАМЕНИЕ НА НЕМЪ. И ПОМОЛЪСА ЗАТВОРИ И ВЪ КЕДИ-
НОМЪ МѢСТѢ. ОУТРЪ ВЪ СВАЩЕНЪИХЪ ШЕЛОЗѢХЪ. ²⁾ И ДАВЪ
КЕМОУ ПРАВИЛО И СЪ НИМЪ ПОТРОУЖЪСА ³⁾. Г. ДНЪ. ПОСѢТИ
КЕГО И ГЛА КАКО КЕСИ ЧАДО. ѠВѢЩА ЖЕ КЕМОУ ѠНЪ. ВЪ ВЕ-
ЛИЦѢ КЕСМЪ ВѢДѢ СТЬЧЕ БЪИТИ. НЕ МОГОУ БО ТЪРПѢТИ
КЛИЧА НХЪ. ПРЕЩЕНИА И СТРЕЛАННА. И КАМЕНЕМЕТАННА.
ДЪРЖАЩЕ БО НАПИЕ ^{*} МОЕ СВАРАТЬ МА. ГЛЮЩЕ ТЪИ ПРИДЕ
КЪ НАМЪ А НЕ МЪИ КЪ ТЕБЕ. И ГЛА КЕМОУ СТЪЗИ НЕ БОНСА
ЧАДО. ТЪЗМО ВѢРОУИ И ДАВЪ КЕМОУ МАЛО ПИЩА. И СЪТВОРЪ
НА НЕМЪ ПАКЪИ ХЪО ЗНАМЕНИЕ. И МАТЪБОУ СЪТВОРЪ ЗАТВОРИ
И ПАКЪИ. И ПО МАЛѢХЪ ДНЪХЪ ПОСѢТИ И. И ГЛА КЕМОУ КАКО
КЕСИ ЧАДО. ГЛА КЕМОУ ѠЧЕ СТЪЗИ ѠДАЛЕЧА ВЪПЪЛ НХЪ СЪИШЮ.
И ПРЕЩЕНИА. И НЕ ВЪИЖЮ НХЪ. И ПАКЪИ ДА КЕМОУ ПЪСТИ. И
ПОМОЛЪСА ЗАТВОРЪ ДЪВРИ ѠИДЕ. И ВЪ ЧЕТВЪРТОДЕСАТЪНЪИ
ДНЪ. ИДЕ КЪ НЕМОУ И ГЛА КЕМОУ. КАКО КЕСИ БРАТЕ. ѠНЪ ЖЕ
ѠВѢЩА ДОВРѢ СТЬЧЕ БЪИТИ. ВИДѢХЪ БО ТА ДНЪ ВЪ СЪНѢ
БОРЪШАСА ПО МЪНѢ И ОУДОЛѢВЪША ДИАВОЛОУ. И АБИЕ ЖЕ
СТЪЗИ ПО ШЕЗІЧАЮ СЪТВОРЪ КЕМОУ МАТЪБОУ ИЗВЕДЕ И. И ПРИ-
ВЕДЕ И ВЪ ЛОЖЬНИЦЮ СВОЮ. ОУТРОУ ЖЕ ВЪИВЪШЮ ПРИЗЪВА
ЧЪСТЪНАГО ПРИЧЪТА. МАНАСТЪРА ⁴⁾ И ВЪСА ХЪОЛЪКЕНЪИТА
ЛЮДИ. И РЕЧЕ ЧАДА МОГА ЛЮБИМАТА ВЪСИ ПОХВАЛИМЪ БЪ. СЕ БО

1) μετανοεί. 2) ἔσω τῶν ἱερῶν περιβόλων. 3) συχαμῶν αὐτοῦ. 4) τὸν εὐαγγέλιον καὶ τὰ μοναστήρια.

*) Чвт: написанне (τὸ ἔγγραφον).

вѣщю погъивъшюу хошетъ пастъирь добръин на ramo въспри-
 мати. и привеести въ цркъь и достоинно ксть и намъ
 въсоу повздѣти ношь¹⁾ и молитиса блгости юго. да
 не оудолѣетъ гоубитель дшъ нашихъ. и авилю томоу 87 об.
 въисшоу. и съ спѣхъмъ людъмъ събъравъшемъса. въсоу
 ношь молнша бѣ съ добръимъ пастъирьмъ съ слъзами
 въпнище зань. гѣ помлоун. и по вѣзичаю съ въсѣмъ
 мзножьсзтвѣмъ людни. помтъ и стъин и имъ за дес-
 ноую роукоу веде и въ цркъь съ псалмзи и пѣсньми и се
 диволозъ завидан и бескъврономъ житию въсѣхъ насъ.
 прѣиде съ въсегоубительною силою своєю. и невидимо имъ
 втрока. хоташе нехъитити иза роукзи стѣго. и нача
 въпити втрокз стѣче бжни помаган ми. и въ тоанко
 вестоуднѣе прнде. тако кемоу чюдесна. оусильнѣ. тако
 кемоу подързати и порѣмати.²⁾ вбраць же са стъзи къ
 диволоу рече. вестоудннче и дшегоубьче. вѣче тьмѣ и
 гоубителн.³⁾ не довзлѣ ли ти твоа погъивѣль. юже
 кси собѣ и соущимъ подъ тобою привбрѣлъ. нъ не по-
 чиваешн пакости дѣла⁴⁾ зъданню бѣ моего дивкзлъ же
 рече къ немоу. в овидиши ма василин. тако многомъ ѿ
 насъ гласъ юго слзшати. стъзин же бжн рече къ немоу
 да запрѣтитъ гѣ бѣ дивколе. вnz же пакзи рече къ немоу.
 ввидиши ма василнѣ. не идохъ азъ къ вномоу нъ вnz
 къ мзнѣ. и ѿречеса хѣ твоего. и вбѣщаса мзнѣ. и се
 роукописаниѣ юго въ роуцѣ имамъ въ днѣ соуднъин.
 прѣдъ вѣщаго соудню принесоу ю. стъзин же бжн рече
 блгословленъ бѣ мон. не нмоутъ съвесити люднѣ си роукъ
 своихъ ѿ взиотъи нѣсьнзиа. донздеже вздаши намъ пи-
 саниѣ. и вбрацьса рече къ людъмъ. въздѣжитѣ роукзи
 ваша на взиотоу небесноую вси. въпнище съ слъзами

1) παννύχιον ποιῆσαι νύκτα. 2) καὶ τοσοῦτον εἰς ἀναίδῃ ἐνστασιν ἦλθεν, ὥστε
 αὐτὸν τὸν θεοπέαιον. В. συνωθεῖν καὶ περιστρέφειν. 3) πᾶτερ τοῦ σχότους καὶ
 τῆς ἀπωλείας. 4) ἐπηρεάζων.

Г҃И ПОМИЛОУИ. И СТАВЪШЕМЪ ЛЮДЬМЪ НА ЧАСЪ МНОГЪ. ПРОСТЪРТАМИ РОУКАМИ НА НѢО. И СЕ НАПИСАНИЕ УТРОКА ПО ШЛАКОУ НОСИМО ПРИДЕ. И ВЪЛОЖЕНО ВЪИ ВЪ РОУЦѢ ДНЕВНАГО ШЦА НАШЕГО ВАСИЛІА. И ПРИМЪ ІЕ ПРОСЛАВИ И ПОХВАЛИ БѢ РАДОСТЪНЪ ВЪІВЪ ЗѢЛО СЪ ВЪСѢМИ ЛЮДЬМИ. РЕЧЕ ЖЕ КЪ УТРОКОУ ЗНАЕШИ ЛИ БРАТЕ НАПИСАНИЕ СЕ. ШНЪ ЖЕ РЕЧЕ КЪ НЕМОУ ІЕН СѢЧЕ БЖИИ СВОЕЮ РОУКОУ МИ КЕСТЬ. И РАСТЪРЗАВЪ НАПИСАНИЕ. ВЪСѢМЪ ЗЪРАЩЕМЪ ВЪВЕДЕ И ВЕСПАКОСТИ ВЪ ЦРКВЬ. И СЪПОДОБИ СѢАГО СЛОУЖЕНІА. И ПРИАТІА СѢЗИХЪ ДАРОВЪ ХѢЪ. И СЪТВОРИ ПРИАТІКЕ БЕЛИКОЕ. ОУЧРЕДИ ВЪСА ЛЮДИ. И ПРИВЕДЪ УТРОКА И ПОУЧИВЪ МНОГО. ДАВЪ ЖЕ ІЕМОУ ПРАВИЛО ПОДОВЬНОЕ. ШДАСТЬ И ЖЕНѢ ІЕГО БЕЗЪМАТЧЪНЪІ ОУСЪТЪ ¹⁾ СЛАВЦА И ХВАЛЦА БѢ ВЪ ВѢКЪІ. БОУ ЖЕ НАШЕМОУ СЛАВА СЪ ШЦЕМЪ И СЪ СѢЗІМЪ ДХЪМЪ НЪІНѢ И ПРИС.

88

СЛО ВО СѢГО ВАСИЛІА ВО ІЕФРЕМѢ СОУРНИѢ ШЦІ ПРПЪНѢМЪ. Г҃И ВЛГВН ШЕ. ||

БРАТІКЕ ПОВѢСТЬ ХОЦЮ СЪТВОРИТИ ВО ВАСИЛІИ БЛЖЕНѢМЪ. И ВО ІЕФРЕМѢ СОУРИНѢ ТАЖЕ ОУБО ВО ОЦІ НАШЕМЪ ТО ВІДѢВЪШЕ. ²⁾ А ТАЖЕ ВО ДНЕВНѢМЪ ІЕФРЕМѢ. Ш НЕЛЪЖЪНЪІХЪ ОУСЪТЪ ІЕГО СЛЪІШАВЪШЕ. ІЕФРЕМЪ СЪ БЛЖИИИ ВЪ ПОУСЪТЪІИ ЖІВА ПРОСВѢЩЕНІЕМЪ СѢГО ДХА ВІДѢВЪ. ША ЖЕ Ш ЛЮБЪВЕ И ВЪПРОШЕНІА ОУВѢДѢВЪ. ДНЕВНАІА ДѢЛА ШЦА НАШЕГО ВАСИЛІА. ПРНЛѢЖНО ШБѢ МОЛІАШЕ ШКРЪІТИ ІЕМОУ КАКЪ ³⁾ КЕСТЬ БЕЛИКЪІИ ВАСИЛІИ. И ВЪІВЪ ВЪ ІСТОУПѢ ⁴⁾ ВІДѢ СЪЗАПЪ ШГНЪНЪ. ЕГОЖЕ ГЛАВА ДОСТОІАШЕ НѢСЕ. И ГЛА СЪВЪІШЕ ⁵⁾ ГЛА. ІЕФРЕМЕ ІЕФРЕМЕ ИМЪЖЕ ШВРАЗЪМЪ ВІДѢ СЪЗАТТА ⁶⁾ ШГНЪНАГО. ТО ТАКОВЪ КЕСТЬ БЕЛИКЪІИ ВАСИЛІИ. АБІКЕ ЖЕ ПОНМЪ ТЪАКА ЗАНЕ ОУМѢАШЕ БЕСѢДОВАТИ ⁶⁾

1) ἀσκήτω στόματι. 2) θεασάμενος. 3) ὁποῖος. 4) ἐν ἐκστάσει. 5) ἀνωθεν.
6) διὰ τὸ μὴ γινώσκειν.
*) sic.

ГРЬЧЬСКЪИМЪ ПАЗЪКЪИМЪ. ПРЯДЕ ВЪ БЕЛИКОМЕНИТЪИИ КО-
СТАНТИНЪ ГРАДЪ. ¹⁾ ДОСПѢ ВЪ САМЪ СѢИИ ПРАЗДНИКЪ БѢИВ-
ЛЕННА СѢИХЪ. ²⁾ И ВЪШЪДЪ ТАН ВЪ ЦЪРКВѢ ОУЗЪРѢ И *)
ХОДАЩА БЕЛИКАГО ВАСИЛНА. И РЕЧЕ ХОДАЩЕМОУ СЪ НИМЪ
ТАКО ВЪТЪЩЕ ТРОУДИХОВѢСА. ТАКОЖЕ НЕПЪЩЮ БРАТА ³⁾**) ВЪ
ТАКОМЪ СЪИИ ЧИ ⁴⁾ И ЧЪСТИ ЧЛЪЧЪСТЪИ НѢСТЪ ТАКОЖЕ ВИ-
ДѢХЪ. ВИДѢ БО И ВЪЗЛЧЕНА ШДЕЖЕИ БѢЛОИ. И СОУЩАГО Ш
НЕМЪ ЧИСТАГО КИРОСА БѢЛОШБРАЗОУЩА. ⁵⁾ И ЧЪСТЪ КЕМОУ
ТВОРАЩА. СТАВЪ ЖЕ ВЪ МѢСТѢ ТАИИѢ ЦРКВЪИѢМЪ. ⁶⁾ НЕ
ЧАШАШЕ ВИДѢТИ СКАЗАНАГО КЕМОУ. Ш СѢИѢМЪ И БЕЛИЦѢМЪ
ВАСИЛНИ ГЛЪ ВЪ СЕБѢ. МЪИ ОУБО ПОНЕСЪШЕ ТАГОТЪОУ ДНѢКЪ-
НОУЮ И ЗНОИ ^{***)} НЕЧЪСОЖЕ НЕ ОУСПѢХОМЪ. А СЪ ВЪ ТО-
ЛИЦѢ НѢЗЪТѢ ⁷⁾ И ЧЪСТИ ЧЛЪЧЪСТЪѢ СЪЗЛПЪ ШГНЪИЪ КЕСТЪ.
ДИВЛАСА ТОМОУ. ТАКОЖЕ КЕМОУ ПОМЪИШАЛЮЩЮ. ПОСЪЛА КЪ
НЕМОУ АРХИЕПЪПЪ. АРХИДИАКА ГЛЪ КЪ НЕМОУ ИДИ КЪ
ДВЪРЪМЪ ЗАПАДЪИМЪ. И КЪ ОУГЪЛѢ ЦРКВЪИѢМЪ ШБРАЩЕ-
ШИ ЧЪРНЪРИЗЪЦА ИМОУЩА КОУКЪЛЪ НА ГЛАВѢ. И СЪ ПОДРОУ-
ГЪМЪ ⁸⁾ СКОУДОБРАДА МАЛА. И ПРОЧАИ ЛИЦА КЕГО СКАЗА
КЕМОУ. И РЕЧЕШИ КЕМОУ ВЪИИДИ ВЪ СѢИЩЕ ВЪИИЕ ЗОВЕТЪ
ТЪ АРХИЕПЪПЪ АРХИДИАКЪ ЖЕ СЪ ТРОУДЪМЪ ИНОГОМЪ РАЗ-
ДРѢТАКЪ ЛЮДИ. ДОНДЕЖЕ ^{****)} СТОИШЕ ⁹⁾ ПРЪДЪИИИ КЕФРѢМЪ.
И ГЛЪ КЕМОУ ГИ БЛГЪИ. ПОНДИ ВЪИИДИ ВЪ СѢИЛИЩЕ ЗОВОТЬ
ТЪ ШЦЪ СВОИ АРХИЕПЪПЪ. И ОУВѢДѢВЪ ТЪЛКЪМЪ ГЛЕМОЕ. ^{*****)}
ШВѢЩА КЕМЪ ГЛЪ. ШБЛАЗНИЛЪСА КЕИ БРАТЕ МЪИ СЪТРАНЪИИ
КЕСМЪ СЪДЕ НЕЗНАКЕИ КЕМОУ КЕСМЪ. ШЪДЪ ЖЕ АРХИДИАКЪ
ВЪЗЪВѢСТИ СИ БЕЛИКОМОУ ВАСИЛЮ СѢИИИ КЪИИГЪИ ПРОЧИ.
ТАЮЩЮ КЕМОУ ЛЮДЪМЪ. ВИДѢ ПРЪБЪИИИ ПАЗЪКЪ ШГНЪИЪ
ГЛЪШЪ ОУСТЪИ КЕГО. И ГЛЪ АРХИДИАКОВИ ПАКЪИ АРХИЕПЪПЪ.

1) Καισαρείας. 2) Θεοφρονίων. 3) ἀδελφε. 4) ἐν τοιαύτῃ ὑπάρχων τάξει.
5) λευχαιμονοῦντα. 6) τῆς ἐκκλησίας. 7) ἐν τοιαύτῃ δορυφορίᾳ. 8) μετὰ ἄλλου
ένος. 9) ἀπ᾿ ἄθεν ὅπου ἵστατο.

*) Эта и двѣ слѣдующія буквы подправлены позднимъ почеркомъ.
) Далѣе слово въ три—четыре буквы стерто. *) Срв. Ев. отъ Мѡ. XX, 12.
****) Чит.: донде идеже. *****) Чит.: глаголемое.

88 об. ИДИ РЫЦИ КМОУ ГИ КФРЕМѢ ОУБѢДИСА ¹⁾ ВЗНИДИ ВЗ
 СТЪЗИИ ВАЛТАРЬ ЗОВЕЛТЬ ТѢ АРХИЕПѢЪ. ШЪДЪ ЖЕ АРХИДИТАКЪ
 И ЛОВЪЗАВЪ ВЪ ПЛЕСНѢ ²⁾ КЕГО РЕЧЕ КМОУ. ГИНЕ КФРЕМЕ
 ЗОВЕТЬ ТѢ АРХИЕПѢЪ. ДА ВЪНІДЕШИ КЪ СТѢМОУ ВАЛТАРЮ.
 ВЪЗДВИГСА Ѡ СИХЪ ПРѢБЪЗИИ И ПРОСЛАВИ БѢ. СТВОРЬ ЖЕ
 ПОКАНИИЕ РЕЧЕ. ИСТИННОУ БЕЛИКЪ ВАСИЛИИ. ВЪ ИСТИННОУ ДХЪ
 СТЪЗИИ ВѢЩАЮТЬ ОУСТЪИ ВАСИЛИКЪВЪИ. И ѠВѢЩАВЪ РЕЧЕ КМОУ.
 ИАКО ТОНЦИ ³⁾ ПО СТѢН ЛИТОУРГИИ. ВЪ СЪСОУДОУХРАНИЛЬ-
 НИЦИ ЦѢЛОУЮ И. ВЪШЪДЪ ЖЕ ВЪ СЪСОУДОУХРАНИЛЬНИКЪ. ПО
 ѠПОУЩЕНИИ АРХИЕПѢЪ. ПРИЗЪВА ПРѢБЪАГО КФРѢМА. И Ѡ ГИ
 ДАЕТЬ КМОУ ЦѢЛОВАННІЕ ГЛА. ДОБРѢ ПРИДЕ ѠЧЕ ЧАДЪ ПОУ-
 СТЪЗИНЪИХЪ. ДОБРѢ ПРИДЕ ОУМЪЗНОЖНЪЗИИ ВЪ НИХЪ ОУЧЕ-
 НИКЪИ ⁴⁾ ХѢЪИ И БѢСЪИ ѠГЪИВЪЪ Ѡ ХѢ. ВЪ ЧТО ТРОУДЪ
 ТВОИ ѠЧЕ. ПРИДЕ ВИДѢТЪ ГРѢШЪНА ЧЛѢКА ДАЖЕ ТИ БЪ
 МЪЗДОУ ПРОТНЪЪ ТРОУДОУ ТВОЮМОУ. ѠВѢЩАВЪ ЖЕ КМОУ
 ЧЪСТЪНЪИИ КФРѢМЪ. ИЗРЕКЪ ВЪСА ДѢЛАНАМА. ⁵⁾ И ИЗГЛА
 НАМА ВЪ СРДЦИ КЕГО. И СЪ СЪЩНМЪ СЪ НИМЪ ЧЪРИОРНЪЦЪМЪ
 ВЪЗА КОМЪКАНИЕ Ѡ СТѢОУ РОУКОУ. И СЪТВОРЪШЕМЪ ЛЮБЪВЪ
 РЕЧЕ ПРѢБЪЗИИ КФРѢМЪ. ѠЧЕ ЧЪСТЪНЪИИ. КЪДИНОГО ПРОШУ
 ДАРА ОУ ТЕБЕ И СЕГО ВЪСХОТѢИ ДАТИ МИ. ѠНЪ ЖЕ РѢ ТАКО.
 ДѢИ РЫЦИ МНИМАМА ТЕВѢ. ⁶⁾ И ПАЧЕ Ѡ ТРОУДѢ ТВОЮЕМЪ ^{*)}
 КЪЖЕ КЪ МЪНѢ. ПРИДЕ ⁷⁾ И ГЛА КМОУ ПРѢБЪНЪЗИИ КФРѢМЪ.
 ВѢДѢ ѠЧЕ СТЪЗИИ ИАКО КЪЛИКО АЩЕ ПРОСИШИ Ѡ БѢ ПОДАЕТЬ
 ТИ. И ХОЩУ ДА ОУМОЛИШИ ДА ВЪЗГЛЮ ГРЪЧЪСКЪИ. ѠНЪ ЖЕ
 РЕЧЕ ГРА^{АТ} ѠЧЕ ЧЪСТЪНЪИИ ПОУСТЪЗИИ НАСТАВЪНИЧЕ. И ПОМО-
 ЛИВѢСА ГѢУ МОЩНО БО КЕСТЬ СТВОРИТИ ВОЛЮ ТВОЮ. ПИ-
 САНО БО КЕСТЬ ВОЛЮ БОАЩНХЪСА КЕГО СЪТВОРИТЬ. И МОЛИ-
 ТВОУ НИХЪ ОУСЪЛЪШИТИ И СЪСЕТЬ ІА. СЪТВОРЪШЕМА ЖЕ ИМА
 МОЛИТВОУ НА ДЪЛЪГЪ ЧАСЪ. И ВЪСТАВЪШЕМА РЕЧЕ БЕЛИКЪИИ
 ВАСИЛИИ ЧЪСО РАДИ ГИ КФРѢМЕ. НЕ ПРИНМЕШИ СЪЩЕНИИА ПРО-

1) κέλευσον. 2) τὰ ἴχνη. 3) μᾶλλον. 4) ὁ πληθύνεις τοὺς μαθητάς.
 5) γεωργηθέντα. 6) τὰ δοκοῦντά σοι. 7) περὶ τοῦ κόπου σου τῆς πρὸς με παρουσίας.
 *) Такъ въ рукописи.

ЗБОУТЕРЬСКАГО. ДОСТОИТЬ БО ТИ. ГЛА КЕМОУ И ТЪ ТЪАКЪМЪ
 ЗАНЕ ГРѢШЬНЪ КЕМЪ. ѠВѢЩА КЕМОУ СЪЗІИ ВАСИЛИ. И АЗЪ
 ГРѢХЪ ТВОИ ИМѢАЪ. И РЕѢ КЕМЪ СЪТВОРИВѢ ПОКЛОНЕННІЕ. ¹⁾
 ЛЕЖАЩЕМА ЖЕ ИМА НА ЗЕМЛИ. НАЛОЖИ РОУКОУ НА ПРѢБНАГО
 КЕФРѢМА ВЕЛИКЪИ СЪЛЪ. И РЕЧЕ МЛЪТВОУ ДИАКОНЬСКОУЮ. И
 ГЛА КЕМОУ. ВЪ ТОУ ²⁾ ВЪЗДВИГНИ НЪІ. И ОУМАСНИВЪШЮ ІАЗЪІ.
 КОУ КЕГО. РЕЧЕ СЪЗІИ КЕФРѢМЪ ГРЪЧЬСКЪІМЪ ІАЗЪІКЪМЪ. СПЕИ
 ПОМИЛОУИ ВЪСТАВИ И СЪХРАНИ НЪІ БЕ ТВОЕЮ БЛАГОДѢТНІЮ. И
 СЪВЪІСА НАПИСАННІЕ. ТЪГДА СКОЧНТЬ ІАКО КЕЛЕНЬ ХРОМЪИ.
 ІАЕНЪ БОУДЕТЬ ІАЗЪІКЪ ГОУГЪНИВАГО. ^{*} ПРОГЛАВЪШЮ || ЖЕ
 АВИЕ КЕМОУ ГРЪЧЬСКЪІ. ВЪСИ ТОМЪ ЧАСѢ ПРОСЛАВИША БѢ ВСЕ-
 МОЩНАГО. И СЛОУШАЮЩА МОЛЕННІА БОГАЩНХЪСА КЕГО. И
 ДХЪОВНО ПОВЕСЕЛИВЪ.. ^{**} СЪ НИМЪ НА. Г. ДНІИ. И СЪІИ КЕГО ПРО-
 ЗБОУТЕРА. И ТЪАКАРА ДИАКОНА. И ѠПОУСТИ ІА СЪ МИРЪМЪ
 СЛАВЪЩА БѢ. Ѡ НИХЪЖЕ СЛЪІШАСТЕ И ВИДѢСТЕ ІАКОЖЕ ГЛАНО
 ВЪСТЪ ^{***} КЪ НІМА. БѢИ ЖЕ НАШЕМОУ СЛАВА ИЗІНѢ И ПРИС-
 ИО И ВЪ ВѢКЪІ ВѢКО.

89

ЧУДО. Г. СЪГО ВАСИЛІА. Ѡ НАСТАСѢ ПРОЗВЮ-
 ТЕРѢ. ГИ БЛАГЪИ ѠЧЕ.

ПОВѢДА МИ И СЕ ПРЕЖЕ РЕЧЕНЪИ. ПРИСНОПОМИНАЕМЪИ
 МОУЖЪ КЕЛЛАДИ. ІАКО ВЪ ІЕДИНЪ Ѡ ДНІИ. ѠСИАНЪ ПРѢ-
 НЪИИ ѠЦЪ НАШЪ ВЕЛИКЪИ ВАСИЛИ. ПРОСВѢЩЕНЪ СИЛОЮ ПРЕ-
 СЪТАГО И ЖИВОТВОРАЩАГО ДХЪА. ИЗНАЕ ИЗ НАШЕГО ГРАДА НИ-
 КОМОУ ЖЕ КЕМЪ РЕКЪШЮ КАМО ХОЩЕШИ ИТИ. И ВЪШЪДЪ
 ПРѢДЪ ³⁾ ВЪСѢМИ НАМИ РЕЧЕ НАМЪ. ЧАДА МОІА ИДѢТЕ ПО-
 МИНѢ ДА ОУЗЪРИТЕ КОУПНО СЪ МЪНОЮ СЛАВОУ ВЪІНЮ. И ПО-
 ЧУДИМЪСА. Ѡ ОУЧЕННЪХЪ ОУЧИТЕЛЮ. ⁴⁾ ІЕГДА ЖЕ ИЗНАЕ ИЗ
 ГРАДА ѠВЪЩИИ НАШЪ ѠЦЪ. РАЗОУМѢ СИЛОУ ПРЕСТАГО ДХЪА
 ПРОЗВЮТЕРЪ АНАСТАСЪ. И ГЛА ЖЕНѢ СВОЕИ ИМЕНЕМЪ ТЪЧНІЮ
 СЕСТРѢ ЖЕ ВЕЩНЮ. ⁵⁾ АЗЪ ИДОУ ЗЕМЪЛѢ ДѢЛАТЪ. ГЖЕ МОІА

1) μετανοια. 2) κλειουσιν. 3) εμπροσθεν. 4) θαυμάσωμεν εκ των μαθητων
 τον διδάσκαλον. 5) τη χρησει.

*) Ис. XXV, 6. **) Дыра въ пергаментѣ. ***) Описка.

*

сестро нѣ възстани и оукраши домѣ свои въ часѣ. д. възвѣмъши тѣмъланѣ и свѣща. юдина сзрѣши стѣго шѣа нашего баснага архіеппа. градець во вѣтатѣ въ домѣ наю грѣшьною. она же трепетьна бѣ въ предивнѣмъ глѣ. и створи такоже речено въ іен. бѣгаше же та дѣца чистѣ живоуши. м. имоуши лѣтѣ въ сзчетанин юма. и сзхранѣши тѣнноу. неплодѣи мѣнима бѣгаше чадью. ¹⁾ сзрѣтѣши же нѣи сз подобною чѣстѣю. и достононо поклонение сзтворѣши. прѣвѣю оубо влѣблена бѣ. прѣвѣимъ шѣмъ нашимъ. потому же глѣ юма. како сздава ли юма юро фешгине. ²⁾ она же оужасъшица въ званн именимъ. глѣ юмоу сздава добрѣ стѣче вѣни. глѣ юма прѣвѣин нашѣ шѣ. кѣде юсть кѣра. ³⁾ анастасѣ прозбоутерѣ братѣ твои. глѣ юмоу она. моужѣ ми юсть влѣко. ишѣлѣ юсть нивѣи || дѣлатѣ. ⁴⁾ онѣ же рече юма въ домоу ти юма ⁵⁾ да не ходи. ⁶⁾ днѣлѣши же сѣ жена въ глѣ семѣ. и въ званн именимъ юма. юще же паче юже рече юма вѣноснѣин шѣ нашѣ. тако жена оубо юма юмоу и мѣнѣмъ. сестра же вѣщю. и оужасѣна вѣкѣши. трепетьмѣ же вѣвѣата. паде на земан вѣпѣши и глѣши. стѣче вѣни моли за ма грѣшнѣю. како вѣанкѣи и днѣлѣнѣи вѣши вѣ тебе вѣжи. и сзтвори надѣ немъ мѣтѣоу прѣдѣ вѣсѣмн надѣше. и прѣшѣмѣ ⁷⁾ намѣ вѣ домѣ поповѣ сзрѣте и нѣ тѣ. и шѣло. вѣза и чѣстѣнѣн нозѣ юго. и дѣстѣ юмоу въ глѣ цѣлобанинѣ. и глѣ юмоу прозвѣтерѣ шѣкоудоу сѣ мѣнѣ да прѣдѣ шѣ стѣин глѣ юмоу кѣ мѣнѣ. и глѣ юмоу стѣин баснаги добрѣ та вѣрѣтоуѣ оучениче хѣв. и рече надѣмѣ и сзтворимѣ вѣни анторгнѣи стѣори. бѣ бо и тѣ прозвѣтерѣ по вѣса днѣи рѣзѣтѣ соуботѣи и недѣлѣтѣ непрѣкалѣма ишѣкомѣже. нѣ тѣчнѣи хлѣбѣтѣ тн бодѣ. и шѣдѣ шѣмѣ же намѣ вѣ стѣору цѣрквѣ. нобѣлѣтѣ поповѣи ан

89 об.

1) стѣи вѣдѣте. 2) вѣ вѣ вѣрѣтѣ. 3) вѣ вѣ вѣ. 4) вѣ вѣ вѣ. 5) стѣ. 6) стѣ вѣ вѣ. 7) стѣ. вѣ вѣ вѣ.

тоу ргисати. ѡнъ же рече кз нѣмоу сѣъче бѣни. такоже оучиши. мнѣе большимъ бгословитѣса. ¹⁾ глѧ ѣмоу прѣнзи ѡцѣ нашъ. сз бсѣми си добротами имѣи по-слоушание. и послоушавъ попъ сѧ на сѣи слоужьбѣ. и въ врѣмѧ животворащаго тѣла гѧ нашего їсз хѧ. видѣ сѣъць бѣни. и ѣтери достонни пресѣго дѧ сзшѣдъша видѣмъ ѡгньимъ ²⁾ ѡкрочъша прозвѣтера. и сѣго ѡтара. и комзкавшемъ намъ и похвалъшемъ бѧ. ндо-хѡмъ въ домъ поповъ и примъшемъ пицоу. рече же ѣмоу сѣъць бѣни. повѣжь ми ѡкоудѣ ти сзникание се. и что ти ѣ житие. глѧ ѣмоу попъ. азъ сѣъче бѣни члѣкз ѣсмъ грѣшнз подзлежа людскимъ даньмъ. имамъ же дзѣѣ соупроузѣ боловъ да ѣдинѣмъ азъ ѡроу. ³⁾ а дроугимъ наньникъ мон. и ѡѡ на слоужьбоу ницинимъ ѣсѣ. и страннзимъ и мзнѣ. ⁴⁾ глѧ ѣмоу зѡи ю сестроу си. такоже и ѣсѣ. и рѣци ми и прочаѧ своѧ добрзина. глѧ ѣмоу попъ не имамъ никѡѣже ^{*} на земли. страннз ѣсмъ бсѣ ^{**} дѣтели добрзи ⁵⁾ тзгда глѧ ѣмоу обѣщи нашъ ѡцѣ вѣстани нди сз мзноу. и веде кз ѣдиноу клѣти домоу ѣго и ре ^{***} ѣмоу ѡвѣрзи дѡри ѡнъ же глѧ ѣмоу ни сѣъче бѣни. не можн взнити тако трѣбование домоѡнѣе ѣсѣ. ⁶⁾ глѧ ѣмоу сѣъць. и азъ ѡ семь придохъ на трѣбование се. и не хошю ^{****} прозвѣтеру ѡкличити клѣти словъмъ ю ѡвѣрзе чюднзи ѡцѣ нашъ. и вшѣдъ ѡвѣрте тоу моужа вѣдѣна ѡпадъша ⁷⁾ мзногзи телеснзими оудзи. и ннѣтоже ѣго не вѣдѣше соуца тоу нз тзчню прозвѣтеръ и сестра ѣго.

1) τὸ ἐλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. 2) ἐν εἶδει πυρός. 3) ἐν ἐγῶ ἐλαύνω. 4) εἰς ὑπουργίαν τῶν ξένων, τὸ δὲ ἕτερον εἰς ὑπουργίαν τῶν τελεσμάτων, καὶ ἔστιν ἡ σύνδουλός μου αὐτῆ, ἡ θυγὴ μου, διακονοῦσα τοῖς ξένοις καὶ ἐμοί. 5) ξένος εἰμὶ πάσης ἀρετῆς. 6) χρεια ἐστὶ τοῦ οἴκου. 7) ἀπορρέοντα.

* Одно слово утрачено (дыра въ пергаменѣ). ** Последняя буква, повидному, утрачена. *** Чит.: рече. ****) хотящю (μὴ θέλοντος).

и г҃ла прѣвѣнзѣн ѡцѣ нашъ поповѣи по чѣто хотѣ ѿ мене
оутантѣи скровнище се. г҃ла кѣмоу попѣ. ѡстрѣзъ кѣсть бѣко
и слободаривѣ. ¹⁾ и оубомахъса кѣда како прѣречеть ^{*} слобо.
г҃ла кѣмоу ст҃итель добрѣ подѣвизасѣ ѡ немѣ нѣ не дѣи
мене ношѣ сию послѣоужитѣи кѣмоу. да и азъ тебе ради
мъздоу приномоу. и ѡставльше ст҃ѣца бж҃ни въ каѣтѣи съ
класьникъзмѣ. ни г҃ла же нмоуша г҃латѣи. антѣость брѣда. ²⁾
затворьше дѣбри ѡндохомъ. врачъ же брѣдовѣнзѣн съ-
творѣ надъ нимѣ мѣтѣвѣ. ѡб ношѣ въси молаше бѣ. || въсакъ
мзю и въсакъ недоугъ ицѣлаицаго. ицѣли и. и г҃ла съ на-
ми ^{**}) въ сѣнѣ си прозвѣтерѣ. слава тебе бѣ творѣи болю
боишнхъса тебе и моланиа ихъ послѣоушани. оуже врачъ боль-
наго сздѣраба сътвори. и абнѣ възгласи нѣи ст҃ѣць бж҃ни.
ѡбрѣсти дѣбри и нзвѣсти брѣженика въсего сздѣраба. не
нмоуша брѣда на тѣлѣтѣ кѣго г҃люща тѣснѣ. и славаца
бѣ. и кѣмоу великому чюдоу въивъшоу. възвратнхѣомъса
въ свои градъ съ радѣстнѣю. хвалаще и славаще бѣ съ
славоу въ вѣкѣи ами.

90

Чюдо ѡ женѣ прощенѣи ѿ грѣха мѣтѣа
(ми ст҃)го ^{***}) василиа г҃и.

Жѣна же кѣтера богатъствъзмѣ и бѣгодарениемѣ ³⁾
словоуши. и прочинимѣ житнѣа сего соуѣтѣнаго слоуже-
никъзмѣ. всѣа прѣспѣвѣвши. въдѣвѣства любѣци поздѣтѣ
иѣкъгда по ст҃роу бж҃ни. въ помѣишлѣниѣ пришьдѣвши.
вѣшисльнзѣихъ своихъ грѣхъ. и горьцѣтѣ плачюшнѣа г҃лаше.
оувѣи мѣнѣтѣ грѣшьнѣи и не сп҃сенѣи. ⁴⁾ како ѡвѣщаю ѡ
сздѣтанзѣихъ мноу вѣшисльнзѣихъ грѣсѣхъ. цр҃къвъ дхѣвъ-
ноу растѣлнхъ. дш҃ю въ тѣлѣтѣ живѣоушнѣю оскѣврннхъ
оувѣи мѣнѣтѣ ѡвѣржѣна въихъ. ⁵⁾ оубо рекоу ли тако и мѣи.

1) ὄφριότης. 2) τῆ ἐκπρὸς τοῦ πάθους. 3) εὐγενεία. 4) ἀσώτῳ. 5) ἀπέφθιμαι.

^{*}) Первая два с неясны. ^{**}) Это слово неясно. ^{***}) Дыра въ пергаментѣ.

ТОИМЬЦЬ. НИИ ТАКО БЛОУДЬНИЦА СЪГРѢШИХЪ. ПАЧЕ ЖЕ И ПО
 КРЬЩЕНИИ СЪГРѢШЬШИ. КАКО ЖЕ ИЗВѢСТО МИ БОУДЕТЬ ТАКО
 КАЮЩЕСА ПРИМЕТЬ МА БѢ. СИ ПОМЪШИЛАЮЩИ КИ. ВЪСѢХЪ
 ХОТЯИ СПЪСТИ. И ВЪ РАЗОУМЪ ИСТИНЬНИИ ПРИТИ. БѢ ВЪ
 ПАМАТЬ Ю ПРИВЕДЕ СЪГРѢШЕНЪХЪ КЮ Ѡ ОУНОСТИ. И СѢДЪ-
 ШИ НАПИСА ГРѢХЪИ СВОИ НА ХАРЪТНИЮ. ТАЖЕ Ѡ ОУНОСТИ ДО
 СТАРОСТИ СЪТВОРИ. ПОСЛѢЖЕ ЖЕ ВЪСѢХЪ НАПИСА КЕЖЕ СЪ-
 ТВОРИ БОЛИ ГРѢХЪ. И ШЛОБЪМЪ ЗАПЕЧАТИ И ¹⁾ ОУСМОТРЪ-
 ШИ ВРѢМЪ ПОДОБНО КЮДА СѢВИИ ВАСИЛИИ НА ОБЪЧЬНИИ
 МОЛЪБИ ИДАШЕ ВЪ СѢОУЮ ЦРКВЬ. ТЕКЪШИ ТА И ПОВЪРЖЕ
 ХАРЪТНИЮ ПРЕДЪ НОГАМА КЮГО. И НИЦА ПАДЪШИ ВЪПНИЮШИ
 ГЛАШЕ. ПОМНОУН МА СѢЧЕ ВЪЖИИ ПАЧЕ ВЪСѢХЪ ГРѢШЬ-
 НИИШЮ. СТАВЪ ЖЕ СЛОУГА ХѢЪ ВЪПРАШАШЕ Ю ВИНЪИ ПЛА-
 ЧЕВЪНИИ. ШНА ЖЕ РЕЧЕ СЕ ВЛДКО ВСА ГРѢХЪИ МОА НАПИСАХЪ
 НА ХАРЪТНИ СЕ. И ТЪИ ЖЕ СѢЧЕ ВЪЖИИ НЕ ДВИЖИ ПЕЧАТИ.
 НЪ ТЪЧНИЮ МЛТВОЮ СВОЮЮ ШЦѢСТИ ТА. ДАВЪИИ БО МИ ТА-
 КОВОУ МЪСА ВЪСАКО ПОСЛОУШАЮЕТЬ ТЕБЕ ЗА МА МОЛА-
 ЦАСА. ВЕАНЪИИ ЖЕ ВАСИЛИИ ВЪЗЪМЪ ХАРЪТНИЮ И ВЪЗЪРѢВЪ
 НА НѢО РЕЧЕ. ГИ ТЕБЕ КЮДИНОГО КЕСТЬ ДѢЛО СЕ. ВЪСЕГО БО МИРА
 ГРѢХЪИ ...АИ. *) И КЮДИНОА ДША СЕИ ...ЪКШЦѢСТИТИ МОЖЕШИ.
 ВЪСА БО НАША СЪГРѢШЕНИИ || НИЦЪТЕНА СОУТЬ ТОВОЮ. А ТВОА
 МЛСТЬ БЕШИСАНА И НЕ ИСАѢДОВАНА КЕСТЬ. И СЕ РЕКЪ ВЪНИДЕ
 ВЪ ЦРКВЬ ДЪРЖАИ ХАРЪТНИЮ. И ПАДЪ НИЦЪ ПРѢДЪ ШТАРЬМЪ.
 ВЪСОУ НОЦЪ ПРЕВЪСТЪ ВЪ МЛТВѢ. И ОУТРѢ И НА ВЪСѢИ
 СЛОУЖЬБѢ ²⁾ МОЛАШЕСА БОУ. И ПО ѠПОУЩЕНИИ СѢИИ ЛИ-
 ТОУРГИИ СѢИХЪ ТАИИЪ ПРИЗЪВЪВЪ ЖЕНОУ И ДАВЪ КИ ХАРЪ-
 ТНИЮ. РЕЧЕ КЪ НЕИ СЛЪШАЛА ЛИ КСИ ЖЕНО. ТАКО НЕ МОЖЕШЪ
 НИКЪТОЖЕ ШСТАВИТИ ГРѢХОВЪ ТЪКЪМО БѢ КЮДИИ. ШНА ЖЕ
 РЕЧЕ СЛЪШАЛА КЕСМЪ ВЛКО. И СЕГО РАДИ ДВИГЪНОУХЪ ТА НА
 МЛТВОУ. МЛСТИВАГО БѢ. И СИ ЧЕКЪШИ РАЗДРѢШИ ХАРЪТНИЮ. И

90 об.

1) ἐβούλλωσε. 2) διὰ πάσης τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς.

*) Дира въ пергаментѣ.

вѣрѣтеса въса вѣс пимене ¹⁾. встало же баше великаго грѣха неподобноу сътворению не вцѣщено. видѣвъши же жена пренеможе ²⁾ и вивъши пѣрен роуками паде на ногу юмоу възпниши. помилуи ма рабе бѣ възшнаго. и такоже за въса незаконна мога подвижаса. и слышано вѣистъ ³⁾ тако и за се помольса. и въсако вцѣщено боудеть. архиепѣъ же просльзиса. за млѣрдѣство глѣ възтани жено тако и азъ грѣшнѣкъ смь. трѣвоути самъ прощенна. вцѣстивѣши вцѣстивѣши ти юсть грѣхъзи. юликоже възсхотѣ. мощнѣкъ же юсть и того грѣха в... гати ⁴⁾ ѿ тебе въземлаи грѣхъзи всего мира. аще са оухраниши ѿселаѣ не съгрѣшаюши. и поутѣми гѣи пондешн. не тѣчию прощена боудешн нѣ и прославлена. иди же въ поустѣию и вѣраши ^{**)} моужа сѣга нарочита въ вѣсѣхъ именимъ юфрѣма. томоу вѣдажъ харѣтню и помолитѣса. и оумолитѣ бѣ за тѣ. жена же вѣроучьшиса ³⁾ сѣтомоу въ поустѣи ^{***)} ити и понде. и прешѣдъши дѣлагоу поутѣи приде въ промѣленою юи мѣсто. великаго юфрѣма поустѣиньника. и тѣзлочноувъши въ дѣри. възпниаше глѣюши помилуи ма сѣтѣче вѣжин. внѣ же проразоумѣвъ дѣхъмъ юмаже ради винѣи приде. ре... ^{****)} ѿиди ѿ мене тако моужъ грѣшнѣкъ смь. трѣвоути самъ помолити вна же повѣрже харѣтню глѣюши. архиепѣъ посла ма вѣснани къ тебѣ. тако да помолитѣса къ бѣу вцѣстивѣши ми незаконнию на харѣтнн сѣи лежащюю. прочата бо тѣ сѣтѣи помолѣса вцѣстн. тѣи же за юдино не вѣлѣниса оумолити бѣ къ тебѣ бо послана юсмь. сѣтѣи же рече. ни чадо ни. възмогъши за мѣногата оумолити бѣ тѣ и за юдино възможеть боле мене. иди же а не стон да зандешн преже вшѣ.

1) ἄγραφος. 2) ὀλιγοψύχη. 3) εἰσηκούσθη. 4) συνταξαμένη.

*) Дыра въ пергаменѣ. **) Описка. ***) Чит.: пустыню. ****) Дыра въ пергаменѣ.

СТВІНА ТЕЛЕСНАГО. ЖЕНА ЖЕ ВЕРЬЦАВЪШИСА ¹⁾ СТОМОУ ВЪЗВРА-
ТНІСА ВЪ КЕСАРІЮ. И ВЪХОДАЩІИ КЪН ВЪ ГРАДЪ СЪРЬТЕ ТЬЛО
ИЗНОСИМО СТОГО ВАСІАНІА. И ВІДЬВЪШІИ НАЧА КРИЧАТИ
КАЛАЮЩИСА ПО ЗЕМЛИ. СВРАЩІИ СТОГО И ГЛЪЩІИ ЛЮТЪ МЪНІЕ
СТЬЧЕ ВЪЖИИ. СЕГО ЛИ МА РАДИ ПОСЛА ВЪ ПОУСТЪІНЮ. ДА ВИ-
ДИТЬ ЁЪ И СОУДИТЬ МЕЖИ ТОБОЮ И МЪНОЮ. ТАКО МОГЪИИ
ОУМОЛТИ ЗА МА БЪ КЪ НОМОУ ^{*)} МА ПОСЛА И СИЦЕ
ВЪПНЮЩІИ ПОВЪРЖЕ ХАРЪТІЮ. ВЪРХОУ ОДРА ТЪНКОЧАСТЪНІЕ ²⁾
ИСПОВЪДАЮЩІИ О ВЕЩІИ ЛЮДЪМЪ. ІЕДИНЪ ЖЕ ІІ КІНОСА ХОТЪ
ВІДЪТИ КАКОВЪ ОУВО ГРЪХЪ ІЕСТЬ. И ВЪЗЪМЪ ХАРЪТІЮ
РАЗДРЪШИ. ВЕРЬТЕ Ю ВЪСОУ БЕС ПИСАНІА И ВЪЗЪПИ ГЛЪМЪ
ВЕЛИ(КЪМЪ) ^{**)} ЖЕНЪ ГЛЪ. БЕС ПИСМЕНЕ ІЕСТЬ ХАРЪТІА ТВОА О
ЖЕНО ПО ЧТО СА ТРОУЖАЮШИ. НЕ РАЗОУМЪЮШИ ВЪІВЪШАГО
ТЕБЪ ВЪЖІАГО ЧЛЪКОУБИА. МНОЖЪСТВО ЖЕ ЛЮДИИ ВІДЬВЪ-
ШЕ ПРЕСЛАВНОЮ ВЕЩЬ. И ПРОСЛАВИША БГА ИМОУЩАГО ВЛАСТЬ
НА ЗЕМЛИ ОСТАВЛАТИ ГРЪХЪІ. И ДАВЪШАГО БЛГОДАТЬ СВО-
ИМЪ РАБОМЪ. И ПО СЪМЪРТИ ИЦЪЛІТИ ВЪСАКОУ ПЪЗЮ И
ВСАКОУ БОЛЪЗНЪ О ХЪ ІЪ НАШЕМЪ. ІЕМОУЖЕ СЛАВА СЪ
ОЦЪМЪ И СТОІМЪ.

1) συνταξμένη. 2) λεπτομερῶς.

*) Чит.: иному. **) Дыра въ пергаменѣ.

III.

Мученіе свв. 40 мучениковъ въ Севастіи.

Мученіе свв. 40 мучениковъ извлекается нами изъ бумажнаго сборника начала XV вѣка Императорской Публичной Библіотеки Погод. № 872, гдѣ оно занимаетъ листы 184 об.—192. Этотъ сборникъ писанъ гдѣ-то на сѣверѣ Россіи и имѣетъ въ языкѣ много особенностей мѣстнаго говора (*и* вмѣсто *ч* и на оборотъ, *и* вмѣсто *ь* и на оборотъ, формы творит. пад. множ. ч. *намы* 185 об., *всѣмы* 188 об., *всими*, *сими* 190 об., и др.), рядомъ съ обильными обще-русскими новообразованиями. Но словарный матеріалъ въ Мученіи остается древній, хотя и не ярко окрашенный, тѣмъ не менѣе съ нѣсколькими важными архаизмами: *область* ἐξουσία, *отгуженый* ἀλλότριος, *коренитъчскъ* ῥοτητικός (?), говорящими о переводѣ Мученія въ глубокой древности.

Издаваемый текстъ Мученія имѣетъ значительныя отличія отъ текста Мученія въ церковно-славянской Супрасльской рукописи XI вѣка (по изданію Миклошича стр. 50—61). Сопоставленіе ихъ дѣлаетъ несомнѣннымъ, что передъ нами два перевода, сдѣланные съ греческихъ текстовъ двухъ разныхъ редакцій, нѣсколько различныхъ по величинѣ (въ текстѣ Супрасльской рукописи, по изданію Миклошича стр. 54 внизу и стр. 55, есть эпизодъ, отсутствующій въ русскомъ текстѣ). Но совпаденіе ряда выраженій и словъ позволяетъ догадываться, что одинъ переводчикъ при своей работѣ воспользовался трудомъ другого; слѣдовательно, хотя оба перевода относятся къ первому

періоду славянской письменности, одинъ изъ нихъ появился нѣсколько ранѣе другого.

Мы не беремъ разрѣшить вопросъ о томъ, который переводъ старше; но не можемъ не сказать, что при его разрѣшеніи приведенные нами выше архаизмы необходимо должны быть приняты во вниманіе.

ИЦА. марта въ. д. дѣ. мѹченіе стѣхъ
мѣнкъ. м. ѿ в себастіи мѣны бл҃гви ѿ.

Въ дѣи ликинна црѣ бѣ гоненне велике на крѣтѣаны.
и вси живѹщии. бл҃гочтливо и верно. о хѣ нѹднмѣ блхѹ
пожрети и доломъ. агрикаану кнѣзю сѹщю гѹвентелю сверпѹ.
скор баше на слѹжбѹ дѣволю. сѹщии же крѣтѣанѣ. нѹ-
жахитъ *) тогда. жертѣѹ. приносити и доломъ. бѣша бо
кѣтерѣ воинѣ. ѿ каподоккинскихъ странъ. въ єдинои.
верѣ. 1) бл҃гочтвенѣ жнвѹще. баше же цисломъ ихъ. м.
непобедимомъ силою. блхѹ ѹтверженѣ. воинѣ хѣѣ. и въ
бранѣхъ. храбровавши. се имена ихъ сѹтъ. дементіанъ.
185 александръ. кюріанъ. аѹлъ. кѣтѹхъ. кѣсѹхъ. алабѣи. ||
измагдъ. ксанфнасъ. феликтіонъ. ангнасъ. аранмъ. си-
сонъ. леонтъ. имеландъ. селивги. рианъ. кѣттикъ. кюрі-
онъ. антъ. акакъ. кѣгарь. никола. кѣтѹхъ. иванъ. видѣ-
анъ. хѹднонъ. ларенмахъ. ган. клавдъ. кандидъ. нлыа. сар-
кедонъ. доменъ. горгонъ. прискъ. феодѹлъ. феофилъ. анафаль.
си мѣти вѣша. кнѣзь. нѹднмѣ блхѹ. пожрети и доломъ.
нача же кнѣзь глѣти к нимъ. єдинодѣѣю. баше. на бра-
нѣхъ. показавше. предъ вон. повѣдѹ показавше. пока-
житѣ нѣинѣ єдинодѣѣю баше. и кѹпно покоршеса. за-
конѹ црѣѹ. пожритѣ блмъ преже мѹкъ. ѿвѣщаша стѣи.
глѣще мѣтлѹ. аще мѣи по ѹмираѹщемъ 2) црѣѣ. борѹхомьса.
и побѣжахомъ крагъи. такоже ты глѣши мѣтлѹ. кольми
паче подобь ю **) намъ. о не ѹмираѹщемъ. црѣѣ подвижатѣ-
са. и повѣдѣти имамъ. злокозненѹю. тѣбою волю. агри-
каан же кѣзь рѣе. єдинъ ѿ двои приложитѣса. басъ. || и
185 об.

Мы пользуемся греческимъ текстомъ Мученія, изданнымъ въ Archiv für slavische Philologie, т. XVIII, стр. 144; онъ не вполне совпадаетъ съ нашимъ переводомъ.

1) ἐν νοσηρῶ ἐνί. 2) ὑπὲρ θνήσκου.

*) Здѣсь и неясно. ἰσαχάζοντο. **) Чит.: подобно е(сть).

ПОЖЕРШЕ ¹⁾ БМЪ. И ЧЪТН СПОДОБИТИСА ВАМЪ. НИИ НЕ ВЕРО-
 ВАВШЕ ВАМЪ. ²⁾ УТЪТИ ³⁾ ВАСЪ. ПОМАСЪ И ВОИИЕСТВО. ПОПЕЧИ-
 ТЕСА УБО ИЗБЕРИТЕ СОВЪ. КЪЖЕ КЕСТЬ НА ПОЛЗУ. ⁴⁾ ВЪВЪЩАША
 СЪТНИ. ПОЛЗА НАМЪ КЕСТЬ ГЪ БЪ. ПЕЧЕТСА НАМЪИ КЪЪ ЖЕ РЪ
 НЕ МНОГО ГЛЪТТЕ. НО УТРО ПРИШЕДЪШЕ ПОЖРИТЕ БМЪ. И
 ПОВЕЛЪ ВМЕТАТИ М ВЪ ТЕМНИЦЮ. И ВЛЕЗЪШЕ ВЪ ТЕМНИЦЮ.
 ПОКЛЪНИША КОЛЕНЪИ СВО. И ПОМОЛИШАСА ГЪИ ГЛЪЩЕ. ИЗМИ
 НИ ГИ ⁵⁾ ВЪ ИСКУШЕНЬА СЕГО. ТВОРАЩИХЪ БЕЗАКОНЬЮ. ВЕЧЕРУ
 ЖЕ ВЪИВШЮ. НАЧАША ПЪВТИ ПЛМЪ. ЖИВЪИ. ПОМОЩЬ ВЪИШ-
 НОГО. ВО КРОВЪЕ БЪ НЕИГО. ВОДВОРИТЕСА. ⁶⁾ И КОНЦАВЪ ПЛМЪ.
 И ДО ПОЛУНОЦН. БЕ СНА ПРЕВЪИВША. НАЧИНАШЕ ИМЪ. СЪЪИИ
 КЪРИАНЪ. ВЪ ⁷⁾ ВЪВЪТЪХЪ ЖЕ ИМЪ. ВЪВЪСТА СЪЪИИ КАНДИТЪ. ⁸⁾
 ТАБИ ЖЕ СА ИМЪ СЪСЪ. И РЪ ВОЛА УБО ВАША. ДОБРА КЕСТЬ.
 НО ПРЕТЕРПЪВЪИИ ДО КОНЦА. СЪЕНЪ БУДЕТЬ. ВСИ ЖЕ СЪЪИ-
 ШАВШЕ ГЛА СЕ ИТЪ ВЪИВШЕ. ПРЕСТРАШНЪ. БЕ СНА ПРЕВЪИВША.
 ДО ОУТРА. СЪЗВАВЪ ЖЕ КЪЪЪ. ВСА ПРИНАТЕЛА СВОА. || И ПО-
 БЕЛИ ПРИВЕСТИ СЪЪИИ ИС ТИМНИЦЪ И ПРИШЕДШЕ. СТАША. М.
 ПРЪ КИЪМЪ. И НАЧА ГЛЪТИ ИМЪ МЧЪЛЪ. КЪЖЕ ХОЩЮ НЕ ЛИЦЕ-
 МЕРНО ⁹⁾ ГЛЪТИ КЪ ВАМЪ. НО ТАКО ИСТИНУ. КЪЛИКО ВОИИЪ КЕСТЬ.
 ПРЪ ЦРМЪ. НЕ СУТЬ ПРОТНВУ ВАСЪ. НИ СИЦЕ ВОРЦЪ. НИ СИЦЕ
 КРАСНЪ. НИ СИЦЕ. ПРЕМУДРЪ. И ЛЮМЪ ¹⁰⁾ НАМИ. НЕ МОЗИТЕ
 УБО ПРЕВРАТИТИ ЛЮБИИ. ВЪ НЕНАВИСТЪ. СЕ ВО ПРИ ВАСЪ КЕСТЬ.
 НИИ ВОЗНЕАВИДИТИ. НИИ ВОЗЛЮБИТИ. РЪ ЖЕ СЪЪИИ КАН-
 ДИТЪ. ПРОТНВУ ВОЛЪ ТВОЮИ. ИМА ТВОЮ НАРЪНО. АГРИКА-
 ЛИИ. ЛЕСТИЦЪ. КЕСТЬ. И СВЪРПЪ. ¹¹⁾ И РЪ КЪЪЪ. РЪХЪ КЪ ВАМЪ.
 СЪВОРИТЕ ЛЮБОВЪ. РЪ ЖЕ СЪЪИИ. КАНДИТЪ. ПОНЕЖЕ ПРИ ВАСЪ
 ЕСТЬ. НИИ ВОЗНЕАВИДЪТИ. НИИ ВОЗЛЮБИТИ. ТЕ ¹²⁾ МЧЪЛЮ
 ВОЗНЕАВИДЪЕМЪ. А БЪ НАШЕГО ЛЮБИМЪ. ТЪИ УБО БЕЗАКОНЬ-
 НЕ. НЕАВИДИМЪ КЕСИ. НАШИМЪ БГМЪ. ЛЕСТЪЦЕ НЕПРАВЕДЪИИ.

186

1) ἐν ἐκ τῶν δύο πρόκειται ὑμῖν ἢ θύσαντας. 2) ἀφαιρεθῆναι τῆς ζώνης.
 3) Κάν διδος καὶ Δόμνας. 4) οὐ πρὸς χάριν. 5) ἄγιος γὰρ εἰ κολακευτής.
 6) Псал. 140, 1. 10) Чит.: любили. 12) Чит.: тебе.

186 об. СВЕРПОММЕННТЕ. СЛЪЗШАВЪ ЖЕ СЕ КНЪЗЪ. И ВЪЗРЪКАВЪ.
 ТАКО ЛЕВЪ. И ПОВЕЛѢ СКАЗАВШИ ТА ВЕСТИ. ВЛЕКУЩЕ И
 В ТЕМНИЦЮ. СЪЪЗИ ЖЕ КЮРИОНЪ РЕЧЕ. || НЕ ПРИМАЕ
 ЮСИ ОБЛАСТИ МЧТН НАСЪ. НО ВПРАШАТИ. ТОГДА УБО-
 ПАВСА КНЪЗЪ. ПОВЕЛИ СЛАБО ВЕСТИ ТА В ТЕМНИЦЮ. ЗА-
 ПРЕТИ АГЛАЮБИ. И КАПИКЛАРИЮ. КРЕПКО СТРЕЩИ ТА. ЖДАШЕ
 ЖЕ ДУКСА В СЪ ДНЬ. СЪНИ ЖЕ МЧНЦИ. УЧИМИ ВЪИВАХУ. КЮ-
 РИОНОМЪ. ГЛШЕ ЖЕ ИМЪ. СМОТРЕНЬЕМЪ БНМЪ. КО ВРЕМЕ-
 НЕМЪ СЕМЬ БОИИСТВИ. НЕ РАЗЪЛУЦНХОМСА. Ѡ СЕБЕ. НО ЮДИ-
 НОДШНО ПОЖИХОМЪ. ТАКО ЖЕ ЮДИНОДШНО И МУКУ ИСПО-
 СТРАЖЕМЪ. ДА ТАКОЖЕ ИСКУШЕНИ ВЪИХОМЪ. ¹⁾ ВРЕМЕННОМУ ЦРЪВИ
 О ВСЕМЪ. ТАКО ДА ПОДЦИМСА. ИСКУШЕНІЕ ВЪИТИ. ПРѢ БМЪ.
 БЕЛКИМЪ ЦРМЪ. МИНУВШЮ ЖЕ. З. ДНИИ. ДѢ ДУКСЪ Ѡ КЕ-
 САРЬА. И ПРИШЕДЪ. В САБАСТЪ ГРА. СЕДЕ НА СЪДИЦИ. ВЪ. Й.
 ДНЬ. И ПОВЕЛИ ПРИВЕСТИ СЪЪЗИА. БЕДОМЪИМЪ ЖЕ. СЪМЪ. И
 УЦАШЕ ИХЪ КЮРИОНЪ. БРАКЕ НЕ МОЗИТЕ. ОУБОИТИСА МЧТЛА.
 ТАКОЖЕ ОБРЕТОХОМСА НА ВРАНИ. ПРИЗЪИВАШЕ БѢ. ПОМОГАЮТЬ ²⁾
 НАМЪ. ПОВѢЖАХОМЪ БРАГЪИ. ПОМНИТЕ ЛИ ЮГДА ОБРЕТОХОМ-
 СА. НА БЕЛЦИ ВРАНИ. И ВСѢ ПОВѢГОША. || Ѡ НАСЪ. МЪИ ЖЕ
 187 ЮДИНИ ОБРЕТХОМСА. М. ПОСРЕДѢ. РАТИ. И СЪ СЛЕЗАМИ.
 ПРИЗЪИВАХОМЪ БѢ. И ДАСТЪ НАМЪ БЪ СНАУ. И УБИХОМЪ
 МНОГЪИ. ДРУГЪИХЪ ПРОГНАХОМЪ. И Ѡ ТОЛКА НАРОДА. НИ
 ЮДИНЪ НАСЪ НЕ ВРЕЖЕНЪ ВЪИ. НЪИИЕ ЖЕ СЪТЪ. ТРИ БОРЮ-
 ЦИСА СО МНОЮ. СОТОНА ДУКСЪ. И КНЪЗЪ. НО ВСАКО НЕВИ-
 ДИМЪ. ЮДИНЪ ЮСТЪ. И ТЪ НЕВИДИМЪ ЮСТЪ. ЮДИНЪ ЖЕ ЛИ
 ДА ПОБЕДИТЬ. М. МОЛЮ ВЪИ ТАКО. ДА И НЪИИЕ ПРИЗОВЕМЪ
 БѢ. ТАКОЖЕ ВСЕГДА НЕ ИМАТЬ КОБИТИСА. НА МЪКА. НИ
 СТРѢТЬ НИ УЗЪИ. НЕ ВСЕГДА ЛИ. ЮГДА НАЧННАХОМЪ. ВРАТИСА.
 ГЛАХОМЪ ПЛМЪ СИ БѢ ВО ИМА ТВОЮ СПС МА. И В СНАѢ
 ТВОИ СЪДИ МИ. БѢ УСЛЪИШИ МЛѢБУ МОЮ. ВНУШИ ГЛЪИ Ѡ
 УСТЪ МОИХЪ. ³⁾ И НЪИИ ПЛМЪ СИИ РЕМЪ. ОУСЛЪИШИТЪ НЪИ ГЪ.

1) δόκιμοι ἐγενόμεθα. 2) ἐπεκαλούμεθα τὸν θεόν καὶ ἐβοήθει.

3) Псал. 54, 1—2.

и поможетъ нзи. приведемъ же къ мчѣлю. сѣи плмѣ
 глѣху. и всѣ людѣе. снидошася. видитъ ихъ. и став-
 шимъ имъ. прѣ дѣкомъ. кнѣзь. и возривъ на нл.
 дѣкъ. и рѣ. вси члѣци. хотѣтъ болшюу чѣ приати. ||
 и рѣ к нимъ дѣкъ. имаѣте ѿ мене чѣ. белью. и дарзи
 вѣтъща. и нехто уже ѿ дѣкомъ. единъ. предълежитъ
 басъ. ¹⁾ или пожерше бгѣмъ. вѣтцимъ даромъ. чти сподо-
 бистеса. или не послѣшавше вамъ. ѿати ѿ басъ поасзи.
 и бонества. ^{*}) и приати взи мѣкамъ. кандитъ же рѣ. прими
 поасзи иша. и телеса. ничтоже во намъ. дражешн хѣ.
 тогда дѣкъ повелѣ побити га каменьемъ в лице. кан-
 дитъ рѣ. настѣвнице тмзи. и всакому безаконью. чѣлю.
 начин са творити. и үзриши свою мѣку. рѣкнѣвъ же
 кнѣзь на своя слѣзи. о злѣи слѣзи. по что скоро не
 створисте повелѣнаго мною. вамъ. и вземше каменье
 сами са побѣху межн себе видѣвъ же се стѣни мчѣци.
 и возрадовахуса. разгневавъ же са дѣкъ. и вземъ ка-
 мень. верже. да үдаритъ единога ѿ стѣхъ. и вѣзратив
 же са камень. на лице кнѣже. и скрѣши. юму все лице.
 тогда стѣин. кюронъ рѣ. борючися с нами. || вразѣ нашѣ
 и тни изнемогоша. и падоша. вѣ истинѣ и видѣтъ.
 оружья ихъ в серѣца ихъ. и лѣцѣ ихъ скрѣшатса. кнѣзь
 же рѣ. тако ми вѣи все кореницкѣин. образъ. вместила
 юсть здѣ. ²⁾ стѣи же домнинъ рѣ. тако ми хѣ бѣ нашь.
 вместила юсть. бестѣдна во лица ваша. глѣца на бѣ не-
 правдѣ. бещестѣи исполнени юсте. не стѣидиши ли са.
 глѣбокѣи. и темнон ³⁾ дѣволе. ѿтүженѣин ѿ истинѣи.
 сѣблазнага глаба. ⁴⁾ тѣи агрикалаю. и дѣкъ с тобою. ^{**}) взи
 ова слѣзѣ. соганинѣ юсте. аще ваю не припрѣвѣ. иску-

187 об.

188

1) λοιπόν ἐν ἐκ τῶν δύο πρόκειται ὑμῖν. 2) γοητεία τις προεχώρησε. 3) βύθιοι καὶ σκοτεινέ. 4) ἀλλότριε τῆς ἀληθείας, ὁ χορηγὸς τῶν σκηνῶν, ἡ κεφαλὴ τοῦ διαβόλου.

^{*}) Чит.: воинства. ^{**}) Далѣе въ Супрасльской рукописи цѣлая страница текста, отсутствующаго и въ нашемъ, и въ греческомъ Мученіи.

шеныа мѹкъ. начинѹа второю. ¹⁾ рѣша же слѹгзи ко стѣмъ. оканьни. всен мѣти бѣ врази. цто рѣ не пожьросте бгмъ. стѣин же кюрнонъ рѣ. мзи единому кланяемса ксѹ. хѹ. о дѣѣ стѣѣ. нсполнити желаньемъ теценемъ. стѣгн наша. ²⁾ и приати венца нетленнзѹа. победиша ³⁾ злокозненюю вашу болю. тогда дѹкъ. повелѣ га вестн в темницю. яко да помзислатъ нечто. о нѣхъ. || взишнмъ же имъ. в темницѣ. нача и стѣзи.и. кюрнонъ. пѣти съ вѣсмъ. к тебе возведохъ очн мон живѹщему нѣсѣхъ. се яко очн равъ в рѹкѹ гдѣ ⁴⁾ сконхъ. яко очн равина в рѹцѣ гжѣ своѣа. тако очн наши. кз гѹ бѣ нашему. дондоже ѹцедришь изи. ⁵⁾ и процаа псалмъи поахѹть совѣ. югда сконцешаша мѣбѹ ко шестому часу ноци и зпѹе закнса имъ спсз глѣ имъ. вѣрѹга в ма. аще ѹмрете. и пакзи оживете. ⁶⁾ деръзанте не бонтеса мѹкъ. малобремени же сѹть. мало потерпнте. законьно постражете. да концани бѹдете. и се ѹсазшавши возрадоянса. и превзѹша во сна всю ноць. ѹтрѹ же взишнмъ кси ноць .д. и днѣ повелѣша. стѣхъ нсѣ темницѣ. нздвотн. нсташа предъ мѣтлемъ. ⁷⁾ и рѣша мѣици стѣни. иже хоцѣта цто створити. створита. а мзи бо юсме крѣпкѣ. не покланяемса ндоломъ. авн же са мѣтлѣмъ въ чѣ чѣ дѣаколъ. в дѣснѣн рѹцѣ дѣржа мечь. а въ дрѹгон. змѣн. гашѣ. же. || въ ѹхо агрикалаѣвн. мон юсн нздвнзана. повелѣ же и кнзъ. вестн стѣина. во оѹжѣ ⁸⁾ на нздѣ. имѹще водзи многзи в цто же время. бѣ ⁹⁾ стѣднѣ калнѣ. прикѣдше га мѣтлѣ. и послѣтави ¹⁰⁾ га нагзи нздѣ нздѣ. вѣ же время зимно. и чѣ лѹтѣ. стомахѹ бо стѣни мѣченчѣ въ нздѣ днѣ всѣ. прнѣтавиша тѹ сѣра-

188 об.

109

1) ἡ πρώτη ἀρχὴ τῶν βασάνων ἐπιχειρήσατε καὶ πρὸς τὸν δευτέρου. 2) καὶ ἐπισημασθε τὸν ἔργου τῆς ἀθλήσεως. 3) νικῆσαντες. 4) σχολιασθέντας. 5) καὶ ἐπισημασθε (ἰσακ. п.) 6) Псал. 128, 1—3. 7) Io. 11, 26. 8) καὶ ἐπισημασθε (ἐμπροσθεν τῶν τυράνων). 9) Члг.: вистъ. 10) Члг.: вистъ.

УПОВАХОМЪ. И НЕ ПОСТЪИДѢХОМЪСА. И ДА РАЗУМЕНТЬ ВСѢ. ИАКО
 ТѢБѢ ВОСПИХОМЪ. И СПЕНЪИ ВЪИХОМЪ. ИГДА ВЪИ ТРЕТНИ
 ЧА НОЩИ. АБЫЕ ТАВИСА. СЛНЦЕ СИАНЦЕ ТЕПЛОТОУ. ИАКОЖЕ
 В ГОДЪ ЖАТЪЗИ. РАСТАА ЛЕДЪ И ВЪИ ВОДА ТЕПЛА. И ВОЗРА-
 ДОВАШАСА. СТИИ МЧНЦѢ. ХВАЛАЩЕ ГА БА ИСА ХА. ОГРѢШАСА
 Ш СЛНЦА. И ВЪИ ИМЪ ВОДА ИАКО В БАНѢ. ВСѢ СТРЕГУЩЕ.
 УСПЛѢ БАХУ. ЮДИНЪ ЖЕ КАПИКЛАРИИ. ВѢ БАА. И УСАЗИ-
 ШУЪ *) МОЛЩИНУСА. ПОМЪИШАША В СЕБЕ. КАКО ПРИВЕЖЕ
 В БАИЮ. И РАСТАА Ш ТЕПЛОТЪИ. А СѢ В КОЛНЦѢ МРАЗѢ
 СУЩЕ. И ЖИВѢ СУЩЕ. ДОСЕЛѢ. И ЗРА¹⁾ СВѢТТА О НѢХЪ. ВО-
 ЗРѢВЪ НѢО. ВИДѢТИ ХОТѢ. ОТКУДУ ИЕСТЬ СВѢТЪ. И ВИДѢ
 ВѢНЦА СХОДАЩА С НѢСѢ. НА ГЛАВУ СТЪХЪ МЧНЦЪ. ЧИСЛОМЪ.
 Л. И. Ф. **) И ПОМЪИШАША В СЕБЕ ГЛА. М. ИХЪ СУТЬ. ДА
 КАКО ЮДИНОГО НѢ ВѢНЦА. И РАЗУМѢ ИАКО ПРИВѢГЪИИ В
 БАИЮ. НЕ ПРИЧТЕНЪ ВЪИ. К НИМЪ. И ВЪЗВУДИША^{***)} СТРАЖА
 190 об. ВСА. СТРЕГУЩА. || С НИМЪ. АБЫЕ СВЕРЖЕ СЪ СЕБЕ РИЗЪИ СВОА.
 И ВЕРЖЕ НА ЛИЦА ИХЪ. И ВЪСКОЦИ. ВЪ ЮЗЕРО. ВОПНИА ГЛА.
 АЗЪ ИСА КРТИАНЪ. И ВШЕДЪ ПОСРЕДѢ СТЪХЪ. НАЧА И ГЛАТИ.
 ГИ ВѢ ВЕРУЕМЪ²⁾ В ТѢ. В НЕГОЖЕ И СѢ СТИИ ВЕРУЮТЬ. И
 ПРИЦТИ МА ГИ К НИМЪ. И СПОДОВИ МА. ИСКУШЕНЬА МУКЪ
 ПРИАТИ. ДА ПОВѢЖЕНЪ БУДЕТЬ. ДЬАВОЛЪ И ПРЕОВРАЗИСА
 ДЬАВОЛЪ. ВО ЦАБЦЪ. ОБРЪЗЪ. И СВЪЗЪВЪ КОЛѢН РУКАМА
 СВОИМА. И ГЛШЕ ПРЕДЪ ВСИМЪИ. УВЪИ МИѢ ПОВѢЖЕНЪ ВЪИХЪ.
 МУЖИ СИМЪИ СТМН. И ВЪИХЪ ВСѢМЪ В ПОРУГАНЬЕ. ****) НЕ ВЪИХЪ
 ПОВѢЖЕНЪ. ВЪИЛЪ. И НЪИИѢ ЧТО СТВОРИЮ. НО ШЕДЪ РАЗВЕРЗУ
 СРЦЕ КИЗЕМА МОИМА. И СЪЖГУТЬ. ТЕЛЕСА ВАША. *****) И В РЕКУ
 ВЕРГУТЬ ІА. И СЕ СТВОРИЮ. ДА НИ ОСТАНАѢ НЕ БУДЕТЬ. ИХЪ.
 СТЪИИ ЖЕ КИРИОНЪ РЕ. КТО БЪ ВЕЛИИ. ИАКОЖЕ БЪ НАШЪ

1) ἢ ὄρων. 2) πιστεύω. 3) τὰ σώματα τῶν ἁγίων.

*) Чит.: усаышавъ. **) Чит.: а. ***) Чит.: възвудивъ (ἐξουσίαν).
 ****) Провушено нѣсколько словъ (Супрасл. рукопись: не имы еднодушениъ
 сугъ; аше бо вьхъ имѣлъ, то.

ТЪЗИ ІЕСИ БѢ ТВОРАИ ЧЮДЕСА. *) С҃УЩАГА БО НА НЪЗИ. ПО НАСЪ.
 ОБРАТИЛЪ ІЕСИ. И ДЬАБОЛА ПОСРАМИЛЪ ІЕСИ. НАЧАША ПЕЧНИ
 С҃ТНИ. МЧНЦѢ. СПѢ МА ГНѢ ИАКО ОСКУДѢ ПРЕПОВОДНЬИИ. УТРУ
 ЖЕ ВЪЗІВЪШЮ. ПРИДОСТА НЕЧ҃ИГВАГА МЧТЛА. АГРИКААИ КНѢЗЬ.
 И Д҃УКЕЪ ВІТТИ. С҃ТХЪ. || ІАЖЕЛИ. ИЗМОША. И УВИДИША. 191
 ІАКО ВЪСѢ ЖИВИ С҃УЩА. И Т҃У ОБЪРѢТОСТА С НИМЪ С҃ТРѢЖА.
 КАПИКЛАРИГА. И ВОЗДНЕНШАСА ЗѢЛО. И ВЪСПРОСИСТА С҃ТРАЖЬ.
 ЧТО ВИДИВЪ КАПИКЛАРИИ. С҃ТВОРИ СИЦЕ. РКОША ЖЕ ВОИИЪИ.
 НАМЪ СПАЩИМЪ. СНОМЪ ТЛАЖКЪИМЪ. А СЕИ С҃ТРЕЖАШЕ БЕ СНА
 ПРЕВЪІ ВСЮ НОЩЬ. ВЪНЕЗАП҃У ВЪЗЪБЕН҃УХОМЪ. И ВИДИХОМЪ
 СЕБѢ НА ННХЪ СИИЮЩЕ. АКЪІ СІНЦІ ОНЪ ЖЕ. СВЕРГЪ РИЗЪИ
 СВОІА. ВЪСКОЦИ К НИМЪ. ВОПИГА ГЛ҃А. АЗЪ ІЕСМЬ КРѢТІАНЪ.
 РАЗЪГНЕВАВШИ ЖЕ СЛ КНѢЗЬ. И Д҃УКЕЪ. И ПОВЕЛЕНСТА ИЗВЕСТИ.
 С҃ТХЪ. И СВЪЗАВШЕ ВЕСТИ ІА. НА БРЕГЪ МОРА. ДРЕКОЛЬЕМЪ 1)
 ПРЕБИВАХ҃УТЬ ГОЛЕНИ НХЪ. ІЕДИНОГО ЖЕ МТН ПРЕЛЕЖАШЕ. С
 НИМИ ХОТЛ ВИДИТИ. МЧНЬЕ. НХЪ. ІЕІАЖЕ СНЪ ТОГО ЖЕ
 ЧИСЛА МЛАДІЕ ВСИХЪ. БЛШЕ. И БОІАШЕТСА МТН ІЕГО. ІЕГДА **)
 КАКО ШЕВЕРЗЕТСА. ***) Ш ДРУЖИНЪІ СВОІИ. УСТРАШЕНСА М҃УКЪ.
 ОНА ЖЕ УТВЕРЖАШЕ ІЕГО ПРОСТИРАШЕ НАНЬ Р҃УЦИ. И ГЛ҃АШЕ
 ЧАДО МОЕ СЛАДКОЕ. АЩЕ МАЛО ПОТЕРПИШИ. ДА СВѢРШЕНЪ
 Б҃УДЕШИ. НЕ ВОИСА ЧАДО. СЕ ВО ХЪ ПРЕДСТОИТЬ. || ПОМОГАГА 191 об.
 ТОВѢ. ІЕГДА ЖЕ НАЧАША С҃ТХЪ ДРЕКОЛЬЕМЪ ВИТИ. ТОГДА
 ПРЕДАГАХ҃У ДША СВОІА ГѢИ. ГЛШЕ ДША НАША. ІАКО ПТИЦА
 ИЗБАВИСА. Ш СѢТИ ЛОВАЩНХЪ. СѢТЬ СКО҃УШИСА. И МЪІ
 ИЗБАВЛЕНИ ВЪІХОМЪ. ПОМОЩЬ НАША ВО ИМА ГНѢ. С҃ТВОРИЕ-
 ШАГО НБѢ И ЗЕМЛЮ. ****) И ВСИМЪ В КПѢ РЕКШИМЪ АМНЪ. И
 ПРЕДАША ДША СВОІА ГѢИ. СНЪ ЖЕ ЖЕНЪІ ТОІА. ИМЕНЕМЪ МЕ-
 ЛИТЪ. И ІЕЩЕ ЖЕ ДЪІХАШЕ. И ПОВЕЛЕНСТА ЖЕ МЧТЛА. ПРИ-
 ВЕСТИ ВОЗЪІ. ВЪСКЛАДШЕ ТЕЛЕСА С҃ТХЪ. И ПРИВЕЗОША НА БРЕГЪ
 РѢКЪІ. ОСТАВЛЯЕШЕ УНОШЮ. ЧАЮЩЕ ЖИВ҃У ІЕСМ҃У ВЪІТИ. И УВИ-
 ДИВШИ ЖЕ МТН ІЕГО. ОСТАВЛЕНА ІЕДИНОГО. И ШЕВЕРГЪШИ

1) Βαχλοισ.

*) Псал. 86, 10. **) Чит.: едл. ***) Чит.: Шверзетса. ****) Псал.
 124, 7—8.

192

ЖЕНЬСКЮ НЕМОЩЬ. ВЗЕМЪШИ МУСКЮ КРЕПОСТЬ. И ВЗА СНА
СВОЮГО НА РАМУ. КРѢПКО. И ВЪ СЛЕДЪ ВОЗЪ ИДАШЕ. ГЛА.
НЕ ОСЪТЯНИ ЧАДО ДРУЖИНИ СВОЕИ. ДА ВЕНЕЦЬ ПРИМЕШИ. Ѡ
ГА БА. И АБЫЕ ПРѢДАСТЬ ДШЮ СВОЮ ГЪИ. НА РАМИ. МѢРН
СВОЮА. И НЕСЪШИ ЮГО. ПОВЕРЖЕ ВЕРХУ СѢХЪ. И ВОЗЪГНЕ-
ТИША ОГНЬ. И СОЖГОША ТЕЛЕСА НХЪ. И ПО СЕМЬ. ВЪЗПАША
КОСТИ НХЪ В РЕКУ. ДА || НЕ ВОЗМУТЬ НХЪ КРѢТЪАНЪ. ПО
УЧЕНЮ ДЬАВОЛУ СЕ СЪТВОРИША МЧѢАН. БЕЗЪ ОСТАНЬКА. И
ПОГУБИША МОЩИ НХЪ. ПО ТРЕХЪ ЖЕ ДНЕХЪ. МЕНСА УНОША
ЮПѢПУ. ПЕТРУ ГРАДА ТОГО. ПРИДН УВО ИЗЪНЕСИ. ИЗ РѢКЪИ
КОСТИ НАША. И СЪХРАНИ НА СЕМЬ МЕСТИ. МОЩИ НАША. И
АБЫЕ УДИВИСА ЮПѢ. О ВДИННЬИ ТОМЪ. И ПОЕМЪ УЧѢКЪИ
СВОА. ИМУЩА КРѢТЪАНЪИ. И ШЕДЪ СѢА НА ВРЕЗѢ. РѢКЪИ ТОА.
И ПРОСВѢТИШАСА КОСТИ НХЪ. СѢХЪ ЯКО СВЕЩѢ ГОРАХУТЬ
ВОДѢ. *) АЩЕ ГДѢ ОСТАВЛЕНА БУДЕТЬ КОСТЬ. СВѢТОМЪ МАЛА-
ШЕСА. И СОБРАША КОСТИ СѢХЪ. МЧѢКЪ. И ВЛОЖИША НХЪ В
РАКУ. СИЦЕ ПОСТРАДАША ЗА ХА. СѢИИ. И ВѢИЦАНИ ВЪИША. Ѡ
ГА. И СНИАЮТЬ ЯКО ЗВЕЗДАИ ВО ВСЕМЪ МНРН. 1) И КЪ ВѢ
ВАША. И ХА ИСПОВЕДАША. И СѢГО ДХА НЕ ѠВЕРГОШАСА. И
ПРОСЛАВИ МА ГЪ. НА ЗЕМЛИ. И НА НБѢСѢ НА СЪПАСЕНЬЕ ВѢР-
НИМЪ. ЧТѢЩИХЪ ПАМЯТЬ НХЪ. МАЧѢ ЖЕ ВЪИВШЕ СѢИИ.
МЦА ФЕВРАЛА ВЪ. КЪ. А ПРѢДАША ДШЮ СВОЮ ГЪИ. ПРЕЖЕ. З.
КАЛАНДЪ. МАРТА. МЦА. СЛАЩЕ. СѢЮ. ТРЦЮ ОЧА И СНА И
СѢГО ДХА. И НЪИ.

1) в хлбмф.

*) Чит.: въ ендѣ.

